

แรงจูงใจในการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร
ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

นางสาวธารรัตน์ สังข์ทอง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2562

**Motivation in Attending New Theory Agriculture Project of Farmers
in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province**

Miss Thararat Sangthong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Agriculture in Extension and Development

School of Agriculture and Cooperatives

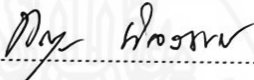
Sukhothai Thammathirat Open University

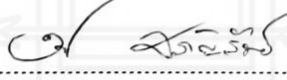
2019

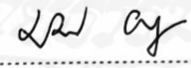
หัวข้อวิทยานิพนธ์ แรงจูงใจในการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร
ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ชื่อและนามสกุล นางสาวธารรัตน์ สังข์ทอง
วิชาเอก ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร
สาขาวิชา เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยนครราชสีมา
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พลสรานู สราญรัมย์
2. รองศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2563

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.พรชูลี นิลวิเศษ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พลสรานู สราญรัมย์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมพร พุทธาพิทักษ์ผล)

ชื่อวิทยานิพนธ์ แรงจูงใจในการเข้าร่วม โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ผู้วิจัย นางสาวธารารัตน์ สังข์ทอง รหัสนักศึกษา 26109000306 **ปริญญา** เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
 (ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร) **อาจารย์ที่ปรึกษา** (1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พลสรายุ สราญรมย์
 (2) รองศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ **ปีการศึกษา** 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร ที่เข้าร่วม โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ 2) ความรู้ของเกษตรกรต่อการเข้าร่วม โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ 3) แรงจูงใจของเกษตรกรต่อการเข้าร่วม โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ 4) ความคิดเห็นต่อ โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ของเกษตรกรและ 5) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเข้าร่วม โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรที่เข้าร่วม โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของจังหวัด พระนครศรีอยุธยา ปี 2562 จำนวน 298 ราย คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรทาร์โยยามานัน ที่ระดับความ คลาดเคลื่อน 0.05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 171 ราย สุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ

ผลการศึกษาพบว่า 1) เกษตรกรส่วนมากเป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 52 ปี ส่วนใหญ่สำเร็จ การศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3 คน ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส. อาชีพหลักทำนา อาชีพรอง รับจ้าง แรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2 คน พื้นที่ถือครองที่ดินของตนเอง เฉลี่ย 6.19 ไร่ ที่ดินเช่า เฉลี่ย 3.14 ไร่ สภาพการใช้พื้นที่ในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ เฉลี่ย 10.19 ไร่ รายได้ในครัวเรือน เฉลี่ย 144,970.76 บาท รายจ่าย เฉลี่ย 125,789.47 บาท 2) ความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่อยู่ใน ระดับมากที่สุด เกี่ยวกับเรื่องหลักการ การนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ และการแบ่งพื้นที่ในการทำการเกษตรแบบ ทฤษฎีใหม่ โดยแหล่งความรู้พื้นฐานที่ได้รับเกี่ยวกับการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 3.83) 3) แรงจูงใจของเกษตรกรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยอันดับ 1 คือ ประโยชน์ของพื้นที่จากการ เข้าร่วมโครงการ (ค่าเฉลี่ย 4.02) 4) ความคิดเห็นต่อโครงการ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยอันดับ 1 คือ ความ พร้อมของเจ้าหน้าที่ (ค่าเฉลี่ย 4.02) 5) ปัญหาของเกษตรกรภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยอันดับ 1 คือ ด้าน เกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 3.28) และมีข้อเสนอแนะว่าให้ภาครัฐเพิ่มปริมาณจำนวนปัจจัยที่สนับสนุน

คำสำคัญ แรงจูงใจเข้าร่วมโครงการ เกษตรทฤษฎีใหม่

Thesis title: Motivation in Attending New Theory Agriculture Project of Farmers in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province

Researcher: Miss Thararat Sangthong; **ID:** 2619000306;

Degree: Master of Agricultural (Agricultural Extension and Development);

Thesis advisors: (1) Dr. Ponsaran Saranrom, Assistant Professor;

(2) Dr. Benchamas Yooprasert, Associate Professor; **Academic year:** 2019

Abstract

The objectives of this research were to study 1) basic social and economic conditions of farmers who participated in the New Theory Agriculture Project, 2) knowledge of farmers on participating in the New Theory Agriculture Project, 3) motivations of farmers in participating in the New Theory Agriculture Project, 4) opinion towards the New Theory Agriculture Project of farmers, and 5) problems and suggestions regarding the New Theory Agriculture Project of farmers.

The population in this research was 298 farmers in the New Theory Agriculture Project, Phra Nakhon Si Ayutthaya province in the year 2019. The sample size of 171 people was calculated by using Taro Yamane formula with the deviation value of 0.05. Sampling employed simple random sampling method. Data were collected using interview and were analyzed using statistics such as frequency, percentage, minimum value, maximum value, mean, standard deviation, and ranking.

The results of the study stated that 1) most of the farmers were male with the average age of 52 years old and completed grade 4 level. The average members in the household were 3 people. Most of them were group members of the BAAC customers. Their main occupation was growing rice and their secondary occupation was hired labor. The average labor in the household was 2 people and the average land ownership was 6.19 Rai with the average rented land of 3.14 rai. The average area utilization condition for the New Theory Agriculture Project was 10.19 rai. The average household income was 144,970.76 Baht, and the average expense was 125,789.47 Baht. 2) Basic knowledge of farmers regarding the New Theory Agriculture was at the highest level on the principles, the utilization, and the area distribution according to the New Theory Agriculture. The knowledge resource about the New Theory Agriculture was at the highest level in the group aspect (mean = 3.83). 3) The overall motivations of farmers were at the high level with the first ranking on the benefits of area from project participation (mean = 4.02). 4) The overall opinion towards the project was at the high level with the first ranking on the readiness of the officials (mean = 4.02). 5) The overall problems of farmers were at the moderate level with the first ranking on farmer aspect (mean = 3.28). They suggested that the government sector should increase the amount of funding support.

Keywords: Motivetion in attending, The New Theory Agriculture,

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์อย่างสูงยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พลสรายุ สราญรมย์ และรองศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ ที่ได้ให้คำแนะนำ ปรีกษา ตรวจสอบแก้ไข ให้ข้อเสนอแนะด้วยดีตลอดมา และติดตามการทำวิทยานิพนธ์นี้อย่างใกล้ชิดเสมอมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ นอกจากนั้นผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านรองศาสตราจารย์ ดร.พรชุลย์ นิลวิเศษ เป็นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยได้รับการสนับสนุนข้อมูลการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดีจากสำนักงานเกษตรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานพัฒนาที่ดินจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานเกษตรอำเภอทุกอำเภอ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยขอขอบคุณเกษตรกร โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณอนุชา พุดสมญา และเด็กชายนฤตล พุดสมญา ที่คอยห่วงใยและให้กำลังใจตลอดมา จนทำให้การวิจัยลุล่วงด้วยดี

ท้ายสุดผู้วิจัยขอน้อมรำลึกพระคุณบิดาคุณพ่อสำเร็จ สังข์ทอง และพระคุณมารดา คุณแม่รัตนา สังข์ทอง ครู อาจารย์ ทุกท่าน จนเกิดความสำเร็จในการศึกษาและวิจัยครั้งนี้

ธารรัตน์ สังข์ทอง

ตุลาคม 2563

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่	7
แนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจ	15
สภาพทั่วไปและสภาพการเกษตรของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา	23
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	32
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	36
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	36
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	38
การเก็บรวบรวมข้อมูล	41
การวิเคราะห์ข้อมูล	42
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	44
ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร ที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่	45
ตอนที่ 2 ความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับ โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่	53

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ตอนที่ 3 แรงจูงใจของเกษตรกรต่อการเข้าร่วม โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่	60
ตอนที่ 4 ความคิดเห็นต่อโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่	68
ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกร เกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการเกษตร	71
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	76
สรุปการวิจัย	76
อภิปรายผล	79
ข้อเสนอแนะ	83
บรรณานุกรม	85
ภาคผนวก	87
ก แบบสัมภาษณ์	88
ประวัติผู้วิจัย	100

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 ข้อมูลการเลี้ยงสัตว์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปี 2561.....	30
ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยแยกตามอำเภอ.....	37
ตารางที่ 4.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล และทางสังคมของเกษตรกร	45
ตารางที่ 4.2 จำนวนแรงงานในครัวเรือน	47
ตารางที่ 4.3 จำนวนพื้นที่ถือครองทำการเกษตร	47
ตารางที่ 4.4 สภาพการใช้พื้นที่ในการทำการเกษตร.....	48
ตารางที่ 4.5 ข้อมูลสภาพทางเศรษฐกิจ.....	51
ตารางที่ 4.6 ความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่.....	53
ตารางที่ 4.7 สรุประดับความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร ที่เข้าร่วมโครงการ.....	55
ตารางที่ 4.8 แหล่งความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่.....	56
ตารางที่ 4.9 แรงจูงใจของเกษตรกรต่อการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่.....	60
ตารางที่ 4.10 ความคิดเห็นต่อการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่.....	68
ตารางที่ 4.11 ปัญหาเกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่.....	71

ญ

สารบัญภาพ

ภาพที่ 2.1	แผนที่ภูมิประเทศที่ตั้งและอาณาเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	หน้า 25
------------	--	------------

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยได้ชื่อว่าเป็นประเทศเกษตรกรรมมาช้านาน เนื่องจากมีสภาพภูมิประเทศ ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม และภูมิอากาศเอื้ออำนวยต่อการทำการเกษตร แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงภาคเกษตรกรรมไปสู่ภาคอุตสาหกรรมมากขึ้นใน 30 ปีที่ผ่านมา แต่พื้นฐานของประเทศยังเป็นประเทศเกษตรกรรม โดยพลเมืองกว่าร้อยละ 60 (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2563) ยังมีอาชีพเกี่ยวเนื่องกับการเกษตร วิชาการและพัฒนาการเกษตรของไทยได้เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย และตามกระแสการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของโลกมาตามลำดับ

การผลิตพืชเชิงเดี่ยว เป็นรูปแบบการเกษตรที่สังคมเกษตรกรรมของไทยทำกันอย่างแพร่หลาย ซึ่งเป็นวิธีการเพาะปลูกที่จัดการง่าย สะดวกสามารถดูแลเป็นบริเวณกว้าง เกษตรกรมักจะใช้สารเคมีเป็นตัวควบคุมการผลิตทั้งเร่งการเจริญเติบโต กำจัดศัตรูพืช เพื่อให้ผลผลิตที่ได้ ออกมานั้นสวยงามและได้ราคาที่ดี แต่ผลเสียสำคัญ คือ เมื่อปลูกพืชชนิดเดียวกันไปเรื่อย ๆ ผลผลิตที่ได้ ออกมานั้นสั้นเตลุด ส่งผลให้ราคาคต่ำ เกษตรกรบางรายต้องยอมขายในราคาที่ขาดทุน เนื่องจากหากเก็บไว้นานผลผลิตจะเน่าและเสียหาย อีกทั้งการทำเกษตรเชิงเดี่ยวยังส่งผลกระทบต่อหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศเสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็ว ในขณะที่เดียวกันภาวะทางเศรษฐกิจของโลกในช่วงปี 2562 (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2562) ส่งผลให้การรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรจากต่างประเทศลดน้อยลง เกษตรกรไม่สามารถขายผลผลิตได้ เกิดความไม่ยั่งยืนในระบบการเกษตร ที่ผ่านมากษัตริย์ไทยพยายามปรับเปลี่ยนการผลิตของตนอยู่เสมอ โดยขึ้นกับความพร้อมด้านปัจจัยการผลิตและความเหมาะสมทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการส่งเสริมด้านการผลิตจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

จากประเด็นปัญหาดังกล่าว ด้วยพระอัจฉริยะในการแก้ปัญหาของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) จึงได้พระราชทาน "ทฤษฎีใหม่" ให้ดำเนินการในพื้นที่ทำกินที่มีขนาดเล็ก ด้วยวิธีการจัดการทรัพยากรระดับไร่นาอย่างเหมาะสม จัดสรรพื้นที่เพื่อใช้ในการเพาะปลูกเพื่อบริโภคในครัวเรือนเป็นหลัก ที่มีเหลือจึงขาย มีการสร้างผลผลิต อาหารที่เพียงพอ และสร้างการผลิตที่หลากหลายสำหรับแหล่งรายได้

ที่มั่นคงของครัวเรือนสร้างความมั่นคง ด้านอาหาร เกิดการพึ่งพาตนเอง และลดการพึ่งพาจากภายนอก การทำเกษตรทฤษฎีใหม่จะเน้นสำหรับ เกษตรกรรายย่อยที่มีพื้นที่ทำกินน้อย มีแหล่งน้ำในไร่นาไว้ใช้ประโยชน์ในการทำเกษตร จัดสรรการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยให้มีการจัดสร้างแหล่งน้ำในที่ดินสำหรับการทำเกษตรแบบผสมผสานอย่างได้ผล เพื่อให้เกษตรกรสามารถเลี้ยงตนเองได้ มีรายได้สำหรับใช้จ่ายและมีอาหารไว้บริโภคตลอดปี (กรมวิชาการ, 2539: 77)

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้จัดทำโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง) ประจำปี 2562 ขึ้น โดยมุ่งหวังจะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ อันเกิดจากการพัฒนาศักยภาพของตนเอง ครอบครัว และชุมชน โดยการสร้างอาชีพอย่างเหมาะสมกับทรัพยากรและปัจจัยการผลิตที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า จากการศึกษาเบื้องต้นพบว่า ในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยายังไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมเกษตรกรต่อการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ที่เป็นรูปธรรม ดังนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาเรื่องสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ ความรู้ของเกษตรกร แรงจูงใจของเกษตรกร ความคิดเห็น ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกร ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ที่เหมาะสมอย่างยั่งยืนและเป็นรูปธรรมต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

2.2 เพื่อศึกษาความรู้ของเกษตรกรต่อการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

2.3 เพื่อศึกษาแรงจูงใจของเกษตรกรต่อการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

2.4 เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร

2.5 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่
ของเกษตรกร

3. กรอบแนวคิดการวิจัย (ถ้ามี)

จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องแรงจูงใจในการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เนื่องจากการวิจัยศึกษากับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแล้วจึงกำหนดโครงกรอบแนวคิดดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ เป็นการศึกษาการตัดสินใจเข้าร่วม โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีประชากรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ในปี 2562 จำนวน 298 ราย ครอบคลุมพื้นที่ทุกอำเภอในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (ที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานเกษตรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา) จำนวน 16 อำเภอ และดำเนินการต่อเนื่องจนประสบผลสำเร็จเป็นตัวอย่างได้

4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เกี่ยวกับสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรในด้านของข้อมูลทั่วไป อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ประสบการณ์เข้าร่วมโครงการ เพศ สมาชิกกลุ่ม แรงงานในครัวเรือน ขนาดพื้นที่ทำการเกษตร ลักษณะพื้นที่ถือครอง อาชีพเดิม/หลัก/รอง รายได้ในครัวเรือน รายจ่ายในครัวเรือน ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการ แรงจูงใจ ความคิดเห็น ปัญหาและข้อเสนอแนะต่อการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

4.2 ขอบเขตด้านพื้นที่ การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 16 อำเภอ

4.3 ขอบเขตด้านประชากร การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

4.4 ขอบเขตด้านเวลา การวิจัยเรื่องนี้ได้เก็บรวบรวมระหว่างเดือน มกราคม 2563 ถึงเดือนมิถุนายน 2563

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 เกษตรกร หมายถึง ผู้ที่มีอาชีพเกี่ยวกับการทำการเกษตร เช่น การเพาะปลูกพืช การทำประมง การทำปศุสัตว์ และเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

5.2 เกษตรทฤษฎีใหม่ หมายถึง การบริหารจัดการทรัพยากรโดยเฉพาะดินและน้ำที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อให้เกษตรกรสามารถดำเนินชีวิตอยู่ได้อย่างพอเพียง โดยให้แบ่งพื้นที่ออกเป็น 4 ส่วน ตามอัตราส่วน 30:30:30:10 หมายถึง พื้นที่ส่วนที่ 1 ประมาณ 30 % ให้ขุดสระกักเก็บน้ำ พื้นที่ส่วนที่ 2 ประมาณ 30 % ให้ปลูกข้าว พื้นที่ส่วนที่ 3 ประมาณ 30 % ให้ปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชไร่ พืชผัก พืชสมุนไพร ฯลฯ และพื้นที่ส่วนที่ 4 ประมาณ 10 % เป็นที่อยู่อาศัย เลี้ยงสัตว์และโรงเรียนอื่น ๆ

5.3 แรงจูงใจ หมายถึง กระบวนการที่บุคคลถูกกระตุ้นจากสิ่งเร้าโดยจงใจ ให้กระทำหรือคิดรนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์บางอย่าง พร้อมทั้งมีแรงผลักดันให้คนมีพฤติกรรม และกำหนดทิศทางและเป้าหมายของพฤติกรรม เพื่อเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

5.4 แรงจูงใจภายนอก หมายถึง สิ่งผลักดันจากภายนอกตัวบุคคลที่มากระตุ้นให้เกิดพฤติกรรม ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ การมีผู้ชักชวน บุคคลต้นแบบ ประโยชน์ของพื้นที่จากการเข้าร่วมโครงการ และการสนับสนุนปัจจัยการผลิต

5.5 แรงจูงใจภายใน หมายถึง สิ่งผลักดันจากภายในตัวบุคคล ได้แก่ ความพร้อมของเกษตรกร แรงบันดาลใจ และความคาดหวังของเกษตรกรต่อการเข้าร่วมโครงการ

5.6 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ หมายถึง ความรู้ 5 ด้าน ได้แก่ ทฤษฎีใหม่ขั้นต้น ทฤษฎีใหม่ขั้นกลาง ทฤษฎีใหม่ขั้นก้าวหน้า การจัดการพื้นที่ และการจัดการดินและน้ำ

5.7 ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเกษตรทฤษฎีใหม่ หมายถึง ความรู้ที่ได้จากการนำความรู้พื้นฐานไปใช้ประโยชน์และนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

5.8 ความคิดเห็นต่อการเข้าร่วมโครงการ หมายถึง ความคิดเห็นต่อการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่เกี่ยวข้องกับความพร้อมของเจ้าหน้าที่ ความสมบูรณ์ของหลักสูตรการฝึกอบรม ความพร้อมของสถานที่อบรม และความเหมาะสมของการแบ่งพื้นที่เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการผลิต

5.9 การสนับสนุนปัจจัยการผลิต หมายถึง การสนับสนุนปัจจัยการผลิต ได้แก่ น้ำหมักชีวภาพ เมล็ดพันธุ์ ไม้ผล/ไม้ยืนต้น พันธุ์ปลา(ประมง) พันธุ์ไก่ไข่ (ปศุสัตว์) และท่อนพันธุ์หม่อน

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ข้อมูลจากการศึกษาสามารถนำไปวางแผนการดำเนินโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดเงื่อนไขการเข้าร่วมโครงการ

6.2 หน่วยงานสามารถนำผลการศึกษาที่ได้ไปกำหนดแนวทางการส่งเสริมความรู้ด้านการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ พัฒนาโครงการและการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ให้มีการบูรณาการกัน ของทุกหน่วยงาน ทุกภาคส่วน ทั้งเกษตรกร ภาครัฐ และภาคเอกชน

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องแรงจูงใจในการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้ศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง จากเอกสารทางวิชาการ ตำรา บทความ คู่มือการปฏิบัติงานเกษตรทฤษฎีใหม่ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่
2. แนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจ
3. สภาพทั่วไปและสภาพการเกษตรของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
4. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

ในเรื่องนี้จะกล่าวถึงความเป็นมา ความหมาย หลักการของโครงการ แนวคิดการนำไปใช้ ระบบการเกษตรอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับเกษตรทฤษฎีใหม่ และกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินการ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

"...การทำทฤษฎีใหม่นี้มีใช้ของง่าย ๆ แล้วแต่ที่ แล้วแต่โอกาส และแล้วแต่งบประมาณ เพราะว่าเดี๋ยวนี้ประชาชนทราบถึงทฤษฎีใหม่นี้กว้างขวางและแต่ละคนก็อยากได้ ให้ทางราชการอุดหนุนแล้วช่วย แต่มันไม่ใช่สิ่งง่ายนัก บางแห่งขาดแล้วไม่มีน้ำ แม้จะมีฝนน้ำก็อยู่ไม่ได้ เพราะว่ามันรู้หรือบางทีก็เป็นทีที่รับน้ำไม่ได้ ทฤษฎีใหม่นี้จึงต้องมีพื้นที่ที่เหมาะสมด้วย...ฉะนั้น การที่ปฏิบัติตามทฤษฎีใหม่หรืออีกนัยหนึ่ง ปฏิบัติเพื่อหาน้ำให้เกษตรกร เป็นสิ่งที่ไม่ใช่ง่าย ต้องช่วยกันทำ..."

1.1 ความเป็นมาของโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

ปัญหาหลักของเกษตรกรในอดีต จนถึงปัจจุบันที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การขาดแคลนน้ำเพื่อเกษตรกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตพื้นที่เกษตรที่อาศัยน้ำฝน ซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศที่อยู่ในเขต ที่มีฝนค่อนข้างน้อยและส่วนมากเป็นนาข้าวและพืชไร่ เกษตรกรยังคงทำการเพาะปลูก ได้ปีละครั้งในช่วงฤดูฝนเท่านั้น และมีความเสี่ยงกับความเสียหาย อันเนื่องมาจากความแปรปรวนของดินฟ้าอากาศและฝนทิ้งช่วง แม้ว่าจะมีการขุดบ่อหรือสระเก็บน้ำไว้ใช้บ้าง

แต่ก็มีขนาดเพียงพอ หรือมีปัจจัยอื่น ๆ ที่เป็นปัญหาให้มีน้ำใช้ไม่เพียงพอ รวมทั้งระบบการปลูกพืช ไม่มีหลักเกณฑ์ใด ๆ และส่วนใหญ่ปลูกพืชชนิดเดียว ด้วยเหตุนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 จึงได้พระราชทานพระราชดำริ เพื่อเป็นการช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบความยากลำบาก ดังกล่าว ให้สามารถผ่านพ้นช่วงเวลาวิกฤติ โดยเฉพาะการขาดแคลนน้ำได้โดยไม่เดือดร้อนและ ยากลำบาก พระราชดำรินี้ ทรงเรียกว่า "ทฤษฎีใหม่" เป็นแนวทางหรือหลักการในการบริหารการ จัดการที่ดินและน้ำ เพื่อการเกษตรในที่ดินขนาดเล็กให้เกิดประโยชน์สูงสุด

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ 9 ทรงให้ความสำคัญกับการพัฒนาการเกษตร เป็นอย่างยิ่ง ในช่วงแรกนั้นพระองค์ทรงใช้พื้นที่บริเวณวังสวนจิตรลดาฯ โหฐานเป็นสถานที่ทำการ ศึกษา ค้นคว้า ทดลอง จากนั้นได้ขยายไปยังโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริตามจังหวัดต่าง ๆ ปัจจุบันมีมากกว่า 3,000 โครงการ โดยโครงการสำคัญโครงการหนึ่งตั้งอยู่ ณ วมงคลชัยพัฒนา ตำบลห้วยบง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ ในจังหวัดสระบุรี ซึ่งถือเป็นพื้นที่แรกที่ได้นำ “ทฤษฎีใหม่” สู่อการปฏิบัติอย่างเป็นทางการ จนประสบความสำเร็จเป็นต้นแบบของการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ทั่วประเทศ

แนวพระราชดำริเมื่อวันที่ 5 และ 15 มีนาคม 2537 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงชี้ให้เห็นว่า อาชีพของคนส่วนใหญ่ของประเทศ คือ การเกษตรกรรม โดยส่วนใหญ่แล้วเป็น เกษตรกรรายย่อย มีสมาชิกครอบครัวเฉลี่ยประมาณครอบครัวละ 5-6 คน ส่วนใหญ่มีฐานะค่อนข้าง ยากจน มีที่ดินทำกินน้อย หรือบางรายไม่มีที่ดินทำกิน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ 9 ทรงพระราชทาน “ทฤษฎีใหม่” เพื่อเป็นแนวทางแก้ไขปัญหา โดยประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง เข้ากับการทำการเกษตรอย่างเป็นรูปธรรม โดยเริ่มจากการศึกษาข้อมูลจนพบว่า เกษตรกรไทยส่วน ใหญ่มีพื้นที่เฉลี่ยอยู่ประมาณครอบครัวละ 10-15 ไร่ จึงทรงคิดคำนวณ จำแนกการใช้พื้นที่ดินเพื่อ การดำเนินชีวิต โดยมีเป้าหมายหลัก คือ ทำอย่างไรให้มีข้าวปลาอาหารเพียงพอตลอดปีจากผืนดิน เพื่อที่จะได้ประหยัดค่าใช้จ่ายที่ต้องจ่ายไปกับค่าอาหาร และของกินของใช้ต่าง ๆ เพื่อให้มีรายได้ เหลือพอสำหรับจับจ่ายใช้สอยในสิ่งที่จำเป็นสำหรับชีวิต นอกจากนั้นยังมีความมั่นคงในที่อยู่อาศัย เมื่อมีความมั่นคงในชีวิต ก็ดำเนินชีวิตด้วยความรัก ความสามัคคีและเอื้ออาทรกัน จากนั้นจึงทรง พระราชทานดำริให้ทดลอง “ทฤษฎีใหม่” ขึ้นครั้งแรกที่ วมงคลชัยพัฒนา เมื่อปีพ.ศ.2532 โดยพระราชทานทุนทรัพย์ส่วนพระองค์ เพื่อซื้อที่ดินจำนวน 15 ไร่ใกล้ วมงคลชัยพัฒนา ทดลอง ทำทฤษฎีใหม่ จากนั้นขยายโครงการไปยังที่อื่น ๆ อีก เช่นที่อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นต้น (มูลนิธิชัยพัฒนา, 2016-2017)

1.2 หลักการของเกษตรทฤษฎีใหม่

ทฤษฎีใหม่เป็นระบบความคิดเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาที่ไม่เคยมีผู้ใดคิดมาก่อน และแตกต่างจากแนวคิด ทฤษฎีและวิธีการที่เคยมีมาก่อนทั้งสิ้น จึงได้เรียกว่าเป็นทฤษฎีใหม่ซึ่งมีมากกว่า 30 ทฤษฎี อาทิ ทฤษฎีการจัดการความแห้งแล้งด้วยการทำฝนเทียม ซึ่งไม่เคยมีมาก่อน ทฤษฎีการจัดการน้ำด้วยการสร้างฝายชุ่มชื้น เป็นลักษณะฝายขนาดเล็ก กักน้ำและความชื้นให้กระจายตัวในผืนดิน สร้างความชุ่มชื้นแก่ป่า แตกต่างจากทฤษฎีการจัดการน้ำในอดีตซึ่งใช้การกั้นเขื่อนขนาดใหญ่เป็นหลัก หรือทฤษฎีการจัดการน้ำท่วมด้วยการทำแก้มลิง เพื่อกักเก็บน้ำซึ่งไม่เคยมีใครคิดมาก่อนเหล่านี้ล้วนแต่เป็นทฤษฎีใหม่ทั้งสิ้น และสามารถนำมาใช้ร่วมกัน เพื่อนำไปสู่เป้าหมายคือ ความสามารถในการพึ่งตนเองได้ พออยู่ พอกิน พอใช้ และก้าวต่อไปสู่การร่วมมือกันจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และการสร้างเครือข่ายความร่วมมืออย่างเป็นขั้นเป็นตอน หรืออาจเรียกว่า จากขั้นพื้นฐานสู่ขั้นก้าวหน้าก็ได้ ทฤษฎีใหม่ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่

1.2.1 ทฤษฎีใหม่ขั้นต้น (การจัดสรรพื้นที่อยู่อาศัยและ ที่ทำกิน)

ให้แบ่งพื้นที่ ออกเป็น 4 ส่วน ตามอัตราส่วน 30:30:30:10 ซึ่งหมายถึง พื้นที่ส่วนที่หนึ่ง ประมาณ 30% ให้ขุดสระเก็บกักน้ำ เพื่อใช้เก็บกักน้ำฝนในฤดูฝนและ ใช้เสริมการปลูกพืชในฤดูแล้ง ตลอดจนการเลี้ยงสัตว์น้ำและพืชน้ำต่าง ๆ พื้นที่ส่วนที่สอง ประมาณ 30% ให้ปลูกข้าวในฤดูฝน เพื่อใช้เป็นอาหารประจำวัน สำหรับครอบครัวให้เพียงพอตลอดปี เพื่อตัดค่าใช้จ่าย และสามารถพึ่งตนเองได้ พื้นที่ส่วนที่สาม ประมาณ 30% ให้ปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชผัก พืชไร่ พืชสมุนไพร ฯลฯ เพื่อใช้เป็นอาหารประจำวัน หากเหลือบริโภคนำไปจำหน่าย พื้นที่ส่วนที่สี่ ประมาณ 10% เป็นที่อยู่อาศัย เลี้ยงสัตว์และ โรงเรือนอื่น ๆ

หลักการและแนวทางสำคัญของทฤษฎีใหม่ขั้นต้น

1. เป็นระบบการผลิตแบบพอเพียง ที่เกษตรกรสามารถเลี้ยงตัวเองได้ในระดับที่ประหยัดก่อน ทั้งนี้ชุมชนต้องมีความสามัคคี ร่วมมือร่วมใจในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำนองเดียวกับการ "ลงแขก" แบบดั้งเดิม เพื่อลดค่าใช้จ่าย

2. เนื่องจากข้าวเป็นปัจจัยหลักที่ทุกครัวเรือนจะต้องบริโภค ดังนั้น จึงประมาณว่าครอบครัวหนึ่งทำนา 5 ไร่ จะทำให้มีข้าวพอกินตลอดปี โดยไม่ต้องซื้อหาในราคาแพง เพื่อยึดหลักพึ่งตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ต้องมีน้ำเพื่อการเพาะปลูกสำรองไว้ใช้ในฤดูแล้ง หรือระยะฝนทิ้งช่วงได้อย่างพอเพียง ดังนั้น จึงจำเป็นต้องกันที่ดินส่วนหนึ่งไว้ขุดสระน้ำ โดยมีหลักว่าต้องมีน้ำเพียงพอที่จะทำการเพาะปลูกได้ตลอดปี ทั้งนี้ได้พระราชทานพระราชดำริเป็นแนวทางว่า ต้องมีน้ำ 1,000 ลูกบาศก์เมตร ต่อการเพาะปลูก 1 ไร่ โดยประมาณ ฉะนั้น เมื่อทำนา 5 ไร่ ทำพืชไร่หรือไม้ผล

อีก 5 ไร่ (รวมเป็น 10 ไร่) จะต้องมีน้ำ 10,000 ลูกบาศก์เมตรต่อปี ดังนั้น หากมีพื้นที่ 15 ไร่ จึงมีสูตรคร่าว ๆ ว่า แต่ละแปลงประกอบด้วย

- (1) นา 5 ไร่
- (2) พืชไร่พืชสวน 5 ไร่
- (3) สระน้ำ 3 ไร่ ลึก 4 เมตร จุประมาณ 19,000 ลูกบาศก์เมตร ซึ่งเป็น ปริมาณน้ำที่เพียงพอที่จะสำรองไว้ใช้ยามฤดูแล้ง
- (4) ที่อยู่อาศัยและอื่น ๆ 2 ไร่ รวมทั้งหมด 15 ไร่

4. การจัดแบ่งแปลงที่ดินเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงคำนวณและคำนึงจากอัตราถือครองที่ดินถัวเฉลี่ย คราวเรือนละ 15 ไร่ อย่างไรก็ตาม หากเกษตรกรมีพื้นที่ถือครองน้อยกว่าหรือมากกว่านี้ ก็สามารถใช้อัตราส่วน 30:30:30:10 ไปเป็น เกณฑ์ปรับใช้ได้ กล่าวคือ

- 30% ส่วนแรก ขุดสระน้ำ (เลี้ยงปลา ปลูกพืชน้ำ เช่น ผักบุ้ง ผักกะเฉด)
- 30% ส่วนที่สอง ทำนา
- 30% ส่วนที่สาม ปลูกพืชไร่ พืชสวน (ไม้ผล ไม้ยืนต้น ไม้ใช้สอย ไม้สร้างบ้าน พืชไร่ พืชผัก สมุนไพร เป็นต้น)
- 10% สุกท้าย เป็นที่อยู่อาศัยและอื่น ๆ (ถนน คันดิน กองฟาง ลานตาก กองปุ๋ยหมัก โรงเรือน โรงเพาะเห็ด คอกสัตว์ ไม้ดอกไม้ประดับ พืชผักสวนครัวหลังบ้าน เป็นต้น)

อย่างไรก็ตาม อัตราส่วนดังกล่าวเป็นสูตรหรือหลักการโดยประมาณเท่านั้น สามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสมโดยขึ้นอยู่กับสภาพของพื้นที่ดิน ปริมาณน้ำฝน และสภาพแวดล้อม เช่น ในกรณีภาคใต้ที่มีฝนตกชุกกว่าภาคอื่น หรือหากพื้นที่ที่มีแหล่งน้ำมาเติมสระได้ต่อเนื่อง ก็อาจลดขนาดของบ่อหรือสระน้ำให้เล็กลง เพื่อเก็บพื้นที่ไว้ใช้ประโยชน์อื่นต่อไปได้

1.2.2 ทฤษฎีใหม่ขั้นที่สอง (การรวมพลังหรือร่วมแรงกันในรูปกลุ่มหรือสหกรณ์)

เมื่อเกษตรกรเข้าใจในหลักการและได้ปฏิบัติในที่ดินของตนจนได้ผลแล้ว ก็ต้องเริ่มขั้นที่สอง คือ ให้เกษตรกรรวมพลังกันในรูปกลุ่ม หรือสหกรณ์ ร่วมแรงร่วมใจกัน ดำเนินการในด้าน

(1) การผลิต (พันธุ์พืช เตรียมดิน ชลประทาน ฯลฯ) เกษตรกรจะต้องร่วมมือในการผลิตโดยเริ่มตั้งแต่ ขึ้นเตรียมดิน การหาพันธุ์พืช ปุ๋ย การหาน้ำ และอื่น ๆ เพื่อการเพาะปลูก

(2) การตลาด (ลานตากข้าว ยุ้ง เครื่องสีข้าว การจำหน่ายผลผลิต) เมื่อมีผลผลิตแล้ว จะต้องเตรียมการต่าง ๆ เพื่อการขายผลผลิตให้ได้ประโยชน์สูงสุด เช่น การเตรียมลาน

ตากข้าวร่วมกัน การจัดหาผู้รวบรวมข้าว เตรียมหาเครื่องสีข้าว ตลอดจนการรวมกันขายผลผลิตให้ได้ราคาดี และลดค่าใช้จ่ายลงด้วย

(3) ความเป็นอยู่ (กะปิ น้ำปลา อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ฯลฯ) ขณะเดียวกันเกษตรกรต้องมีความเป็นอยู่ที่ดีพอสมควร โดยมีปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต เช่น อาหารการกินต่าง ๆ กะปิ น้ำปลา เสื้อผ้า ที่พอเพียง

(4) สวัสดิการ (สาธารณสุข เงินกู้) แต่ละชุมชนควรมีสวัสดิภาพและบริการที่จำเป็น เช่น มีสถานีอนามัยเมื่อยามป่วยไข้ หรือมีกองทุนไว้กู้ยืมเพื่อประโยชน์ในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน

(5) การศึกษา (โรงเรียน ศูนย์การศึกษา) ชุมชนควรมีบทบาทในการส่งเสริมการศึกษา เช่น มีกองทุนเพื่อการศึกษาเล่าเรียนให้แก่เยาวชนของชุมชนเอง

(6) สังคมและศาสนา ชุมชนควรเป็นที่รวมในการพัฒนาสังคมและจิตใจ โดยมีศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยว กิจกรรมทั้งหมดดังกล่าวข้างต้น จะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นส่วนราชการ องค์กรเอกชน ตลอดจนสมาชิกในชุมชนนั้นเป็นสิ่งสำคัญ

1.2.3 ทฤษฎีใหม่ขั้นที่สาม (การติดต่อประสานเพื่อหาแหล่งทุนหรือแหล่งเงิน)

เมื่อดำเนินการผ่านขั้นขั้นที่สองแล้ว เกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกรก็ควรพัฒนาก้าวหน้าไปสู่ขั้นที่สามต่อไป คือ ติดต่อประสานงาน เพื่อจัดหาทุน หรือแหล่งเงิน เช่น ธนาคาร หรือบริษัท ห้างร้านเอกชน มาช่วยในการลงทุนและพัฒนาคุณภาพชีวิต

ทั้งนี้ ทั้งฝ่ายเกษตรกรและฝ่ายธนาคารกับบริษัท จะได้รับประโยชน์ร่วมกัน กล่าวคือ

- (1) เกษตรกรขายข้าวได้ในราคาสูง (ไม่ถูกกดราคา)
- (2) ธนาคารกับบริษัทสามารถซื้อข้าวบริโภคในราคาต่ำ (ซื้อข้าวเปลือกตรงจากเกษตรกรและมาสีเอง)
- (3) เกษตรกรซื้อเครื่องอุปโภคบริโภคได้ในราคาต่ำ เพราะรวมกันซื้อเป็นจำนวนมาก (เป็นร้านสหกรณ์ ราคาขายส่ง)
- (4) ธนาคารกับบริษัทจะสามารถกระจายบุคลากร (เพื่อไปดำเนินการในกิจกรรมต่าง ๆ ให้เกิดผลดียิ่งขึ้น)

1.3 ประโยชน์ของทฤษฎีใหม่

จากพระราชดำริของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ที่ได้พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ นั้น พอจะสรุปถึงประโยชน์ของทฤษฎีใหม่ได้ ดังนี้

- ให้ประชาชนพอยู่พอกินสมควรแก่สภาพในระดับที่ประหยัด ไม่อดอยาก และเลี้ยงตนเองได้

- ในหน้าแล้งมีน้ำน้อยก็สามารถเอาน้ำที่เก็บไว้ในสระ มาปลูกพืชผักต่าง ๆ ได้ แม้แต่ข้าวก็ยังปลูกได้ โดยไม่ต้องเบียดเบียนชลประทาน

- ในปีที่ฝนตกตามฤดูกาลโดยมีน้ำดีตลอดปี ทฤษฎีใหม่นี้ก็สามารถสร้างรายได้ให้ ร่ำรวยขึ้นได้

- ในกรณีที่เกิดอุทกภัยก็สามารถที่จะฟื้นตัว และช่วยตัวเองได้ในระดับหนึ่ง โดยทางราชการไม่ต้องช่วยเหลือมากเกินไป อันเป็นการประหยัดงบประมาณด้วย

1.4 ข้อสำคัญที่ควรพิจารณา

- การดำเนินการตามทฤษฎีใหม่นั้น มีปัจจัยประกอบหลายประการ ขึ้นอยู่กับ สภาพแวดล้อมในแต่ละท้องถิ่น ฉะนั้นเกษตรกรควรขอรับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ด้วย

- การขุดสระน้ำนั้น จะต้องสามารถเก็บกักน้ำได้ เพราะสภาพดินในแต่ละท้องถิ่น แตกต่างกัน เช่น ดินร่วน ดินทราย ซึ่งเป็นดินที่ไม่สามารถอุ้มน้ำได้ หรือเป็นดินเปรี้ยว ดินเค็ม ซึ่งอาจจะไม่เหมาะกับพืชที่ปลูกได้ ฉะนั้น จะต้องพิจารณาให้ดีและควรขอรับคำแนะนำจาก เจ้าหน้าที่พัฒนาที่ดิน หรือเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องก่อน

- ขนาดของพื้นที่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงคำนวณและคำนึงจากอัตราการ ถือครองที่ดิน ถัวเฉลี่ยครัวเรือนละ 15 ไร่ แต่ให้พึงเข้าใจว่าอัตราส่วนเฉลี่ยขนาดพื้นที่นี้มีใช้หลัก ตายตัว หากพื้นที่การถือครองของเกษตรกรจะมีน้อยกว่าหรือมากกว่านี้ ก็สามารถนำอัตราส่วนนี้ (30:30:30:10) ไปปรับใช้ได้

- การปลูกพืชหลายชนิด เช่น ข้าวซึ่งเป็นพืชหลัก ไม้ผล พืชผัก พืชไร่ และพืช สมุนไพร อีกทั้งยังมีการเลี้ยงปลา หรือสัตว์อื่น ๆ ซึ่งเกษตรกรสามารถนำมาบริโภคได้ตลอดทั้งปี เป็นการลดค่าใช้จ่ายในส่วนของอาหารสำหรับครอบครัวได้ และส่วนที่เหลือสามารถจำหน่ายได้ เป็นรายได้แก่ครอบครัวได้อีก

- ความร่วมมือร่วมใจของชุมชน จะเป็นกำลังสำคัญในการปฏิบัติตามหลักทฤษฎี ใหม่ เช่น การลงแรงช่วยเหลือกัน หรือที่เรียกว่าการลงแขก นอกจากจะทำให้เกิดความรักความ สามัคคีในชุมชนแล้ว ยังเป็นการลดค่าใช้จ่ายในการจ้างแรงงานได้อีกด้วย

- ในระหว่างการขุดสระน้ำ จะมีดินที่ถูกขุดขึ้นมาเป็นจำนวนมาก หน้าดินซึ่งเป็น ดินดีควรนำไปกองไว้ต่างหาก เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการปลูกพืชต่าง ๆ ในภายหลัง โดยนำมา เกี่ยคลุมดินชั้นล่างที่เป็นดินไม่ดี ซึ่งอาจนำมาถมทำขอบสระน้ำหรือยกทรงสำหรับปลูกไม้ผล เสื่อนไซหรือปัญหา ในการดำเนินงาน

1.5 พืชที่ควรปลูกและสัตว์ที่ควรเลี้ยง

1.5.1 พืชที่ควรปลูก

- (1) ไม้ผลและผักยืนต้น : มะม่วง มะพร้าว มะขาม ขนุน ละมุด ส้ม กล้ายน้อยหน้า มะละกอ กะท้อน แคนบ้าน มะรุม สะเดา ขี้เหล็ก กระจิน เป็นต้น
- (2) ผักล้มลุกและดอกไม้ : มันเทศ เผือก ถั่วฝักยาว มะเขือ มะลิ ดาวเรือง กุหลาบรัก บานไม่รู้โรย และช่อนกลิ่น เป็นต้น
- (3) เห็ด : เช่น เห็ดนางฟ้า เห็ดฟาง เห็ดเป่าฮื้อ เป็นต้น
- (4) สมุนไพรและเครื่องเทศ : หอม พริกไทย บัวบก มะเกลือ ชุมเห็ด หญ้าแฝก บุก และพืชผักบางชนิด เช่น กระเพรา โหระพา สะระแหน่ แมงลัก และตะไคร้ เป็นต้น
- (5) ไม้ใช้สอยและเชื้อเพลิง : ไม้ มะพร้าว ตาล มะขามเทศ สะแก ทองหลาง จามจุรี กระจิน ยูคาลิปตัส สะเดา ขี้เหล็ก ประดู่ ชิงชัน และยางนา เป็นต้น
- (6) พืชไร่ : ข้าวโพด ถั่วเหลือง ถั่วลิสง ถั่วพุ่ม ถั่วมะแฮะ อ้อย มันสำปะหลัง ละหุ่ง นุ่น เป็นต้น พืชไร่หลายชนิดอาจเก็บเกี่ยวเมื่อผลผลิตยังสดอยู่ และจำหน่ายเป็นพืชประเภทผักได้และมีราคาดีกว่าเก็บเมื่อแก่ พืชไร่เหล่านี้ ได้แก่ ข้าวโพด ถั่วเหลือง ถั่วลิสง ถั่วพุ่ม ถั่วมะแฮะ อ้อย และมันสำปะหลัง เป็นต้น
- (7) พืชบำรุงดิน และพืชคลุมดิน : ถั่วมะแฮะ ถั่วฮามาต้า โสนแอฟริกัน โสนพื้นเมือง ปอเทือง ถั่วพริ้ว ขี้เหล็ก กระจิน รวมทั้งถั่วเขียว และถั่วพุ่ม เป็นต้น

หมายเหตุ : พืชหลายชนิดใช้ทำประโยชน์ได้มากกว่าหนึ่งชนิด และการเลือกปลูกพืชควรเน้นพืชยืนต้นด้วย เพราะการดูแลรักษาในระยะหลังจะลดน้อยลง มีผลผลิตออกตลอดปี

1.5.2 สัตว์เลี้ยงอื่น ๆ

- (1) สัตว์น้ำ เช่น ปลาไน ปลานิล ปลาดุก เพ็ญขาว ปลาดุก เพื่อเป็นอาหารเสริมประเภทโปรตีน และยังสามารถนำไปจำหน่ายเป็นรายได้เสริมได้อีกด้วย ในบางพื้นที่สามารถเลี้ยงกบได้
- (2) สุกร หรือ ไก่ เลี้ยงบนขอบสระน้ำ ทั้งนี้มูลสุกรและไก่สามารถนำมาเป็นอาหารปลา บางแห่งอาจเลี้ยงเป็ดได้

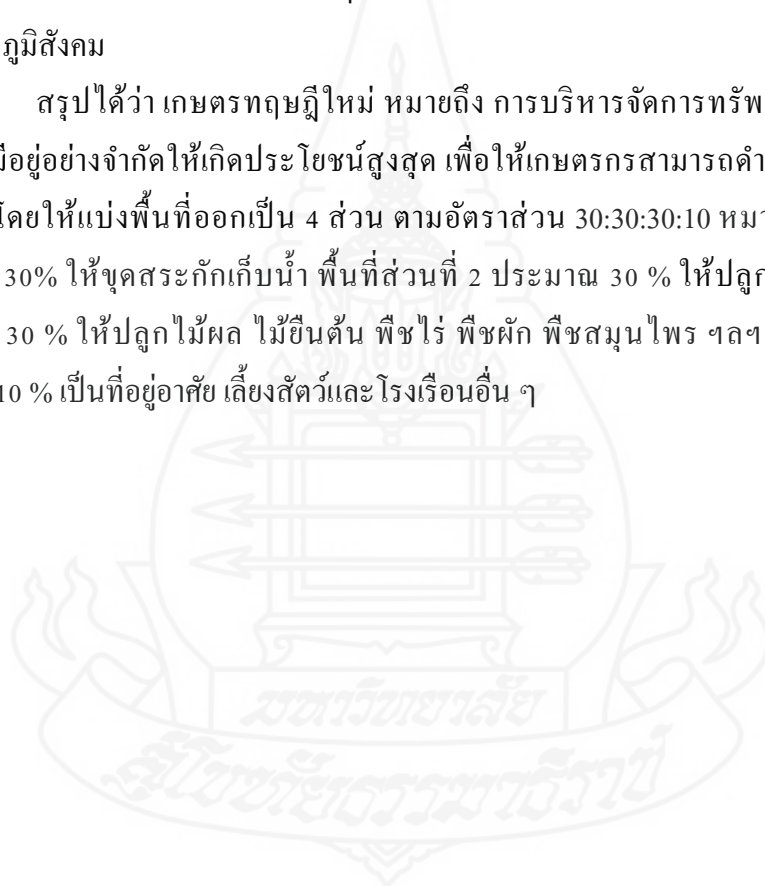
1.6 ทฤษฎีใหม่สู่การปฏิบัติ

ทฤษฎีใหม่ มีเป้าหมายขั้นต้น คือ พึ่งตนเองให้ได้ และก้าวสู่ความเข้มแข็งด้วยการรวมกลุ่มชุมชน สร้างความร่วมมือในรูปแบบของสหกรณ์ เพื่อดูแลกันในกลุ่ม สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีศาสนาเป็นศูนย์กลาง ก่อนขยายสู่ขั้นที่สาม คือ การต่อยอดความยั่งยืนในรูปของการเชื่อมโยงแหล่งทุนภายนอก และบริษัทพลังงานเพื่อขยายรูปแบบการผลิตสู่วิสาหกิจ

ชุมชนด้วยการสนับสนุนของธนาคาร และบริษัทห้างร้าน หน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่ เป็นการสร้างความยั่งยืนในระยะยาว

แม้จากทฤษฎีจะดูเหมือนว่าสามารถดำเนินการได้เป็นขั้นเป็นตอน และน่าจะสำเร็จได้โดยง่าย แต่การจะนำ 3 ขั้นตอนของทฤษฎีใหม่ไปปฏิบัติให้สำเร็จนั้นมิสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงหลายประการ และที่สำคัญต้องไม่ลืมเรื่องของ “ความยืดหยุ่น” ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงกล่าวไว้บ่อยครั้งว่า “อย่าติดตำรา” เหตุเพราะสิ่งที่พระองค์ท่านทรงพระราชดำรินั้นเป็น “ทฤษฎีใหม่” ย่อมยังไม่มีการใด ๆ และด้วยความที่เป็นทฤษฎีใหม่นี้ สิ่งต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นก็เป็นเพียง “Tentative Formula” หรือสูตรคร่าว ๆ เมื่อนำไปปฏิบัติจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของสภาพพื้นที่และปัจจัยอื่น ๆ ที่แตกต่างกันไปตามแต่ละครอบครัวซึ่งมีความแตกต่างกันไปตามภูมิสังคม

สรุปได้ว่า เกษตรทฤษฎีใหม่ หมายถึง การบริหารจัดการทรัพยากร โดยเฉพาะดิน และน้ำที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อให้เกษตรกรสามารถดำเนินชีวิตอยู่ได้อย่างพอเพียง โดยให้แบ่งพื้นที่ออกเป็น 4 ส่วน ตามอัตราส่วน 30:30:30:10 หมายถึง พื้นที่ส่วนที่ 1 ประมาณ 30% ให้ขุดสระกักเก็บน้ำ พื้นที่ส่วนที่ 2 ประมาณ 30% ให้ปลูกข้าว พื้นที่ส่วนที่ 3 ประมาณ 30% ให้ปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชไร่ พืชผัก พืชสมุนไพร ฯลฯ และพื้นที่ส่วนที่ 4 ประมาณ 10% เป็นที่อยู่อาศัย เลี้ยงสัตว์และโรงเรียนอื่น ๆ

2. แนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจ

2.1 ความหมายของแรงจูงใจ

แรงจูงใจ (motive) เป็นคำที่ได้ความหมายมาจากคำภาษาละตินที่ว่า movere หมายถึง เคลื่อนไหว (move) ดังนั้น คำว่าแรงจูงใจจึงมีการให้ความหมายไว้ต่าง ๆ กันดังนี้

1. แรงจูงใจ หมายถึง "บางสิ่งบางอย่างที่อยู่ภายในตัวของบุคคลที่มีผลทำให้บุคคลต้องกระทำ หรือเคลื่อนไหว หรือมี พฤติกรรม ในลักษณะที่มีเป้าหมาย" (Walters.1978 :218) กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ แรงจูงใจเป็นเหตุผล ของการกระทำ นั่นเอง

2. แรงจูงใจ หมายถึง สภาวะที่อยู่ภายในตัวที่เป็นพลัง ทำให้ร่างกายมีการเคลื่อนไหวไปในทิศทางที่มีเป้าหมาย ที่ได้เลือกไว้แล้ว ซึ่งมักจะเป็นเป้าหมายที่มีอยู่ภาวะสิ่งแวดล้อม (Loundon and Bitta.1988:368) จากความหมายนี้จะเห็นได้ว่า แรงจูงใจจะเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ประการ คือ

(1) เป็นกลไกที่ไปกระตุ้นพลังของร่างกายให้เกิดการกระทำ

(2) เป็นแรงบังคับให้กับพลังของร่างกายที่จะกระทำอย่างมีทิศทาง

นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการให้ความหมายเกี่ยวกับแรงจูงใจไว้หลายประการดังนี้

ศิริพร โอพารธรรมรัตน์ (2546, หน้า 7) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจไว้ว่า แรงจูงใจ หมายถึง ความพยายามใด ๆ ที่เป็นแรงผลักดัน กระตุ้นหรือโน้มน้าว เพื่อให้บุคคลแสดงพฤติกรรม หรือการกระทำตามทิศทางที่กำหนดไว้ด้วยความร่วมมือ อย่างยินดีและเต็มใจ ทั้งนี้ เพื่อจะนำมาซึ่ง การทำงานที่มีประสิทธิภาพให้กับองค์กรเพิ่มมากขึ้น

ปวีณา สินธุปิ่น (2546, หน้า 9) กล่าวว่า แรงจูงใจในการทำงาน หมายถึงสิ่งกระตุ้นหรือ แรงผลักดันทั้งภายในและภายนอกตัวบุคคลทำงานหรือทุ่มเทในงานที่ทำ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตาม เป้าหมาย

ศุภลักษณ์ ตรีสุวรรณ (2548, หน้า 14) ให้ความหมายไว้ว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน หมายถึง แรงผลักดันทั้งจากภายนอกและภายในซึ่งช่วยกระตุ้นทิศทางหรือแนวทางของพฤติกรรมให้บุคคลกระทำสิ่งต่าง ๆ ให้สำเร็จตามเป้าหมายด้วยความเต็มใจและเป็นไปตามแรงจูงใจของบุคคล

พรสวรรค์ ศิรศาตนนท์ (2555 , หน้า 214) กล่าวว่า แรงจูงใจ หมายถึง กระบวนการ กระตุ้นพฤติกรรมของบุคคลให้มีความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จโดยอาศัย ความต้องการ แรงปรารถนาความคาดหวัง พลังกดดันและสิ่งล่อใจ มาเป็นแรงผลักดัน ให้แสดง พฤติกรรมอย่างมีทิศทางเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายหรือเงื่อนไขที่ต้องการ

สัมมา ราชนิธย (2556 , หน้า 133) กล่าวว่า แรงจูงใจ (Motivation) หมายถึงความปรารถนาที่จะกระทำกิจกรรมใด ๆ ที่คิดว่ามีคุณค่าด้วยความเต็มใจของบุคคลในการที่จะอุทิศกายและใจในการ ปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายโดยได้รับรางวัลเป็นผลตอบแทนการกระทำนั้น ๆ เป็นสิ่งจูงใจ (Incentives) ที่เป็นสิ่งเร้าที่มากกระตุ้น หากบุคคลมีเจตคติที่ดีต่องานและเพื่อนร่วมงาน

2.2 ความสำคัญของการจูงใจ

การจูงใจมีอิทธิพลต่อผลผลิต ผลิตผลของงานจะมีคุณภาพดี มีปริมาณมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับการจูงใจในการทำงาน ดังนั้น ผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้างานจึงจำเป็นต้องเข้าใจว่าอะไร คือแรงจูงใจที่จะทำให้พนักงานทำงานอย่างเต็มที่ และไม่ใช่เรื่องง่ายในการจูงใจพนักงาน เพราะ พนักงานตอบสนองต่องานและวิธีการขององค์กรแตกต่างกัน การจูงใจพนักงานจึงมีความสำคัญ สามารถสรุปความสำคัญของการจูงใจในการทำงานได้ดังนี้

2.2.1 พลัง (Energy) เป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญต่อการกระทำ หรือ พฤติกรรมของมนุษย์ ในการทำงานใด ๆ ถ้าบุคคลมี แรงจูงใจ ในการทำงานสูง ย่อมทำให้ขยันขันแข็ง กระตือรือร้น กระทำให้สำเร็จ ซึ่งตรงกันข้ามกับ บุคคลที่ทำงานประเภท "เช้าชาม เย็นชาม" ที่ทำงานเพียงเพื่อให้ผ่านไปวันๆ

2.2.2 ความพยายาม (Persistence) ทำให้บุคคลมีความมานะ อดทน บากบั่น คิดหาวิธีการนำความรู้ความสามารถ และ ประสบการณ์ของตน มาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่องานให้มากที่สุด ไม่ท้อถอยหรือละความพยายามง่ายๆ แม้งาน จะมีอุปสรรคขัดขวาง และเมื่องาน ได้รับผลสำเร็จ ด้วยดีก็มักคิดหา วิธีการปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้นเรื่อย

2.2.3 การเปลี่ยนแปลง (variability) รูปแบบการทำงานหรือวิธีการทำงานในบางครั้งก่อให้เกิดการค้นพบช่องทาง ดำเนินงาน ที่ดีกว่า หรือประสบ ผลสำเร็จมากกว่า นักจิตวิทยาบางคนเชื่อว่า การเปลี่ยนแปลง เป็นเครื่องหมายของ ความเจริญก้าวหน้า ของบุคคล แสดงให้เห็นว่าบุคคลกำลังแสวงหาการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ให้ชีวิต บุคคลที่มี แรงจูงใจ ในการทำงานสูง เมื่อค้นพบเพื่อจะบรรลุ วัตถุประสงค์ใด ๆ หากไม่สำเร็จบุคคล ก็มักพยายามค้นหา สิ่งผิดพลาด และพยายามแก้ไข ให้ดีขึ้นในทุก วิถีทาง ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง การทำงานจน ในที่สุดทำให้ค้นพบแนวทาง ที่เหมาะสมซึ่ง อาจจะต่างไป จากแนวเดิม

2.2.4 บุคคลที่มีแรงจูงใจในการทำงาน จะเป็นบุคคลที่มุ่งมั่นทำงานให้เกิดความเจริญก้าวหน้า และการมุ่งมั่นทำงานที่ตนรับผิดชอบ ให้เจริญก้าวหน้า จัดว่าบุคคลผู้นั้นมี จรรยาบรรณในการทำงาน (work ethics) ผู้มีจรรยาบรรณในการทำงาน จะเป็นบุคคล ที่มีความ

รับผิดชอบ มั่นคงในหน้าที่ มีวินัยในการทำงาน ซึ่งลักษณะดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความสมบูรณ์ ผู้มีลักษณะ ดังกล่าวนี้ มักไม่มีเวลาเหลือพอที่จะคิดและทำในสิ่งที่ไม่ดี

2.3 ลักษณะของแรงจูงใจ

แรงจูงใจของมนุษย์มีมากมายหลายอย่าง เราถูกจูงใจให้มีการกระทำหรือพฤติกรรมหลายรูปแบบ เพื่อหาน้ำและอาหารมาดื่มกิน สนองความต้องการทางกาย แต่ยังมีความต้องการมากกว่านั้น เช่น ต้องการความสำเร็จ ต้องการเงิน คำชมเชย อำนาจ และในฐานะที่เป็นสัตว์สังคม คนยังต้องการมีอารมณ์ผูกพันและอยู่รวมกลุ่มกับผู้อื่น แรงจูงใจ จึงเกิดขึ้นได้จาก 2 ลักษณะ ได้แก่

2.3.1 แรงจูงใจภายใน (intrinsic motives)

แรงจูงใจภายในเป็นสิ่งผลักดันจากภายในตัวบุคคล ซึ่งอาจจะเป็นเจตคติ ความคิดเห็น ความสนใจ ความตั้งใจ การมองเห็นคุณค่า ความพอใจ ความต้องการ ฯลฯ สิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวมาเหล่านี้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมค่อนข้างถาวร เช่น คนงานที่เห็นคุณค่าของงาน มองว่าองค์การคือสถานที่ให้ชีวิตแก่เขาและครอบครัว เขาก็จะจงรักภักดีต่อองค์การ กระทำการต่าง ๆ ให้องค์การเจริญก้าวหน้า หรือในกรณีที่บ้านเมืองประสบปัญหาเศรษฐกิจ ในช่วงเวลาของเศรษฐกิจขาลง องค์การจำนวนมากอยู่ในภาวะขาดทุน ไม่มีเงินจ่ายค่าตอบแทน แต่ด้วยความผูกพัน เห็นใจกันและกัน ทั้งเจ้าของกิจการ และพนักงานต่างร่วมกัน ค้าขายอาหารเล็ก ๆ น้อย ๆ ทั้งประเภทแซนวิช ก๋วยเตี๋ยว ฯลฯ เพียงเพื่อให้มีรายได้ ประทังกันไปทั้งผู้บริหารและลูกน้อง และในภาวะดังกล่าวนี้จะเห็นว่า พนักงานหลายราย ที่ไม่ทิ้งเจ้านาย ทั้งเต็มใจไปทำงานวันหยุดโดยไม่มีค่าตอบแทน ถ้าการกระทำดังกล่าวเป็นไปโดย เนื่องจากความรู้สึกรักหรือเจตคติที่ดีต่อเจ้าของกิจการ หรือด้วยความรับผิดชอบในฐานะสมาชิกคนหนึ่งขององค์การ มิใช่เพราะ เกรงจะถูกไล่ออกหรือไม่มีที่ไป ก็กล่าวได้ว่า เป็นพฤติกรรมที่เกิดจากแรงจูงใจภายใน

สรุปได้ว่า แรงจูงใจภายใน คือ สิ่งผลักดันจากภายในตัวบุคคลซึ่งอาจจะเป็นเจตคติ ความคิดเห็น ความสนใจ ความตั้งใจ การมองเห็นคุณค่า ความพอใจ ความต้องการ ซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมค่อนข้างถาวร เป็นต้น

2.3.2 แรงจูงใจภายนอก (extrinsic motives)

แรงจูงใจภายนอกเป็นสิ่งผลักดันภายนอกตัวบุคคลที่มากระตุ้นให้เกิดพฤติกรรม อาจจะเป็นการได้รับรางวัล เกียรติยศ ชื่อเสียง คำชม การได้รับการยอมรับ ยกย่อง ฯลฯ แรงจูงใจนี้ไม่คงทนถาวรต่อพฤติกรรม บุคคลจะ แสดงพฤติกรรม เพื่อตอบสนองสิ่งจูงใจดังกล่าว เฉพาะในกรณีที่ต้องการรางวัล ต้องการเกียรติ ชื่อเสียง คำชม การยกย่อง การได้รับ การยอมรับ ฯลฯ ตัวอย่างแรงจูงใจภายนอกที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม เช่น การที่คนงาน ทำงานเพียงเพื่อแลกกับ

ค่าตอบแทน หรือเงินเดือน การแสดงความขยันตั้งใจทำงานเพียง เพื่อให้หัวหน้างานมองเห็นแล้ว
ได้ความดีความชอบ เป็นต้น

สรุปได้ว่า แรงจูงใจภายนอก คือ สิ่งผลักดันภายนอกตัวบุคคลที่มากระตุ้น
ให้เกิดพฤติกรรม อาจจะเป็นการ ได้รับรางวัล เกียรติยศ ชื่อเสียง คำชม การได้รับการยอมรับ ยกย่อง
 เป็นต้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถทำให้เห็นได้ว่าแรงจูงใจมีที่มาจากหลายสาเหตุ
ด้วยกัน เช่น อาจจะเป็นมาจากความต้องการหรือแรงขับหรือสิ่งเร้า หรืออาจเนื่องมาจากการ
คาดหวังหรือจากการเก็บกดซึ่งบางทีเจ้าตัวก็ไม่ต้องรู้ตัว จะเห็นได้ว่าการจูงใจให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่มี
กฎเกณฑ์แน่นอนเนื่องจากพฤติกรรมมนุษย์มีความซับซ้อน แรงจูงใจอย่างเดียวกันอาจทำให้เกิด
พฤติกรรมที่ต่างกัน แรงจูงใจต่างกันอาจเกิดพฤติกรรมที่เหมือนกันก็ได้ดังนั้นจะกล่าวถึงที่มาของ
แรงจูงใจที่สำคัญพอสังเขปดังนี้

(1) ความต้องการ (Need)

เป็นสภาพที่บุคคลขาดสมดุลทำให้เกิดแรงผลักดันให้บุคคลแสดง
พฤติกรรมเพื่อสร้างสมดุลให้ตัวเอง เช่น เมื่อรู้สึกหิวหรือเหนื่อยล้าก็จะนอนหรือนั่งพัก ความต้องการมี
อิทธิพลมากต่อพฤติกรรมเป็นสิ่งกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมเพื่อบรรลุดูจดมุ่งหมายที่ต้องการ
นักจิตวิทยาแต่ละท่านอธิบายเรื่องความต้องการในรูปแบบต่าง ๆ กันซึ่งสามารถแบ่งความต้องการ
พื้นฐานของมนุษย์ได้เป็น 2 ประเภททำให้เกิดแรงจูงใจ

- แรงจูงใจทางด้านร่างกาย (physical motivation) เป็นความต้องการ
เกี่ยวกับอาหาร น้ำ การพักผ่อน การได้รับความคุ้มครอง ความปลอดภัย การได้รับความเพลิดเพลิน
การลดความเคร่งเครียด แรงจูงใจนี้จะมีสูงมากในวัยเด็กตอนต้นและวัยผู้ใหญ่ตอนปลายเนื่องจากเกิด
ความเสื่อมของร่างกาย

- แรงจูงใจทางด้านสังคม (social motivation) แรงจูงใจด้านนี้สลับ
ซับซ้อนมากเป็นความต้องการที่มีผลมาจากด้านชีววิทยาของมนุษย์ในความต้องการอยู่ร่วมกันกับ
ครอบครัว เพื่อนฝูงในโรงเรียน เพื่อนร่วมงาน เป็นความต้องการส่วนบุคคลที่ได้รับอิทธิพลมาจาก
สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมซึ่งในบางวัฒนธรรมหรือบางสังคมจะมีอิทธิพลที่เข้มแข็งและเหนียว
แน่นมาก ความแตกต่างของแรงจูงใจด้านสังคมและแรงจูงใจด้านร่างกาย คือแรงจูงใจด้านสังคม
เกิดจากพฤติกรรมที่เขาแสดงออกด้วยความต้องการของตนเองมากกว่า ผลตอบแทนจากวัตถุและ
สิ่งของ

(2) แรงขับ (drives)

เป็นแรงผลักดันที่เกิดจากความต้องการทางกายและสิ่งเร้าจากภายในตัวบุคคล ความต้องการและแรงขับมักเกิดควบคู่กัน เมื่อเกิดความต้องการแล้วความต้องการนั้นไปผลักดันให้เกิดพฤติกรรมที่เรียกว่าเป็นแรงขับ เช่น ในการประชุมหนึ่งผู้เข้าประชุมทั้งหิว ทั้งเหนื่อย แทนที่การประชุมจะราบรื่นก็อาจจะเกิดการขัดแย้งหรือเพราะว่าทุกคนหิวก็รีบสรุปการประชุมซึ่งอาจจะทำให้ขาดการไตร่ตรองที่ดีก็ได้

(3) สิ่งล่อใจ (incentives)

สิ่งชักนำบุคคลให้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งไปสู่จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ถือเป็นแรงจูงใจภายนอก เช่น ต้องการให้พนักงานมาทำงานสม่ำเสมอก็ใช้วิธียกย่องพนักงานที่ไม่ขาดงาน โดยจัดสรรรางวัลในการคัดเลือกพนักงานที่ไม่ขาดงานหรือมอบ โบนัสให้แก่ฝ่ายที่ทำงานดีประจำปี สิ่งล่อใจอาจเป็นวัตถุ เป็นสัญลักษณ์ หรือคำพูดที่ทำให้บุคคลพึงพอใจ

(4) การตื่นตัว (arousal)

เป็นภาวะที่บุคคลพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรม สมองพร้อมที่จะคิด กล้ามเนื้อพร้อมจะเคลื่อนไหว นักกีฬาที่อุ่นเครื่องเสร็จพร้อมที่จะแข่งขันหรือเล่นกีฬา องค์กรที่มีบุคลากรที่มีความตื่นตัวก็ย่อมส่งผลให้ทำงานดี การศึกษาธรรมชาติพฤติกรรมของมนุษย์มีความตื่นตัว 3 ระดับคือ

- การตื่นตัวระดับสูงจะตื่นตัวมากไปจนกลายเป็นตื่นตกใจหรือตื่นเดิน
เกินไปขาดสมาธิ

- การตื่นตัวระดับกลางคือระดับตื่นตัวที่ดีที่สุด

- การตื่นตัวระดับต่ำมักจะทำให้ทำงานเฉื่อยชา งานเสร็จช้า

จากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่ทำให้บุคคลตื่นตัวมีทั้งสิ่งเร้าภายนอกและภายใน ได้แก่ ลักษณะส่วนตัวของบุคคลแต่ละคนที่มีต่างกันทั้งบุคลิกภาพ นิสัยและระบบสรีระของผู้นั้น

(5) การคาดหวัง (expectancy)

เป็นการตั้งความปรารถนาที่จะเกิดขึ้นของบุคคลในสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เช่น พนักงานคาดหวังว่าเขาจะได้โบนัสประมาณ 4-5 เท่าของเงินเดือนในปีนี้ การคาดหวังทำให้พนักงานมีชีวิตชีวาซึ่งบางคนอาจสมหวัง บางคนอาจผิดหวังก็ได้ สิ่งที่เกิดขึ้นกับสิ่งที่คาดหวังมักไม่ตรงกันเสมอไป ถ้าสิ่งที่เกิดขึ้นห่างกับสิ่งที่คาดหวังมากก็อาจจะทำให้พนักงานดับช้อใจในการทำงาน การคาดหวังก่อให้เกิดแรงผลักดันหรือเป็นแรงจูงใจที่สำคัญต่อพฤติกรรม ถ้าองค์กรกระตุ้นให้พนักงานยกระดับผลงานตนเองได้และพิจารณาผลตอบแทนที่ใกล้เคียงกับสิ่งที่พนักงานคาดหวังว่าควรจะได้ก็จะเป็นประโยชน์ทั้งองค์กรและพนักงาน

(6) การตั้งเป้าหมาย (goal setting)

เป็นการกำหนดทิศทางและจุดมุ่งหมายปลายทางของการกระทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งของบุคคลจัดเป็นแรงจูงใจจากภายในของบุคคลผู้นั้นในการทำงาน ธุรกิจที่มุ่งเพิ่มปริมาณและคุณภาพควรมีการตั้งเป้าหมายในการทำงานเพราะจะส่งผลให้การทำงานมีแผนในการดำเนินการเหมือนเรือที่มีหางเสือ เพราะมีเป้าหมายชัดเจน

แรงจูงใจจะทำให้แต่ละบุคคลเลือกพฤติกรรมเพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่เหมาะสมที่สุดในแต่ละสถานการณ์ที่แตกต่างกันออกไป พฤติกรรมที่เลือกแสดงนี้เป็นผลจากลักษณะในตัวบุคคลสภาพแวดล้อมดังนี้

1. ถ้าบุคคลมีความสนใจในสิ่งใดก็จะเลือกแสดงพฤติกรรม และมีความพอใจที่จะทำกิจกรรมนั้น ๆ รวมทั้งพยายามทำให้เกิดผลเร็วที่สุด
2. ความต้องการจะเป็นแรงกระตุ้นที่ทำให้ทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการนั้น
3. ค่านิยมที่เป็นคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ เช่นค่านิยมทางเศรษฐกิจ สังคม ความงาม จริยธรรม วิชาการ เหล่านี้จะเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดแรงขับของพฤติกรรมตามค่านิยมนั้น
4. ทักษะที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งก็มีผลต่อพฤติกรรมนั้น เช่น ถ้ามีทักษะที่ดีต่อการทำงาน ก็จะทำงานด้วยความทุ่มเท
5. ความมุ่งหวังที่ต่างระดับกัน ก็เกิดแรงกระตุ้นที่ต่างระดับกันด้วย คนที่ตั้งระดับความมุ่งหวังไว้สูงจะพยายามมากกว่าผู้ที่ตั้งระดับความมุ่งหวังไว้ต่ำ
6. การแสดงออกของความต้องการในแต่ละสังคมจะแตกต่างกันออกไปตามขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของสังคมของตน ยิ่งไปกว่านั้นคนในสังคมเดียวกัน ยังมีพฤติกรรมในการแสดงความต้องการที่ต่างกันอีกด้วยเพราะสิ่งเหล่านี้เกิดจากการเรียนรู้ของตน
7. ความต้องการอย่างเดียวกัน ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันได้
8. แรงจูงใจที่แตกต่างกัน ทำให้การแสดงออกของพฤติกรรมที่เหมือนกันได้
9. พฤติกรรมอาจสนองความต้องการได้หลาย ๆ ทางและมากกว่าหนึ่งอย่างในเวลาเดียวกัน เช่น ตั้งใจทำงานเพื่อไว้เงินเงินเดือนและได้ชื่อเสียงเกียรติยศ ความยกย่องและยอมรับจากผู้อื่น

2.4 รูปแบบของแรงจูงใจ

บุคคลแต่ละคนมีรูปแบบแรงจูงใจที่แตกต่างกัน ซึ่งนักจิตวิทยาได้แบ่งรูปแบบแรงจูงใจของมนุษย์ออกเป็นหลายรูปแบบที่สำคัญ มีดังนี้

2.4.1 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motive) หมายถึง แรงจูงใจที่เป็นแรงขับให้บุคคลพยายามที่จะประกอบพฤติกรรม ที่จะประสบสัมฤทธิ์ผลตามมาตรฐานความเป็นเลิศ (Standard of Excellence) ที่คนตั้งไว้ ผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

- (1) มุ่งหาความสำเร็จ และกลัวความล้มเหลว
- (2) มีความทะเยอทะยานสูง
- (3) ตั้งเป้าหมายสูง
- (4) มีความรับผิดชอบในการงานดี
- (5) มีความอดทนในการทำงาน
- (6) รู้ความสามารถที่แท้จริงของตนเอง
- (7) เป็นผู้ที่ทำงานอย่างมีการวางแผน
- (8) เป็นผู้ที่ตั้งระดับความคาดหวังไว้สูง

2.4.2 แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ (Affiliative Motive) ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ มักจะเป็นผู้ที่โอบอ้อมอารี เป็นที่รักของเพื่อน มีลักษณะเห็นใจผู้อื่น ซึ่งเมื่อศึกษาจากสภาพครอบครัวแล้ว ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์มักจะเป็นครอบครัวที่อบอุ่น บรรยากาศในบ้านปราศจากการแข่งขัน พ่อแม่ไม่มีลักษณะเข้มขู่ พี่น้องมีความรักสามัคคีกันดี ผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์จะมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

- (1) เมื่อทำสิ่งใด เป้าหมายก็เพื่อได้รับการยอมรับจากกลุ่ม
- (2) ไม่มีความทะเยอทะยาน มีความเกรงใจสูง ไม่กล้าแสดงออก
- (3) ตั้งเป้าหมายต่ำ
- (4) หลีกเลี่ยงการโต้แย้งมักจะคล้อยตามผู้อื่น

2.4.3 แรงจูงใจใฝ่อำนาจ (Power Motive) สำหรับผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่อำนาจนั้น พบว่า ผู้ที่มีแรงจูงใจแบบนี้ส่วนมาก มักจะพัฒนามาจาก ความรู้สึกที่ตนเอง "ขาด" ในบางสิ่งบางอย่างที่ต้องการ อาจจะเป็นเรื่องใดเรื่องหนึ่งก็ได้ทำให้เกิดมีความรู้สึกเป็น "ปมด้อย" เมื่อมีปมด้อย จึงพยายามสร้าง "ปมเด่น" ขึ้นมาเพื่อชดเชยกับสิ่งที่ตนเองขาด ผู้มีแรงจูงใจใฝ่อำนาจจะมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

- (1) ชอบมีอำนาจเหนือผู้อื่น ก้าวร้าว
- (2) มักจะต่อต้านสังคม
- (3) แสวงหาชื่อเสียง
- (4) ชอบเสียง ทั้งในด้านของการทำงาน ร่างกาย และอุปสรรคต่าง ๆ
- (5) ชอบเป็นผู้นำ

2.4.4 แรงจูงใจใฝ่ก้าวร้าว (Aggression Motive) ผู้ที่มีลักษณะแรงจูงใจแบบนี้มักเป็นผู้ที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบเข้มงวดมากเกินไป บางครั้งพ่อแม่อาจจะใช้วิธีการลงโทษที่รุนแรงเกินไป ดังนั้นเด็กจึงหาทางระบายออกกับผู้อื่น หรืออาจจะเนื่องมาจากการเลียนแบบ บุคคลหรือจากสื่อต่าง ๆ ผู้มีแรงจูงใจใฝ่ก้าวร้าว จะมีลักษณะที่สำคัญดังนี้

- (1) ถือความคิดเห็นหรือความสำคัญของตนเป็นใหญ่
- (2) ชอบทำร้ายผู้อื่น ทั้งการทำร้ายด้วยกายหรือวาจา

2.4.5 แรงจูงใจใฝ่พึ่งพา (Dependency Motive) สาเหตุของการมีแรงจูงใจแบบนี้ก็เพราะการเลี้ยงดูที่พ่อแม่ทะนุถนอมมากเกินไป ไม่เปิดโอกาสให้เด็กได้ช่วยเหลือตนเอง ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่พึ่งพา จะมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

- (1) ไม่มั่นใจในตนเอง
- (2) ไม่กล้าตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ด้วยตนเอง มักจะลังเล
- (3) ไม่กล้าเสี่ยง
- (4) ต้องการความช่วยเหลือและกำลังใจจากผู้อื่น

สรุปได้ว่า แรงจูงใจ หมายถึง กระบวนการที่บุคคลถูกกระตุ้นจากสิ่งเร้าโดยจงใจให้กระทำหรือคืนรนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์บางอย่าง ซึ่งจะเห็นได้ว่า พฤติกรรมที่เกิดจากการจูงใจ เป็นพฤติกรรมที่มีใจเป็นเพียงการตอบสนองสิ่งเร้าปกติธรรมดา แต่ ต้องเป็นพฤติกรรมที่มีความเข้มข้น มีทิศทางจริงจัง มีเป้าหมายชัดเจนว่าต้องการ ไปสู่จุดใด และ พฤติกรรมที่เกิดขึ้นเป็นผลสืบเนื่องมาจาก แรงผลักดัน หรือ แรงกระตุ้น ที่เรียกว่า แรงจูงใจ ด้วย

3. สภาพทั่วไปและสภาพการเกษตรของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3.1 สภาพทั่วไป

3.1.1 ประวัติของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นอดีตราชธานีของไทย มีหลักฐานของการเป็นเมืองในกลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ตั้งแต่ประมาณ พุทธศตวรรษที่ 16-18 โดยมีร่องรอยของที่ตั้งเมือง โบราณสถาน โบราณวัตถุ และเรื่องราวเหตุการณ์ในลักษณะตำนานพงสาวดาร ไปจนถึงหลักศิลาจารึก ซึ่งถือว่าเป็นหลักฐานร่วมสมัยที่ใกล้เคียงเหตุการณ์มากที่สุด ซึ่งเมืองอโยธยา หรืออโยธยาศรีรามเทพนคร หรือเมืองพระราม มีที่ตั้งอยู่บริเวณด้านตะวันออกของเกาะเมืองอยุธยา มีบ้านเมืองที่มีความเจริญ ทางการเมือง การปกครอง และมีวัฒนธรรมที่รุ่งเรืองแห่งหนึ่ง มีการใช้กฎหมายในการปกครองบ้านเมือง 3 ฉบับ คือ พระอัยการลักษณะเบ็ดเสร็จพระอัยการลักษณะทาส พระอัยการลักษณะกู้หนี้ สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 หรือพระเจ้าอู่ทอง ทรงสถาปนากรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี เมื่อ พ.ศ. 1893 กรุงศรีอยุธยา เป็นศูนย์กลางของประเทศสยามสืบต่อมายาวนานถึง 417 ปี มีพระมหากษัตริย์ปกครอง 33 พระองค์ จาก 5 ราชวงศ์ คือ

1. ราชวงศ์อู่ทอง
2. ราชวงศ์สุพรรณภูมิ
3. ราชวงศ์สุโขทัย
4. ราชวงศ์ปราสาททอง
5. ราชวงศ์บ้านพลูหลวง

ได้สูญเสียเอกราชแก่พม่า 2 ครั้ง ครั้งแรกใน พ.ศ. 2112 สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ทรงกู้เอกราชคืนมาได้ ใน พ.ศ. 2127 และ เสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 ใน พ.ศ. 2310 สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงกอบกู้เอกราชได้ในปลายปีเดียวกันแล้วทรงสถาปนา กรุงธนบุรีเป็นราชธานีแห่งใหม่ โดยกวาดต้อนผู้คนจากกรุงศรีอยุธยาไปยังกรุงธนบุรีเพื่อสร้างเมืองใหม่ แต่กรุงศรีอยุธยาไม่ได้ กลายเป็นเมืองร้าง ยังคงมีคนรักถิ่นฐานบ้านเดิมอาศัยอยู่และราษฎรที่หลบหนีไปได้กลับเข้ามาอยู่ร่วมกัน ต่อมาได้รับการยกย่อง เป็นเมืองจัตวาเรียก "เมืองกรุงเก่า"

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงยกเมืองกรุงเก่าขึ้นเป็นหัวเมืองจัตวาเช่นเดียวกับสมัยกรุงธนบุรี หลังจากนั้น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้จัดการปฏิรูป การปกครองทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยการปกครองส่วน ภูมิภาคนั้นโปรดให้จัดการปกครอง แบบเทศาภิบาลขึ้น โดยให้รวม เมืองที่ใกล้เคียงกัน 3 – 4 เมือง ขึ้นเป็นมณฑล มีข้าหลวงเทศาภิบาลเป็นผู้ปกครอง โดยในปี พ.ศ. 2438 ทรงโปรดให้จัดตั้งมณฑลกรุงเก่าขึ้น

ประกอบด้วยหัวเมืองต่าง ๆ คือกรุงเก่าหรือ อุทธยา อ่างทอง สระบุรี ลพบุรี พรหมบุรี อินทร์บุรี และสิงห์บุรี ต่อมาโปรดให้รวมเมืองอินทร์ และเมืองพรหม เข้ากับเมืองสิงห์บุรี ตั้งที่ว่าการมณฑลที่อุทธยา และในปี พ.ศ. 2469 เปลี่ยนชื่อจากมณฑลกรุงเก่า เป็นมณฑลอุทธยา ซึ่งจากการจัดตั้งมณฑลอุทธยา มีผลให้อุทธยามีความสำคัญทางการบริหาร การปกครองมากขึ้น การสร้างสิ่งสาธารณูปโภคหลายอย่างมีผลต่อการพัฒนา เมือง อุทธยาในเวลาต่อมา จนเมื่อยกเลิกการปกครองระบบเทศาภิบาล ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 อุทธยาจึง เปลี่ยนฐานะเป็นจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจนถึงปัจจุบัน

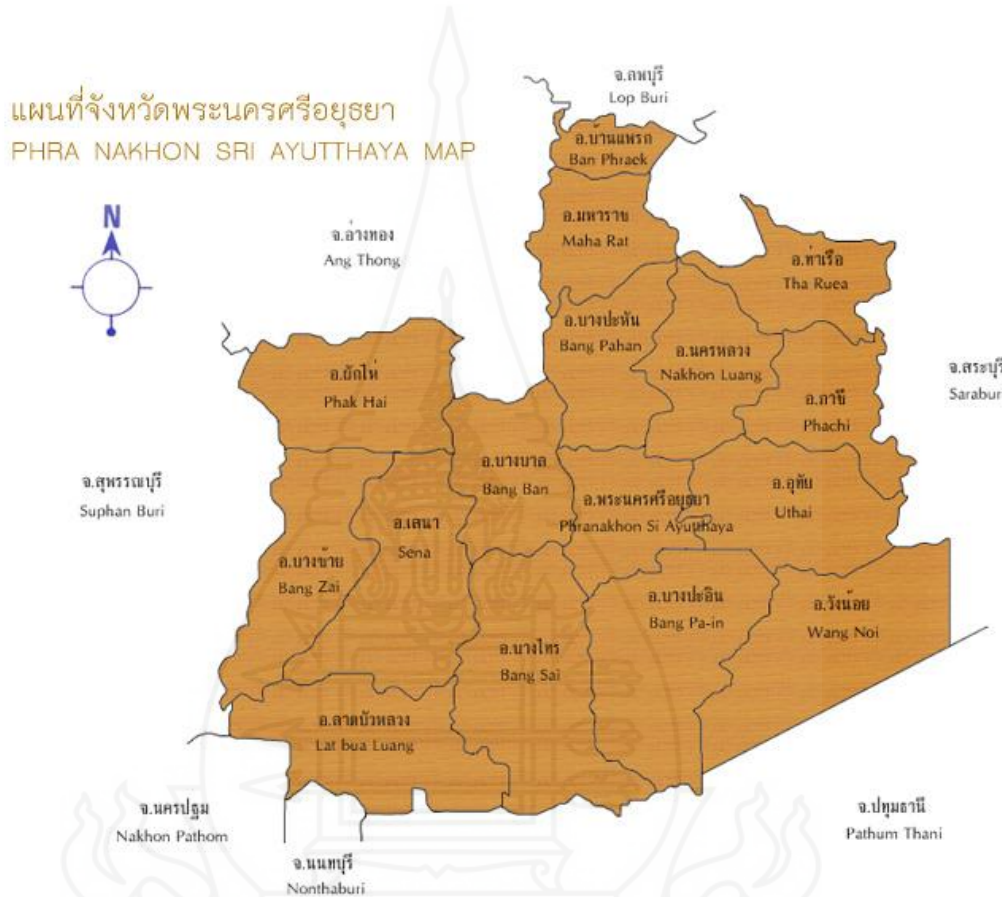
ในสมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรีได้มีนโยบายบูรณะโบราณสถานภายในเมืองอุทธยา เพื่อเป็นการฉลองยี่สิบห้า พุทธศตวรรษ ประกอบกับในปี พ.ศ.2498 นายกรัฐมนตรีประเทศพม่าเดินทางมาเยือนประเทศไทย และมอบเงินจำนวน 200,000 บาท เพื่อปฏิสังขรณ์วัดและองค์พระมณฑปพิตร เป็นการเริ่มต้นการบูรณะโบราณสถานในอุทธยาอย่างจริงจัง ซึ่งต่อมากรมศิลปากรเป็นหน่วยงานสำคัญในการดำเนินการ จนองค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือยูเนสโก มีมติให้ประกาศขึ้นทะเบียนนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาเป็น " มรดกโลก " เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2534 มีพื้นที่ครอบคลุมในบริเวณโบราณสถานเมืองอุทธยา

คำขวัญประจำจังหวัดคือ “ราชธานีเก่า อู่ข้าวอู่น้ำ เลิศล้ำกานท์กวี คนดีศรีอยุธยา เลอคุณค่ามรดกโลก”

3.1.2 ที่ตั้งและอาณาเขต จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีที่ตั้งทางภูมิศาสตร์อยู่ภาคกลางของประเทศไทย ตามการแบ่งภูมิภาคประเทศไทยอย่างเป็นทางการของราชบัณฑิตยสถาน โดยใช้เกณฑ์ด้านภูมิศาสตร์ ซึ่งจากการคำนวณเนื้อที่ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ พบว่า จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีเนื้อที่ 2,549.46 ตารางกิโลเมตร หรือ 1,593,413 ไร่ ตั้งอยู่ระหว่าง พิกัดเหนือ 1,560,490 เมตร ถึง 1,6229,700 เมตร หรือ ละติจูด 14 องศา 06 ลิปดา 37 พิลิปดา ถึง 14 องศา 40 ลิปดา 23 พิลิปดา และพิกัดตะวันออก 623,140 เมตร ถึง 696,730 เมตร หรือ ลองจิจูด 100 องศา 13 ลิปดา 29 พิลิปดา ถึง 100 องศา 49 ลิปดา 25 พิลิปดา โดยมี อาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ	อำเภอวิเศษชัยชาญ อำเภอบ้านหมอก อำเภอเมือง และอำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง
	อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี
	อำเภอดอนพุด และอำเภอบ้านหมอก จังหวัดสระบุรี
ทิศใต้ ติดต่อกับ	อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม
	อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี
	อำเภอลาดหลุมแก้ว อำเภอสสามโคก อำเภอกลองหลวง

และอำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี
 ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อำเภอเสนาให้ อำเภอหนองแขง และอำเภอ
 หนองแค จังหวัดสระบุรี
 ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อำเภอเมือง อำเภอบางปลาม้า และอำเภอ
 สองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี

ภาพที่ 2.2 แผนที่ภูมิประเทศที่ตั้งและอาณาเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (กรมพัฒนาที่ดิน,2562)

4.2 สภาพทางด้านกายภาพ

จากการศึกษาข้อมูลด้านธรณีวิทยาของกรมทรัพยากรธรณี พบว่า จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตั้งอยู่บนที่ราบลุ่มเจ้าพระยาตอนล่าง มีระดับความสูงตั้งแต่ 1 ถึง 10 เมตรจากระดับ ทะเลปานกลาง มีความลาดเอียงน้อย ทำให้ทางน้ำที่ไหลผ่านมีการกวัดแกว่งอย่างชัดเจน บางพื้นที่เกิดการตัดขาด ของทางน้ำเดิม สันฐานที่พบในบริเวณนี้ได้แก่ลำรางแม่น้ำ ทะเลสาบรูปแอก รอยโค้งตัวคของทางน้ำ คันดิน ธรรมชาติและมาบทรายล้นฝั่ง เป็นต้น จากกระบวนการทางธรณีวิทยาทำให้จำแนกตะกอนบริเวณนี้ได้ 6 หน่วยตะกอน ประกอบด้วย ตะกอนที่ลุ่มน้ำท่วมขัง

ป่าชายเลน ตะกอนชายฝั่งทะเล โดยอิทธิพลน้ำขึ้น-น้ำลง ตะกอนร่องน้ำเก่า ตะกอนที่ลุ่มน้ำขัง ตะกอนคันดินธรรมชาติและตะกอนที่ราบน้ำท่วมถึง

4.2.1 ทรัพยากรดิน จากการศึกษาการจำแนกดินทั่วประเทศไทย มาตรฐาน 1: 50,000 ของกรมพัฒนาที่ดิน ซึ่งจำแนกตามลักษณะ สมบัติ และศักยภาพในการเพาะปลูกของดิน รวมถึงการจัดการดิน ที่คล้ายคลึงกันรวมไว้เป็นกลุ่มเดียวกัน พบว่า จำแนกดินได้ 62 กลุ่มชุดดิน โดยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกได้ 8 กลุ่มชุดดิน ดังภาคผนวกที่ 2 ต่อมากองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน ได้ทำ การสำรวจ จำแนกดิน และจัดทำ แผนที่ ทรัพยากรดิน มาตรฐาน 1: 25,000 โดยมีหน่วยแผนที่อยู่ในระดับชุดดิน ซึ่งจากการศึกษาแผนที่ชุดดินและ รายงานการสำรวจ ทรัพยากรดินจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ข้อมูลระดับชุดดิน พบว่า จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนก ได้ 17 ชุดดิน ได้แก่ ชุดดินอยุธยา ชุดดินบางปะอิน ชุดดินบางเลน ชุดดินบางเขน ชุดดินบ้านโกชน์ ชุดดินเชียงใหม่ ชุดดินชัยนาท ชุดดินโคกกระเทียม ชุดดินมหาโพธิ์ ชุดดินองครักษ์ ชุดดินป่าสัก ชุดดินรังสิต ชุดดินสรรพยา ชุดดินสระบุรี ชุดดินเสนา ชุดดินสิงห์บุรี และชุดดินท่าเรือ

4.2.2 ทรัพยากรน้ำ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีแม่น้ำที่สำคัญไหลผ่านจังหวัด 4 สาย ได้แก่ แม่น้ำ เจ้าพระยา แม่น้ำ ป่าสัก แม่น้ำ ลพบุรี และแม่น้ำน้อย รวมความยาวประมาณ 200 กิโลเมตร มีลำคลอง ใหญ่ น้อย ประมาณ 1,254 คลอง เชื่อมต่อกับแม่น้ำ เกือบทั่วบริเวณพื้นที่ ดังนี้

(1) แม่น้ำเจ้าพระยา เริ่มต้นจากปากแม่น้ำ โขในจังหวัดนครสวรรค์ ผ่าน จังหวัดชัยนาท จังหวัดสิงห์บุรี จังหวัดอ่างทอง และไหลเข้าสู่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผ่านอำเภอ บางบาล อำเภอ พระนครศรีอยุธยา อำเภอบางปะอิน อำเภอบางไทร และไหลต่อไปยังจังหวัด ปทุมธานี

(2) แม่น้ำป่าสัก มีต้นกำเนิดจากเทือกเขาเพชรบูรณ์ในเขตพื้นที่อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ไหลผ่านจังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดลพบุรี จังหวัดสระบุรี และไหลเข้าสู่จังหวัด พระนครศรีอยุธยา ที่อำเภอท่าเรือ ผ่านอำเภอนครหลวง และไหลไปรวมกับแม่น้ำ เจ้าพระยาที่ อำเภอพระนครศรีอยุธยา

(3) แม่น้ำลพบุรี มีต้นก านิดจากตำบลม่วงหมู อำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี แล้วไหลผ่าน จังหวัดลพบุรี เข้าสู่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่อำเภอบ้านแพรก ผ่านอำเภอมหาราช อำเภอบางปะหัน และ ไหลไปบรรจบกับแม่น้ำ ป่าสักในเขตอำเภอพระนครศรีอยุธยา

(4) แม่น้ำน้อย เป็นแม่น้ำ สาขาแยกจากแม่น้ำ เจ้าพระยาที่ชุมชนปากแพรก อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท เป็นแม่น้ำสายเล็ก ๆ ที่ไหลผ่านอำเภอบางระจัน อำเภอกำแพงบางระจัน และอำเภอท่าช้าง จังหวัดสิงห์บุรี ไหลผ่านจังหวัดอ่างทอง แล้วไปรวมกับแม่น้ำเจ้าพระยาที่อำเภอบางไทร จังหวัด พระนครศรีอยุธยา มีน้ำตลอดทั้งปี มีชื่อเรียกต่างกันตามท้องถิ่น เช่น ตอนที่ไหล

ผ่านอำเภอเสนา จังหวัด พระนครศรีอยุธยา เรียกว่า "คลองสีกุก" หรือ"แควสีกุก" หรือตอนที่ไหลผ่านอำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เรียกว่า "แม่น้ำแควผักไห่" เป็นต้น

4.2.3 ทรัพยากรป่าไม้ จากการศึกษาข้อมูลสภาพพื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทย ปี พ.ศ.2559-2560 ของสำนักงานจัดการที่ดินป่าไม้ กรมป่าไม้ พบว่าจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไม่มีพื้นที่ที่เป็นป่าไม้ พื้นที่ส่วนใหญ่ เป็นทุ่งนา มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรดินและทรัพยากรน้ำเหมาะสมแก่การทำเกษตรกรรม

4.2.4 สภาพการใช้ที่ดิน จากการศึกษาข้อมูลแผนที่สภาพการใช้ที่ดินจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มาตราส่วน 1: 25,000 และการคำนวณเนื้อที่ด้วยโปรแกรมสารสนเทศภูมิศาสตร์ จากชั้นข้อมูลการใช้ที่ดินปี พ.ศ.2558 ซึ่งสำรวจและ จัดทำโดยกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน โดยอ้างอิงขอบเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจาก ชั้นข้อมูลขอบเขตการปกครองของกรมการปกครองปี พ.ศ.2556 พบว่าจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีการใช้ที่ดิน 4 ประเภท โดยมีการใช้ที่ดินประเภทพื้นที่เกษตรกรรมมากที่สุด มีเนื้อที่ 1,198,119 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 75.19 ของพื้นที่จังหวัด รองลงมาเป็นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 284,194 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 17.84 ของพื้นที่จังหวัด พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 60,969 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 3.83 ของพื้นที่จังหวัด และพื้นที่ เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 50,131 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 3.14 ของพื้นที่จังหวัด ตามลำดับ

(1) พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 284,194 ไร่ คิดเป็น ร้อยละ 17.84 ของพื้นที่จังหวัด ประกอบด้วย ตัวเมือง ย่านการค้า หมู่บ้านจัดสรร หมู่บ้านบนพื้นราบ สถานที่ราชการ สถาบันต่าง ๆ สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ รีสอร์ท และโรงแรม

(2) พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 1,198,119 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 75.19 ของพื้นที่จังหวัด ประกอบด้วย นาข้าว พืชไร่ เช่น ข้าวโพด อ้อย และมันสาคูหลัง ไม้ผล เช่น ทุเรียน มะปราง มังคุด และกระท้อน ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์เช่น โค และม้า โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ เช่น สัตว์ปีก และสุกร

(3) พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 60,969 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 3.83 ของพื้นที่จังหวัด ประกอบด้วย แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง อ่างเก็บน้ำ บ่อน้ำ านไรรนา และคลองชลประทาน

(4) พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 50,131 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 3.14 ของพื้นที่จังหวัด ประกอบด้วย ทุ่งหญ้าธรรมชาติ ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ พื้นที่ลุ่ม เหมืองเก่า บ่อดิน บ่อขุดเก่า บ่อลูกรัง ที่หินโผล่ พื้นที่ถม และที่ทิ้งขยะ

4.3.2 สภาพภูมิอากาศ จากข้อมูลสภาพอากาศจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ของศูนย์ภูมิอากาศ สำนักพัฒนาอุตุนิยมวิทยา กรมอุตุนิยมวิทยา ซึ่งได้รวบรวมสถิติข้อมูลภูมิอากาศตั้งแต่ปี พ.ศ.2494-2559 และ จัดทำไว้เมื่อเดือนมิถุนายน 2560 พบว่า สภาพภูมิอากาศของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาขึ้นอยู่กับอิทธิพลของ ลมมรสุม 2 ชนิด คือ 1) ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งพัดจากทางด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือเข้ามาปกคลุม ประเทศไทยในช่วงฤดูหนาว อากาศเย็นและแห้งแล้ง 2) ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดเข้ามาปกคลุมในช่วงฤดูฝน ทำให้อากาศชุ่มชื้นและมีฝนตกชุกเป็นเวลานาน ดังนี้

(1) ฤดูกาล พิจารณาตามลักษณะลมฟ้าอากาศของประเทศไทย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แบ่งฤดูกาลออกเป็น 3 ฤดู ดังนี้

- ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม เป็นช่วงที่มี หย่อมความกดอากาศต่ำ เนื่องจากความร้อนเข้ามาปกคลุมประเทศไทยตอนบน ประกอบกับลมที่พัดมาปกคลุม ประเทศไทยในช่วงนี้เป็นลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ทำให้อากาศร้อนอบอ้าว โดยจะมีอากาศร้อนจัดในเดือนเมษายน

- ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม เป็นช่วงที่ลมมรสุม ตะวันตกเฉียงใต้พัดเข้ามาปกคลุมประเทศไทย และร่องความกดอากาศต่ำที่พัดผ่านบริเวณภาคใต้ของประเทศไทย จะเลื่อนขึ้นมาพัดผ่านบริเวณภาคกลางและภาคเหนือ ทำให้มีฝนตกชุกมากขึ้น มีฝนตกมากที่สุดในเดือนกันยายน

- ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์เป็นช่วงของลมมรสุม ตะวันออกเฉียงเหนือพัดมาปกคลุมประเทศไทย และบริเวณความกดอากาศสูงจากประเทศจีนแผ่ลงมาปกคลุม ประเทศไทยในช่วงนี้ แต่เนื่องจากจังหวัดพระนครศรีอยุธยาอยู่ในภาคกลาง ทำให้อิทธิพลของลมมรสุมที่แผ่ เข้ามาปกคลุมในช่วงฤดูหนาวนั้นจะช้ากว่าภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้มีอากาศหนาวมาช้า โดยเริ่มมีอากาศหนาวประมาณกลางเดือนพฤศจิกายนเป็นต้นไป

(2) อุณหภูมิ เนื่องจากจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตั้งอยู่ทางตอนกลางของประเทศไทย พื้นที่เป็นที่ราบลุ่มถูกขนาบด้วยพื้นที่สูงจึงมีอุณหภูมิก่อนข้างสูงและมีอากาศร้อนอบอ้าวในฤดูร้อน ส่วนในฤดูหนาวไม่หนาวจัด อุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปี 28.0 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 23.2 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 33.8 องศาเซลเซียส เดือนเมษายนเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนจัดในรอบปี ส่วนฤดูหนาวอากาศจะหนาวที่สุด ในช่วงเดือนธันวาคมและเดือนมกราคม อุณหภูมิต่ำที่สุดวัดได้ 10.0 องศาเซลเซียส

(3) ปริมาณฝน จากข้อมูลปริมาณฝนเฉลี่ยของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา อ้างอิงจาก สถานีอุตุนิยมวิทยาจังหวัดสุพรรณบุรี ระหว่างปี พ.ศ.2550- 2558 พบว่า มีปริมาณฝนเฉลี่ย รอบ 9 ปี ประมาณ 930 มิลลิเมตร โดยมีจำนวนวันฝนตกเฉลี่ย ประมาณ 102 วัน/ปี

4.3 สภาพทางการเกษตร

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีพื้นที่เศรษฐกิจ มีครัวเรือนผู้ถือครองการเกษตรทั้งสิ้น 52,859 ครัวเรือน (จำนวนประชากร โดยเฉลี่ย 3 – 5 คน/ครัวเรือน) จากการสำรวจสภาพทางการเกษตร ประจำปี 2561 ของสำนักงานเกษตรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีพื้นที่ทำการเกษตรจำนวน 1,038,448 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 63.13 ของพื้นที่ทั้งหมด มีครัวเรือนที่ประกอบอาชีพทำการเกษตร จำนวน 52,859 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 22.48 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด รายละเอียดมีดังนี้

4.3.1 ด้านพืช จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีพื้นที่ปลูกพืชทั้งหมด 1,597,900 ไร่ แบ่งเป็นเนื้อที่ถือครองทางการเกษตร 1,038,448 ไร่ ได้แก่

- (1) พื้นที่ปลูกข้าว 948,518.25 ไร่
- (2) พื้นที่ปลูกไม้ผล 19,034.00 ไร่
- (3) พื้นที่ปลูกผัก 6,445.00 ไร่
- (4) พื้นที่ปลูกไร่ 2,918.00 ไร่
- (5) พื้นที่ปลูกไม้ดอกไม้ประดับ 1,681.00 ไร่
- (6) พื้นที่เพาะเห็ด/อื่น ๆ 8,723.00 ไร่

4.3.2 ด้านปลุสสัตว์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีครัวเรือนเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ จำนวน 20,023 ครัวเรือน โดยมีปลุสสัตว์ที่สำคัญ คือ ไก่เนื้อ ไก่ไข่

ตารางที่ 2.1 ข้อมูลการเลี้ยงสัตว์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปี 2561

อำเภอ	เกษตรกร (ครัวเรือน)	โคเนื้อ (ตัว)	โคนม (ตัว)	กระบือ (ตัว)	สุกร (ตัว)	ไก่ (ตัว)	เป็ด (ตัว)	แพะ (ตัว)	แกะ (ตัว)
พระนครศรีอยุธยา	788	1711	0	41	5	15465	2277	511	16
ท่าเรือ	2520	585	0	47	820	393768	11718	8	0
นครหลวง	668	279	0	0	40	13836	831	0	0
บางไทร	1184	349	0	31	45	1173750	61368	195	0
บางบาล	2411	513	19	51	0	19359	6627	343	0
บางปะอิน	1403	229	0	49	534	1790372	32381	294	14
บางปะหัน	1024	389	0	0	0	56871	15000	0	9
ผักไห่	1607	326	0	4	16	267046	14087	25	25
ภาชี	779	299	0	21	166	141428	330	13	1
ลาดบัวหลวง	773	410	0	4	350	37150	30891	809	6
วังน้อย	445	452	0	30	19010	236768	64324	563	80
เสนา	2389	553	11	11	10	29688	61554	4.8	9
บางซ้าย	1147	89	0	0	38	145141	19638	13	0
อุทัย	1237	873	0	9	26	65722	16322	0	0
มหาราช	1010	625	0	51	0	45609	13353	3	0
บ้านแพรก	638	460	0	0	596	59643	158781	0	0
รวม	20023	8140	51	349	21655	4491616	499442	3185	160

4.3.3 ด้านการประมง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีจำนวนผู้ขึ้นทะเบียนเกษตรกร ผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ จำนวน 5,651 ราย คิดเป็นพื้นที่เลี้ยง จำนวน 140,781 ไร่ และมีฟาร์มที่ใช้ เพาะเลี้ยง จำนวน 5,651 ฟาร์ม ใช้พื้นที่ ฟาร์ม รวม 140,781 ไร่

(1) เป็นการเลี้ยงแบบยังชีพ จำนวน 4,197 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 74 ของ จำนวนเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยง สัตว์น้ำทั้งหมด

(2) ชนิดสัตว์น้ำที่มีการเลี้ยงแบบยังชีพมากที่สุด ได้แก่ ปลานิล ปลาไน ปลาดตะเพียน ปลาสวาย ปลาจีน ปลาดุก ปลาแรด ปลาช่อน ปลาหมอ ปลาช่อน ปลาช่อน ปลาช่อน และกบ

(3) เป็นการเลี้ยงแบบเชิงพาณิชย์ จำนวน 1,454 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 26 ของจำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยง สัตว์น้ำทั้งหมด

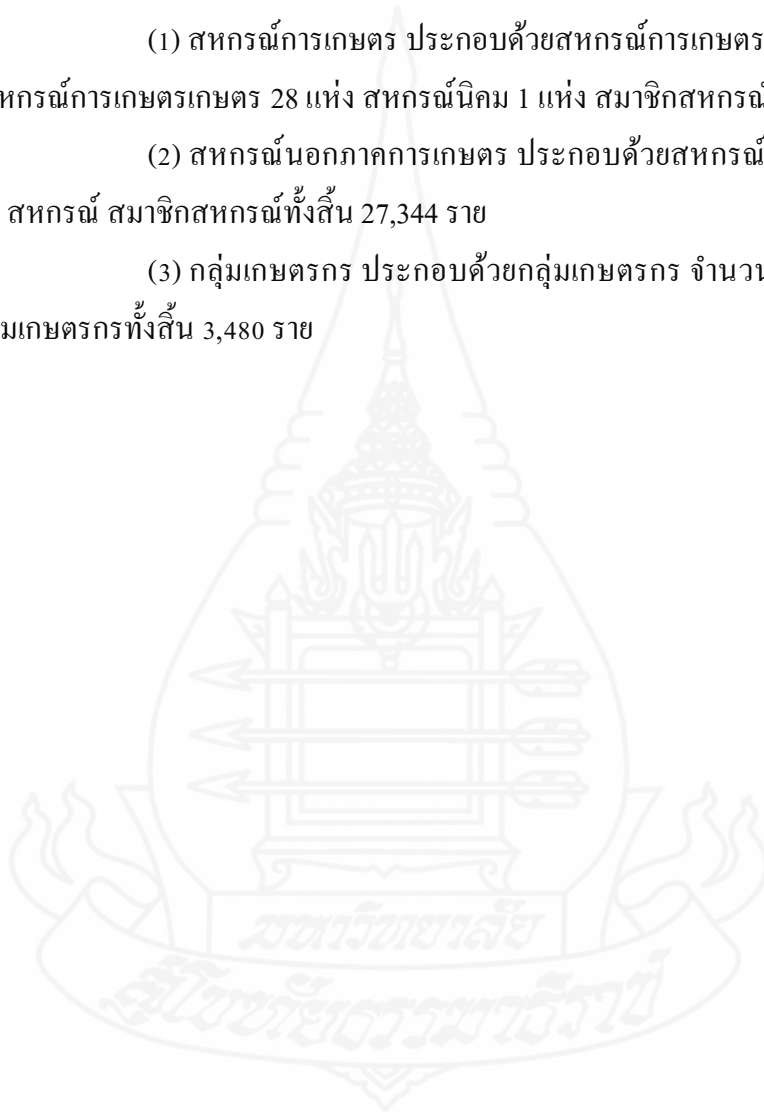
(4) ชนิดสัตว์น้ำที่มีการเลี้ยงแบบเชิงพาณิชย์มากที่สุด ได้แก่ ปลานิล ปลาชุก ปลาทับทิม ปลาสวาย ปลาตะเพียน ปลาสลิด กุ้งก้ามกราม กุ้งขาว กบ ปลาสวยงาม และจระเข้

4.3.4 ด้านสถาบันเกษตรกร

(1) สหกรณ์การเกษตร ประกอบด้วยสหกรณ์การเกษตร จำนวน 29 สหกรณ์ แบ่งเป็นสหกรณ์การเกษตรเกษตร 28 แห่ง สหกรณ์นิคม 1 แห่ง สมาชิกสหกรณ์ทั้งสิ้น 289,146 ราย

(2) สหกรณ์นอกภาคการเกษตร ประกอบด้วยสหกรณ์นอกภาคการเกษตร จำนวน 46 สหกรณ์ สมาชิกสหกรณ์ทั้งสิ้น 27,344 ราย

(3) กลุ่มเกษตรกร ประกอบด้วยกลุ่มเกษตรกร จำนวน 83 กลุ่มเกษตรกร สมาชิกกลุ่มเกษตรกรทั้งสิ้น 3,480 ราย

5. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่และได้รวบรวมผลงานวิจัยต่าง ๆ นำมากำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษา โดยมีตัวแปรประกอบด้วย

5.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพเศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร การนำหลักการเกษตรทฤษฎีใหม่ไปสู่การปฏิบัติ ความคิดเห็นและความพึงพอใจ ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

5.1.1 อายุ จากการศึกษาของธารทิพย์ นิตินาติ (2560, น.111) ศึกษาเรื่องการดำเนินโครงการ 5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร อำเภอคอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มอายุ 51-60 ปี สอดคล้องกับ จิระ กตะศิลา (2551, น.69) ศึกษาการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่น รายงานว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 56-60 ปี

5.1.2 ระดับการศึกษา จากการศึกษาของธารทิพย์ นิตินาติ (2560, น.111) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ มีการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาหรือเทียบเท่ามากที่สุด สอดคล้องกับ จิระ กตะศิลา (2551, น.69) ที่ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา

5.1.3 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จากการศึกษาของธารทิพย์ นิตินาติ (2560, น.111) ส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิก 3-4 คน ซึ่งสอดคล้องกับ สืบศักดิ์ คงไทย (2557, น.48) ศึกษากระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ที่ผลการศึกษาพบว่า จำนวนสมาชิกในครัวเรือนส่วนใหญ่มีสมาชิก 3 คน และ 4 คน

5.1.5 เพศ จากผลการศึกษาของ ธารทิพย์ นิตินาติ (2560, น.111) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย สอดคล้องกับ วัลลภ พรหมทอง และคณะ (2551, น.17) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการทำเกษตรแบบผสมผสานของเกษตรกรในอำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชายเช่นกัน

5.1.6 สมาชิกกลุ่ม จากผลการศึกษาของธารทิพย์ นิตินาติ (2560, น.111) พบว่า ส่วนใหญ่เกษตรกรสมาชิกของสถาบันเกษตรกร

5.1.7 แรงงานในครัวเรือน จากผลการศึกษาของเอกพงศ์ จอมขันเงิน (2552, น.82) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการตัดสินใจปรับเปลี่ยนระบบการทำเกษตรแบบพืชเชิงเดี่ยวเป็นการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ มีจำนวนแรงงานในครัวเรือน 2-3 คน

5.1.8 ขนาดพื้นที่ทำการเกษตร จากผลการศึกษาของวัลลภ พรหมทอง และคณะ (2551, น.19) พบว่าส่วนใหญ่เกษตรกรมีพื้นที่ทั้งหมด 0-10 ไร่

5.1.9 ลักษณะพื้นที่ถือครอง จากผลการศึกษาของเอกพงศ์ จอมขันเงิน (2552, น.82) พบว่าส่วนใหญ่ เกษตรกรมีขนาดพื้นที่ถือครองทางการเกษตรทั้งหมด 6 – 10 ไร่

5.1.10 อาชีพเดิม/หลัก/รอง จากผลการศึกษาของจิระ กตะศิลา (2551, น.69) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลักทำนา

5.1.11 รายได้ในครัวเรือน จากผลการศึกษาของวัลลภ พรหมทอง (2551, น.30) พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้ 100,000 – 149,000 บาทต่อปี ซึ่งสอดคล้องกับ สุเทพ พันประสิทธิ์ (2553, น.87) ศึกษาเรื่อง การศึกษาการผลิตตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรภาคกลาง พบว่า รายได้ของเกษตรกรเฉลี่ย 128,562 บาทต่อครัวเรือน

5.1.12 รายจ่ายในครัวเรือน จากผลการศึกษาของจิระ กตะศิลา (2551, น.69) พบว่า เกษตรกรมีรายจ่ายในภาคการเกษตรเฉลี่ย 23,002.61 และรายจ่ายนอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 17,109.52 บาท

5.2 ความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

จิระ กตะศิลา (2551, 72) ศึกษา “การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในจังหวัดขอนแก่น” พบว่า แหล่งและระดับการได้รับความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายละเอียดเกี่ยวกับแหล่งความรู้ที่ได้รับในระดับมาก ได้แก่ เกษตรตำบล เกษตรและสหกรณ์จังหวัดและเกษตรอำเภอ ระดับปานกลาง ได้แก่ โทรทัศน์ ประมงอำเภอ เจ้าหน้าที่พัฒนาที่ดินและปศุสัตว์อำเภอ

อรุณ เทียนศรี (2546, 78) “การตัดสินใจต่อการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในจังหวัดนครสวรรค์” พบว่า ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในจังหวัดนครสวรรค์ ภาพรวมอยู่ในระดับมีความรู้มาก แหล่งความรู้พื้นฐานที่เกษตรกรได้รับโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายละเอียดเกี่ยวกับแหล่งความรู้ที่ได้รับในระดับมาก ได้แก่ เกษตรตำบล วิทยุโทรทัศน์ เกษตรอำเภอ ประสบการณ์ของตนเองที่ผ่านมา เกษตรและสหกรณ์จังหวัด เกษตรกรที่ประสบผลสำเร็จ วิทยุกระจายเสียง และเพื่อนบ้าน

ณรงค์ศักดิ์ ปิ่นเกตุ (2552, น.52) ที่ศึกษาเรื่อง ผลการดำเนินงานโครงการเกษตรตาม แนวทฤษฎีใหม่ของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในจังหวัดอุดรธานี หนองคาย และ โรงเรียนสังวาลย์วิทย์1 จังหวัดหนองคาย โดยผลการศึกษาเป็นไปในทางเดียวกันคือ ผู้บริหาร และ ครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริอยู่ในระดับมากและมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการฯ การดำเนินงานเป็นไปในระดับมากทุกด้าน โดยมีความเห็นว่าด้านบุคลากร และด้านการบริหารจัดการมีการดำเนินงานในระดับมากที่สุด

5.3 วิเคราะห์ข้อมูลแรงจูงใจของเกษตรกรต่อการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎี

จิระ กตะศิลา (2551, 72) ศึกษา “การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในจังหวัดขอนแก่น” พบว่า แรงจูงใจของเกษตรกรต่อการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีแรงจูงใจที่เห็นด้วยในระดับมากต่อการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่รวม 7 ประเด็น ได้แก่ ทำให้มีงานทำตลอดทั้งปี สามารถลดปัญหาภัยแล้งได้ ทำให้ใช้พื้นที่การเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้มีอาหารบริโภคอย่างเพียงพอ ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น เน้นการใช้แรงงานในครัวเรือนโดยไม่พึ่งเครื่องจักรและอุปกรณ์ภายนอก และทำให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน แรงจูงใจระดับปานกลางรวม 3 ประเด็น ได้แก่ สามารถสร้างรายได้ให้ร่ำรวยขึ้น ทำให้ปัญหาสังคมลดลง และทำให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศมั่นคงยิ่งขึ้น

5.4 วิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นต่อโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

ชารทิพย์ นิตชาติ (2560, น.111) ศึกษา “การดำเนินโครงการ 5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ อำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่” พบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นต่อโครงการฯ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเกษตรกรมีความพึงพอใจ อันดับหนึ่ง ได้แก่ การส่งเสริมให้เกษตรกรทำบัญชีครัวเรือนและเกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้ เนื่องจากโครงการฯ ส่งผลให้ครัวเรือนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และเกษตรกรมีความพึงพอใจน้อยที่สุด ได้แก่ เรื่องของการจัดการด้านการตลาดเพื่อรองรับผลผลิต เนื่องจากผลผลิตไม่มีสถานที่จำหน่าย

วัลลภ พรหมทอง และคณะ (2551, น.31) พบว่า เกษตรกรที่ ทำเกษตรทฤษฎีใหม่เห็นด้วยกับโครงการ มีเพียงในเรื่องของความสำเร็จในระดับสูง โดยปัจจัยที่เกษตรกรมีความเห็นมากที่สุดคือ เจ้าหน้าที่มีความรู้ความสามารถและให้คำแนะนำแก่เกษตรกรได้ เป็นอย่างดี และเจ้าหน้าที่ให้ความรู้เกี่ยวกับโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ได้อย่างเหมาะสม

5.5 วิเคราะห์ข้อมูลปัญหาและข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาของวัลลภ พรหมทอง และคณะ (2551, น.26) พบว่า เกษตรกรมี ปัญหาในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ในระดับปานกลาง โดยปัญหาที่มากที่สุดคือ ไม่มีที่ดินเป็นของตัวเอง รองลงมาคือ โรคพืชไร่ระบาด ดินขาดความอุดมสมบูรณ์และขาดเงินทุน ส่วนในด้านข้อเสนอแนะ พบว่า เกษตรกรเสนอว่าควรเสนอเงินทุนให้กับเกษตรกรมากที่สุด รองลงมาคือควรช่วยเหลือด้านพืชไร่ ซึ่งสอดคล้องกับของณัฐพงษ์ ศิริบุญ (2548, น.41) ที่เกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบในการผลิตปุ๋ย เนื่องจากมีบริษัทผู้ผลิตปุ๋ยบางรายมาศึกษาข้อมูลจากกลุ่ม แล้วทำการกีดกันกว้านซื้อวัตถุดิบหลายอย่างไปกักตุนไว้ทำ ให้กลุ่มทำงานยากขึ้น ขาดแคลนวัตถุดิบ และราคาก็แพงขึ้น เงินทุนหมุนเวียนก็ขาดเป็นช่วง ๆ ไม่เพียงพอสำหรับหมุนเวียน โดยมีข้อเสนอแนะที่อยากให้ภาครัฐให้กู้ในอัตราดอกเบี้ยต่ำ นอกจากนี้ยังอยากให้ภาครัฐจัดระบบด้านการผลิต สาธารณูปโภค

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประชากรที่จะศึกษาคือ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปี 2562 ทั้งหมดจำนวน 16 อำเภอ จำนวน 298 ราย

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร คำนวณการประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane (อ้างอิงใน จินดา ขลิบทอง 2540: 19) ดังนี้

$$\text{จากสูตร } n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้น

ในการศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดระดับนัยสำคัญที่ 0.05 โดยยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนได้ร้อยละ 5 จะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างดังนี้

$$n = \frac{298}{1+298(0.05)^2}$$

$$= 170.77$$

$$= 171$$

โดยสุ่มตัวอย่างจากบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ จำนวน 16 อำเภอ กลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา รวม 171 ราย ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยแยกตามอำเภอ

อำเภอ	ประชากร (ราย)	กลุ่มตัวอย่าง (ราย)
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา		
อำเภอพระนครศรีอยุธยา	20	11
อำเภอบางซ้าย	20	11
อำเภอบางปะอิน	20	11
อำเภอบางปะหัน	15	11
อำเภอลาดบัวหลวง	20	11
อำเภอบ้านแพรก	15	11
อำเภอวังน้อย	15	11
อำเภอเสนา	20	11
อำเภอบางบาล	20	11
อำเภอผักไห่	20	11
อำเภอนครหลวง	20	11
อำเภอภาชี	20	10
อำเภอบางไทร	20	10
อำเภอท่าเรือ	20	10
อำเภอมหาราช	15	10
อำเภออุทัย	18	10
รวม	298	171

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 การสร้างแบบสัมภาษณ์

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง ประกอบด้วยคำถามปลายปิดและปลายเปิด แบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิดและปลายเปิด มีคำตอบให้เลือกแบบให้เลือกตอบและเติมคำลงในช่องว่าง

ตอนที่ 2 แหล่งความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ แบ่งเป็น 2 ส่วนคือ

1) ความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่
ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด มีคำตอบให้เลือกคำตอบเดียวจาก 2 ตัวเลือก

1 = ถูกต้อง

0 = ไม่ถูกต้อง

2) ระดับการได้รับความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่จากแหล่งต่าง ๆ ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด มีคำตอบให้เลือกแบบประเมินค่า กำหนดให้แต่ละข้อมีคะแนน ดังนี้

ระดับการได้รับความรู้พื้นฐานของเกษตรกร

5 คะแนน = มากที่สุด

4 คะแนน = มาก

3 คะแนน = ปานกลาง

2 คะแนน = น้อย

1 คะแนน = น้อยที่สุด

หลังจากการคำนวณช่วงระดับคะแนนดังกล่าวแล้วนำค่าที่ได้จากการคำนวณมาแบ่งเป็นระดับการได้รับความรู้ 5 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00	หมายถึง	มากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20	หมายถึง	มาก
คะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40	หมายถึง	ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60	หมายถึง	น้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80	หมายถึง	น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ระดับแรงงูใจของเกษตรกรต่อการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่
ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด มีคำตอบให้เลือกแบบประเมินค่า
กำหนดให้แต่ละข้อมีคะแนน ดังนี้

ระดับแรงงูใจของเกษตรกร

5 คะแนน = มากที่สุด

4 คะแนน = มาก

3 คะแนน = ปานกลาง

2 คะแนน = น้อย

1 คะแนน = น้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นต่อโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ลักษณะ คำถามเป็นแบบปลายปิด มีคำตอบให้เลือกแบบประเมินค่า กำหนดให้แต่ละข้อมีคะแนน
ดังนี้

ระดับความคิดเห็น

5 คะแนน = มากที่สุด

4 คะแนน = มาก

3 คะแนน = ปานกลาง

2 คะแนน = น้อย

1 คะแนน = น้อยที่สุด

การอภิปรายผลแบบสอบถามเป็นแบบอันตรรกาคชั้น (Interval Scale)

ใช้สูตรการคำนวณความกว้างของอันตรรกาคชั้น ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของอันตรรกาคชั้น} &= \frac{\text{ข้อมูลที่มีค่าสูงสุด} - \text{ข้อมูลที่มีค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเข้าร่วม โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยแบบสัมภาษณ์ของปัญหามีลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด มีคำตอบแบบให้เลือกแบบ ประเมินค่า กำหนดให้แต่ละข้อมีคะแนน ดังนี้

ระดับความรุนแรงของปัญหา

5 คะแนน = มากที่สุด

4 คะแนน = มาก

3 คะแนน = ปานกลาง

2 คะแนน = น้อย

1 คะแนน = น้อยที่สุด

ส่วนแบบสัมภาษณ์ของข้อเสนอแนะ เป็นคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบสามารถตอบคำถามได้โดยเสรี

2.2 การตรวจแบบสัมภาษณ์ หลังจากสร้างแบบสัมภาษณ์เสร็จแล้ว ผู้วิจัยตรวจสอบแบบสัมภาษณ์เพื่อหาความถูกต้อง (validity) และความเชื่อถือได้ (reliability) แล้วปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้จริง ดังนี้

2.2.1 การตรวจสอบความถูกต้อง โดยนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นมาปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาความถูกต้องในเนื้อหา (content validity) และนำมาแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้ได้แบบสัมภาษณ์ที่สมบูรณ์และมีความถูกต้องในเนื้อหาที่ต้องการวัดให้มากที่สุด

2.2.2 การตรวจสอบความเชื่อถือได้ โดยนำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแล้วทดสอบกับเกษตรกรในโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีประชากรที่ศึกษาจำนวน 30 ราย แล้วจึงนำข้อมูลไปหาความเชื่อถือได้ของแบบสัมภาษณ์ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของบรอนบาค (Coefficient of Cronbach alpha) ของแบบสัมภาษณ์ตอนต่าง ๆ ได้แก่ ตอนที่ 2, 3, 4 และ 5 โดยผลการทดสอบมีดังนี้

ตอนที่ 2 ความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ในประเด็นที่ 2.2 แหล่งการได้รับความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา เท่ากับ 0.902

ตอนที่ 3 ระดับแรงจูงใจของเกษตรกรต่อการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา เท่ากับ 0.938

ตอนที่ 4 ระดับความคิดเห็นต่อโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ในจังหวัด
พระนครศรีอยุธยา ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา เท่ากับ 0.842

ตอนที่ 5 ปัญหา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการเกษตร
ทฤษฎีใหม่ ในประเด็น 5.1 ปัญหาของเกษตรกรเกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่
ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา เท่ากับ 0.960

สรุปภาพรวมของแบบสอบถามค่าสัมประสิทธิ์อัลฟามีค่าระหว่าง Carmines
และ Zeller (1989, น.51) อ้างถึงใน เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2557, น.67) สำหรับค่าความน่าเชื่อถือได้
ที่เหมาะสมนั้น แนะนำโดยทั่วไปแล้วค่าความเชื่อถือได้ของเครื่องมือวัดควรจะมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.80
ซึ่งแสดงว่าแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาที่อยู่ในเกณฑ์สูงกว่าค่าที่
เหมาะสมจึงสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจาก
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย เอกสาร คู่มือ โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ บทความ ตำรา และ
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) ผู้วิจัยศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิแล้ว
นำมาสร้างแบบสัมภาษณ์ นำไปสำรวจข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นเกษตรกร
ผู้เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ จำนวน 171 ราย โดยขอความอนุเคราะห์การเก็บข้อมูลในพื้นที่
ระหว่างเดือนมีนาคม 2563 ถึงกรกฎาคม 2563

ขั้นตอนการเก็บข้อมูล

- 1) ผู้วิจัยวางแผนการลงพื้นที่ เพื่อกำหนดวัน เวลา และนัดหมายเกษตรกร
ล่วงหน้า
- 2) แนะนำตัวผู้เก็บตัวอย่าง คือ ผู้วิจัย โดยชี้แจงว่าจะมาทำอะไร ให้ผู้ตอบ
แบบสัมภาษณ์สามารถรับรู้ เพื่อสร้างความเป็นกันเอง
- 3) ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน เป็นจริง
- 4) ดำเนินการสัมภาษณ์ โดยอธิบายข้อคำถามในการสัมภาษณ์ เพื่อให้เข้าใจ
ง่าย และเก็บข้อมูลได้ทั้งหมด 171 ราย คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลลักษณะสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ โดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ

ตอนที่ 2.1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ มีทั้งสิ้น 10 คำถาม กำหนดค่าคะแนน ดังนี้

1 คะแนน = ถูก

0 คะแนน = ผิด

หลังจากนั้นผู้วิจัยนำคะแนนรวมมาจัดระดับความรู้ของเกษตรกรตามเกณฑ์ในการประเมิน ดังนี้

1 - 2 = มีความรู้น้อยที่สุด

3 - 4 = มีความรู้น้อย

5 - 6 = มีความรู้ปานกลาง

7 - 8 = มีความรู้มาก

9 - 10 = มีความรู้มากที่สุด

ตอนที่ 2.2 แหล่งการได้รับความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร มีทั้งหมด 3 แหล่ง คือ แหล่งความรู้ที่เป็นบุคคล แหล่งความรู้แบบกลุ่ม และแหล่งความรู้ที่เป็นสื่อมวลชน กำหนดการให้คะแนน ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00 ระดับความรู้มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20 ระดับความรู้มาก

ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40 ระดับความรู้ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60 ระดับรู้น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80 ระดับรู้น้อยที่สุด

วิเคราะห์แหล่งและระดับการได้รับความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยการแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ

**ตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลระดับแรงจูงใจของเกษตรกรต่อการเข้าร่วมโครงการเกษตร
ทฤษฎีใหม่** โดยการแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ

ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00	ระดับแรงจูงใจมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20	ระดับแรงจูงใจมาก
ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40	ระดับแรงจูงใจปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60	ระดับแรงจูงใจน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80	ระดับแรงจูงใจน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นต่อโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยการแจกแจง
ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ

ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00	เห็นด้วยมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20	เห็นด้วยมาก
ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40	เห็นด้วยปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60	เห็นด้วยน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80	เห็นด้วยน้อยที่สุด

**ตอนที่ 5 วิเคราะห์ข้อมูลปัญหา และข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการเข้าร่วม
โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่** โดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ
การจัดอันดับ

*5.1 ระดับของปัญหาโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบน
มาตรฐาน และการจัดอันดับ*

ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00	ระดับความรุนแรงมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20	ระดับความรุนแรงมาก
ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40	ระดับความรุนแรงปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60	ระดับความรุนแรงน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80	ระดับความรุนแรงน้อยที่สุด

5.2 ข้อเสนอแนะ วิเคราะห์โดยใช้สถิติ คือ การแจกแจงความถี่และร้อยละ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่อง แรงจูงใจในการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ของเกษตรกรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ การวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่
2. เพื่อศึกษาความรู้ของเกษตรกรต่อการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่
3. เพื่อศึกษาแรงจูงใจของเกษตรกรต่อการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่
4. เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร
5. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการบรรยายประกอบตาราง ตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

ตอนที่ 2 ความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

ตอนที่ 3 แรงจูงใจของเกษตรกรต่อการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นต่อโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

1.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลและทางสังคมของเกษตรกร

การศึกษาแรงจูงใจในการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 171 คน เกี่ยวกับสภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และการเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร รายละเอียดในตารางที่ 4.1 ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 4.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล และทางสังคมของเกษตรกร

n = 171		
ข้อมูลสภาพทางสังคม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	94	55
หญิง	77	45
2. อายุ (ปี)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี	34	19.89
41-50 ปี	44	25.73
51-60 ปี	38	22.22
61-70 ปี	43	25.15
มากกว่าหรือเท่ากับ 70 ปี	12	7.01
ค่าต่ำสุด = 26 ค่าสูงสุด = 79 ค่าเฉลี่ย = 52.46 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 12.376		
3. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษาหรือเทียบเท่า	97	56.70
มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	51	29.80
ปริญญาตรี	20	11.70
สูงกว่าปริญญาตรี	3	1.80

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

n = 171		
ข้อมูลสภาพทางสังคม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
4. การเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร		
สหกรณ์ภาคการเกษตร	31	18.10
สหกรณ์นอกภาคการเกษตร	2	1.20
อาสาสมัครเกษตร	4	2.30
ร.ก.ส.	114	66.70
อื่นๆ (แปลงใหญ่)	20	11.70
5. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน		
1-2 คน	69	40.30
3-4 คน	81	47.40
มากกว่า 5 คน	21	12.30
ค่าต่ำสุด = 1 ค่าสูงสุด = 7 ค่าเฉลี่ย = 2.97 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.180		

ตารางที่ 4.1 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ของเพศ อายุ ระดับการศึกษา และการเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร ของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังนี้

4.1.1 เพศ พบว่าเกษตรกรร้อยละ 55 เป็นเพศชาย และร้อยละ 45 เป็นเพศหญิง

4.1.2 อายุ พบว่าเกษตรกรร้อยละ 25.73 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี รองลงมาร้อยละ 25.15 มีอายุระหว่าง 61-70 ปี ร้อยละ 22.22 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี ร้อยละ 19.89 มีอายุน้อยกว่า 40 ปี และร้อยละ 7.01 มีอายุมากกว่า 70 ปี โดยมีเกษตรกรอายุน้อยที่สุดคือ 26 ปี อายุสูงสุด 79 ปี และเกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 52.46 ปี

4.1.3 ระดับการศึกษา พบว่าเกษตรกรร้อยละ 56.70 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมาร้อยละ 29.80 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า ต่อมาร้อยละ 11.70 และร้อยละ 1.8 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี ตามลำดับ

4.1.4 การเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร พบว่าเกษตรกรทั้งหมด ร้อยละ 66.70 เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้า ร.ก.ส. เกษตรกร ร้อยละ 18.10 เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้าสหกรณ์ภาคการเกษตร เกษตรกร ร้อยละ 11.70 เป็นสมาชิกกลุ่มอื่น ๆ (แปลงใหญ่) เกษตรกร ร้อยละ 2.30 เป็นอาสาสมัครเกษตร และมีเกษตรกรร้อยละ 1.20 เป็นสมาชิกสหกรณ์นอกภาคการเกษตร

4.1.5 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 47.40 มีสมาชิก 3-4 คน รองลงมาร้อยละ 40.30 มีสมาชิก 1-2 คน และร้อยละ 12.30 มีสมาชิกมากกว่า 5 คน โดยมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนต่ำสุด 1 คน สูงสุด 7 คน และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 2.97 คน

1.2 สภาพทางเศรษฐกิจ

การศึกษาเกี่ยวกับสภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกรประกอบด้วย จำนวนสมาชิกในครอบครัวทั้งหมด การใช้แรงงานในภาคการเกษตร จำนวนพื้นที่ถือครองทำการเกษตร ลักษณะพื้นที่ สภาพการใช้พื้นที่ในการทำงานเกษตร อาชีพหลัก อาชีพรอง รายได้ในครัวเรือนต่อปี รายจ่ายในครัวเรือนต่อปี ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.2 ต่อไปนี้

ตารางที่ 4.2 จำนวนแรงงานในครัวเรือน

n = 171

ข้อมูลสภาพทางสังคม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
จำนวนแรงงานในครัวเรือน		
1 คน	52	30.40
2 คน	82	48.00
3 คน	30	17.50
4 คน	5	2.90
5 คน	2	1.20
ค่าต่ำสุด = 1 คน ค่าสูงสุด = 5 คน ค่าเฉลี่ย = 1.96 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน=0.839		

จากตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนแรงงานในครัวเรือน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 48.00 มีจำนวนแรงงาน 2 คน รองลงมาร้อยละ 30.40 มีจำนวนแรงงาน 1 คน ร้อยละ 17.50 มีจำนวนแรงงาน 3 คน ร้อยละ 2.90 มีจำนวนแรงงาน 4 คน และร้อยละ 1.20 มีจำนวนแรงงาน 5 คน

ตารางที่ 4.3 จำนวนพื้นที่ถือครองทำการเกษตร

n = 171

จำนวนพื้นที่ ถือครอง	ขนาดพื้นที่ปลูก					ต่ำสุด	สูงสุด	X	SD
	ไม่มี	≤5ไร่	6-20 ไร่	21-40 ไร่	≥41 ไร่				
ของตนเอง	0	94	55	18	4	0.50	50.00	6.19	7.843
เช่า	120	22	20	9	0	1.00	40.00	12.12	10.870

จากตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนพื้นที่ถือครองทำการเกษตร ดังนี้

พื้นที่ถือครองทำการเกษตรของตนเอง พบว่า เกษตรกรร้อยละ 54.97 ถือครองที่ดินน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ไร่ รองลงมาร้อยละ 32.16 ถือครองที่ดิน 6-20 ไร่ ร้อยละ 10.53 ถือครองที่ดิน 21-40 ไร่ และร้อยละ 2.34 ถือครองที่ดินมากกว่า 40 ไร่ โดยพื้นที่ถือครองทำการเกษตรของตนเองต่ำสุด 0.50 ไร่ สูงสุด 50.00 ไร่ และเฉลี่ย 6.19 ไร่

พื้นที่ถือครองทำการเกษตรเช่า พบว่า เกษตรกรร้อยละ 70.20 ไม่มีพื้นที่เช่าทำการเกษตร รองลงมาร้อยละ 12.90 ถือครองที่ดินน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ไร่ ร้อยละ 11.90 ถือครองที่ดิน 6-20 ไร่ และร้อยละ 5.40 ถือครองที่ดิน 21-40 ไร่ โดยพื้นที่ถือครองทำการเกษตรเช่าต่ำสุด 1 ไร่ สูงสุด 40.00 ไร่ และเฉลี่ย 12.12 ไร่

ตารางที่ 4.4 สภาพการใช้พื้นที่ในการทำการเกษตร

n = 171		
ข้อมูลสภาพทางสังคม	จำนวน	ร้อยละ
สภาพการใช้พื้นที่ในการทำการเกษตร		
น้อยกว่า 1 งาน – 10 ไร่	118	69.01
11 ไร่ – 20 ไร่	31	18.13
21 ไร่ – 30 ไร่	12	7.02
มากกว่า 30 ไร่	10	5.40
ค่าต่ำสุด = 0.50 ไร่ ค่าสูงสุด = 62.50 ไร่ ค่าเฉลี่ย = 10.19 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 11.341		

จากตารางที่ 4.4 แสดงสภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร (สภาพการใช้พื้นที่ในการทำการเกษตร) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 69.01 มีเนื้อที่ในการทำการเกษตรน้อยกว่า 1 งาน – 10 ไร่ รองลงมาร้อยละ 18.13 มีพื้นที่ทำการเกษตร 11 ไร่ - 20 ไร่ ร้อยละ 7.02 มีพื้นที่ทำการเกษตร 21 ไร่ - 30 ไร่ และร้อยละ 5.85 มีพื้นที่ทำการเกษตรมากกว่า 30 ไร่ โดยสภาพการใช้พื้นที่ในการทำการเกษตรต่ำสุด 0.50 ไร่ สูงสุด 62.50 ไร่ และเฉลี่ย 10.19 ไร่

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

n = 171

สภาพการใช้พื้นที่	ขนาดพื้นที่ปลูก				ต่ำสุด	สูงสุด	X	SD
	ไม่ปลูก (ร้อยละ)	1-2 งาน (ร้อยละ)	3 งาน-1 ไร่ (ร้อยละ)	มากกว่า 1 ไร่ (ร้อยละ)				
ทำนา	69 (40.40)	5 (2.90)	5 (2.90)	92 (53.80)	0.25	60.00	12.0221	11.12007
ทำสวนผลไม้	26 (15.20)	75 (43.86)	43 (25.15)	27 (15.79)	0.25	5.00	0.9845	1.00010
ปลูกผัก	24 (14.62)	123 (71.93)	18 (10.53)	5 (2.92)	0.25	5.00	0.5154	0.60900
ปลูกพืชไร่	159 (92.98)	9 (5.26)	1 (0.58)	2 (1.20)	0.25	5.00	1.1667	1.80383
ไม้ดอก	137 (80.12)	31 (18.13)	2 (1.20)	1 (0.58)	0.25	2.00	0.4118	0.33076
ไม้ประดับ	166 (97.08)	5 (2.92)	0 (0.00)	0 (0.00)	0.50	1.00	0.7000	0.2739

จากตารางที่ 4.4 แสดงสภาพการใช้พื้นที่ในการทำการเกษตร (ต่อ) ดังนี้

ทำนา พบว่า เกษตรกรร้อยละ 53.80 มีพื้นที่ทำนา มากกว่า 1 ไร่ รองลงมาร้อยละ 40.40 ไม่มีพื้นที่ทำนา และร้อยละ 2.90 มีพื้นที่ทำนา 1 – 2 งาน และ 3 งาน – 1 ไร่ โดยใช้พื้นที่ทำนา ต่ำสุด 0.25 ไร่ สูงสุด 60 ไร่ และเฉลี่ย 12.0221 ไร่

ทำสวนผลไม้ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 43.86 เกษตรกรมีพื้นที่ทำสวนผลไม้ 1งาน-2 งาน รองลงมาร้อยละ 25.15 มีพื้นที่ทำสวนผลไม้ 3 งาน- 1ไร่ ร้อยละ 15.79 มีพื้นที่ทำสวนผลไม้ มากกว่า 1 ไร่ และร้อยละ 15.20 ไม่มีพื้นที่ทำสวนผลไม้ โดยใช้พื้นที่ทำสวนผลไม้ ต่ำสุด 0.25 ไร่ สูงสุด 5 ไร่ และเฉลี่ย 0.9845 ไร่

ปลูกผัก พบว่า เกษตรกรร้อยละ 71.93 เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกผัก 1 งาน-2งาน รองลงมา ร้อยละ 14.62 ไม่มีพื้นที่ปลูกผัก มีร้อยละ 10.53 เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกผัก 3 งาน- 1ไร่ และร้อยละ 2.92 มีพื้นที่ปลูกผักมากกว่า 1 ไร่ โดยใช้พื้นที่ปลูกผัก ต่ำสุด 0.25 ไร่ สูงสุด 5.00 ไร่ และเฉลี่ย 0.5154 ไร่

ปลูกพืชไร่ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 92.98 ไม่ได้ปลูกพืชไร่ รองลงมาร้อยละ 5.26 มีพื้นที่ปลูกพืชไร่ 1 งาน-2 งาน ร้อยละ 1.20 มีพื้นที่ปลูกพืชไร่มากกว่า 1 ไร่ และร้อยละ 0.58 มีพื้นที่ปลูกพืชไร่ 3 งาน-1 ไร่ โดยใช้พื้นที่ปลูกพืชไร่ ต่ำสุด 0.25 ไร่ สูงสุด 5.00 ไร่ และเฉลี่ย 1.11667 ไร่

ปลูกไม้ดอกไม้ประดับ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 80.12 ไม่ได้ปลูกไม้ดอกไม้ประดับ รองลงมาร้อยละ 18.13 มีพื้นที่ปลูกไม้ดอกไม้ประดับ 1 งาน-2 งาน ร้อยละ 1.20 มีพื้นที่ปลูกไม้ดอกไม้ประดับ 3 งาน-1 ไร่ และร้อยละ 0.58 มีพื้นที่ปลูกไม้ดอกไม้ประดับ โดยใช้พื้นที่ปลูกไม้ดอกไม้ประดับ ต่ำสุด 0.25 ไร่ สูงสุด 2.00 ไร่ และเฉลี่ย 0.4118 ไร่

การทำการเกษตรอื่น ๆ (พืชสมุนไพร) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 97.08 ไม่ได้ทำการเกษตรอื่น ๆ และร้อยละ 2.92 มีทำการเกษตรอื่น ๆ (พืชสมุนไพร) มากกว่า 1 งาน

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

n = 171		
ข้อมูลสภาพทางเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ
สภาพการใช้พื้นที่ในการทำการเกษตร		
ปศุสัตว์		
ไม่ได้ทำปศุสัตว์	63	36.84
1 ตัว-10 ตัว	56	32.75
11 ตัว-20 ตัว	21	12.28
มากกว่า 20 ตัว	31	18.13
ต่ำสุด = 2 ค่าสูงสุด = 500.00 ค่าเฉลี่ย = 28.31 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 58.724		
ประมง		
ไม่ได้ทำประมง	81	47.37
1 ตัว-500 ตัว	63	36.84
501 ตัว-1,000 ตัว	13	7.60
มากกว่า 1,000 ตัว	14	8.19
ต่ำสุด = 100 ค่าสูงสุด = 30,000.00 ค่าเฉลี่ย = 1,892.11 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 5486.253		

ตารางที่ 4.4 แสดงข้อมูลสภาพทางเศรษฐกิจ ดังนี้

ปศุสัตว์ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 36.84 ไม่ได้ทำปศุสัตว์ รองลงมาร้อยละ 32.84 มีการทำปศุสัตว์ 1-10 ตัว ร้อยละ 18.13 มีการทำปศุสัตว์มากกว่า 20 ตัว และร้อยละ 12.28 มีการทำปศุสัตว์ 11-20 ตัว โดยจำนวนปศุสัตว์ ต่ำสุด 2 ตัว สูงสุด 500.00 ตัว และเฉลี่ย 28.3056 ตัว

ประมง พบว่า เกษตรกรร้อยละ 47.37 ไม่ได้ทำประมง รองลงมาร้อยละ 36.84 มีการทำประมง 1 -500 ตัว ร้อยละ 8.19 มีการทำประมงมากกว่า 1,000 ตัว และร้อยละ 7.60 มีการทำประมง 501-1,000 ตัว โดยจำนวนประมงต่ำสุด 100 ตัว สูงสุด 30,000 ตัว และเฉลี่ย 1,892.1111 ตัว

ตารางที่ 4.5 ข้อมูลสภาพทางเศรษฐกิจ

n = 171		
ข้อมูลสภาพทางเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ
4. รายได้ในครัวเรือน		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 50,000 บาท	14	8.19
50,001-100,000	63	36.84
100,001-200,000	69	40.35
มากกว่า 200,000 บาท ขึ้นไป	25	14.62
ต่ำสุด = 50,000 ค่าสูงสุด = 450,000.00 ค่าเฉลี่ย = 144,970.76 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน=71967.102		
5. รายจ่ายในครัวเรือน		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 50,000 บาท	15	8.77
50,001-100,000	88	51.46
100,001-200,000	49	28.66
มากกว่า 200,000 บาท ขึ้นไป	19	11.11
ต่ำสุด = 30,000 ค่าสูงสุด = 400,000.00 ค่าเฉลี่ย = 125,789.47 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน=65373.066		
6. อาชีพหลัก		
ทำนา	151	88.30
ทำสวน	1	0.60
เลี้ยงสัตว์	8	4.70
รับจ้าง	1	0.60
ค้าขาย	1	0.60
รับราชการ	4	2.30
อื่น ๆ (ผลิตปุ๋ยมูลไส้เดือน)	5	2.90

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

	n = 171	
ข้อมูลสภาพทางเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ
7. อาชีพรอง		
ทำนา	3	1.80
ทำสวน	42	24.60
เลี้ยงสัตว์	25	14.60
ประมง	11	6.40
รับจ้าง	59	34.50
ค้าขาย	3	1.80
เกษตรผสมผสาน	19	11.10
รับราชการ	7	4.10
อื่น ๆ (เลี้ยงจิ้งหรีด)	2	1.20

ตารางที่ 4.5 แสดงข้อมูลสภาพทางเศรษฐกิจ ดังนี้

รายได้ในครัวเรือน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 40.35 มีรายได้ 100,001-200,000 บาท รองลงมาร้อยละ 36.84 มีรายได้ 50,001-100,000 บาท ร้อยละ 14.62 มีรายได้มากกว่า 200,000 บาท และร้อยละ 8.19 มีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 50,000 บาท โดยมีรายได้ต่ำสุด 50,000 บาท สูงสุด 450,000.00 บาท และเฉลี่ย 144,970.76 บาท

รายจ่ายในครัวเรือน เกษตรกรร้อยละ 51.46 มีรายได้ 50,001-100,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 28.66 มีรายได้ 100,001-200,000 บาท ร้อยละ 11.11 มีรายได้มากกว่า 200,000 บาท และร้อยละ 8.77 มีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 50,000 บาท โดยมีรายได้ต่ำสุด 30,000 บาท สูงสุด 400,000.00 บาท และเฉลี่ย 125,789.47 บาท

อาชีพหลัก พบว่า เกษตรกรร้อยละ 88.30 มีอาชีพทำนา รองลงมา ร้อยละ 4.70 มีอาชีพเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 2.90 มีอาชีพอื่น ๆ (ผลิตปุ๋ยมูลไส้เดือน) ร้อยละ 2.30 มีอาชีพรับราชการ และร้อยละ 0.60 มีอาชีพทำสวน รับจ้าง ค้าขาย ตามลำดับ

อาชีพรอง พบว่า เกษตรกรร้อยละ 34.50 มีอาชีพรับจ้าง รองลงมา ร้อยละ 24.60 มีอาชีพทำสวน ร้อยละ 14.60 มีอาชีพเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 11.10 มีอาชีพเกษตรผสมผสาน ร้อยละ 6.40 มีอาชีพประมง ร้อยละ 4.10 มีอาชีพรับราชการ ร้อยละ 1.80 มีอาชีพทำนาและค้าขาย และร้อยละ 1.20 มีอาชีพอื่น ๆ (เลี้ยงจิ้งหรีด)

ตอนที่ 2 ความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

2.1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยค่าความถี่และค่าร้อยละ และผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการได้รับความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่จากแหล่งต่าง ๆ โดยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังตารางที่ 4.3 และ 4.4 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 ความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่

ความรู้พื้นฐาน เกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่	ผู้ตอบได้ถูกต้อง			
	เฉลี่ย	จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
n = 171				
1. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่				
1.1 เกษตรทฤษฎีใหม่ควรมีรูปแบบการแบ่งพื้นที่ ในอัตราส่วน 30:30:30:10	ถูก	149	87.10	5
1.2 เกษตรทฤษฎีใหม่ คือการแบ่งพื้นที่ทำการเกษตรเป็น 4 ส่วน ได้แก่ สระน้ำ:ทำนา:ทำสวน:ที่อยู่อาศัย	ถูก	149	87.10	5
1.3 การดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ การทำเกษตรทฤษฎีใหม่เท่านั้น (เฉลี่ย:เศรษฐกิจพอเพียงเป็นกรอบแนวคิดที่ชี้บอกหลักการและแนวทางปฏิบัติของทฤษฎีใหม่)	ผิด	136	79.50	8
1.4 ทฤษฎีใหม่ขั้นต้น คือ การรวมกลุ่มเกษตรกร (เฉลี่ย:ทฤษฎีใหม่ขั้นต้น คือ การผลิต ให้พึ่งตนเองด้วยวิธีง่าย ค่อยเป็นค่อยไปตามกำลัง ให้พอมีพอกิน)	ผิด	31	18.10	10
1.5 ทฤษฎีใหม่ขั้นกลาง คือ การสร้างเครือข่าย	ถูก	160	92.60	4
1.6 ทฤษฎีใหม่ขั้นก้าวหน้า คือ ขั้นตอนการติดต่อประสานงาน เพื่อจัดหาทุน หรือแหล่งเงิน มาช่วยในการทำธุรกิจ การลงทุนและพัฒนาคุณภาพชีวิต	ถูก	168	98.20	2

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

n = 171

ความรู้พื้นฐาน เกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่	ผู้ตอบได้ถูกต้อง			อันดับ
	เฉลี่ย	จำนวน	เฉลี่ย	
2. ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเกษตรทฤษฎีใหม่				
2.1 การทำเกษตรทฤษฎีใหม่จะต้องมีการผลิตอาหารให้ เพียงพอต่อการบริโภคตลอดทั้งปี	ถูก	102	59.60	9
2.2 เกษตรทฤษฎีใหม่ต้องมีการบริหารจัดการการใช้น้ำ ให้เพียงพอในแปลง	ถูก	161	94.20	3
2.3 การดำรงชีวิตตามแนวคิดทฤษฎีใหม่ ต้องมุ่งเน้น การทำสินค้าอุปโภคใช้เอง เช่น น้ำยาล้างจาน ยาสระผม เป็นต้น (เฉลี่ย:การดำรงชีวิตตามแนวคิดทฤษฎีใหม่ คือ มีน้ำใช้ตลอดปี พออยู่พอกิน เลี้ยงตนเอง และครอบครัว สร้างรายได้ให้ครอบครัว)	ผิด	140	81.90	7
2.4 การดำรงชีวิตตามแนวคิดทฤษฎีใหม่ จะต้อง ดำรงชีวิตแบบสันโดษ (เฉลี่ย:เกษตรทฤษฎีใหม่ ตามแนวพระราชดำริเป็น แนวทางในการ ดำเนินชีวิตตามปกติ)	ผิด	171	100.00	1

จากตารางที่ 4.6 แสดงระดับความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร โดยให้เกษตรกรตอบแบบสัมภาษณ์ ปรากฏผลการศึกษาดังนี้

1. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ พบว่า เกษตรกรมีความรู้พื้นฐานในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเกษตรกรร้อยละ 98.20 มีความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีใหม่ขั้นก้าวหน้า คือ ขั้นตอนการติดต่อประสานงาน เพื่อจัดหาทุน หรือแหล่งเงิน มาช่วยในการทำธุรกิจ การลงทุนและพัฒนาคุณภาพชีวิต รองลงมาร้อยละ 92.60 มีความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีใหม่ขั้นกลาง คือ การสร้างเครือข่าย เกษตรกรร้อยละ 87.10 มีความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ควรมีรูปแบบการแบ่งพื้นที่ในอัตราส่วน 30:30:30:10 และเกษตรทฤษฎีใหม่ คือการแบ่งพื้นที่ทำการเกษตร เป็น 4 ส่วน ได้แก่ สระน้ำ:ทำนา:ทำสวน:ที่อยู่อาศัย ตามลำดับ เกษตรกรร้อยละ 79.50 มีความรู้เกี่ยวกับการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ การทำเกษตรทฤษฎีใหม่เท่านั้น และเกษตรกรร้อยละ 18.10 มีความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีใหม่ขั้นต้น คือ การรวมกลุ่มเกษตรกร

2. ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเกษตรทฤษฎีใหม่ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 100.00 มีความรู้เกี่ยวกับการดำรงชีวิตตามแนวคิดทฤษฎีใหม่ จะต้องดำรงชีวิตแบบสัน โดย ร้อยละ 94.20 มีความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ต้องมีการบริหารจัดการการใช้น้ำให้เพียงพอในแปลง ร้อยละ 81.90 มีความรู้เกี่ยวกับการดำรงชีวิตตามแนวคิดทฤษฎีใหม่ ต้องมุ่งเน้นการทำสินค้าอุปโภคใช้เอง เช่น น้ำยาล้างจาน ยาสระผม เป็นต้น และร้อยละ 59.60 มีความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ จะต้องมีการผลิตอาหารให้เพียงพอต่อการบริโภคตลอดทั้งปี

ตารางที่ 4.7 สรุประดับความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

n = 171			
จำนวนข้อที่ตอบถูก (ข้อ)	ระดับความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเกษตร ทฤษฎีใหม่	จำนวน	ร้อยละ
1 - 2	น้อยที่สุด	0	0.00
3 - 4	น้อย	0	0.00
5 - 6	ปานกลาง	50	29.24
7 - 8	มาก	37	21.64
9 - 10	มากที่สุด	84	49.12
ค่าต่ำสุด = 6 ค่าสูงสุด = 10 ค่าเฉลี่ย = 7.99 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.424			

จากตารางที่ 4.7 แสดงระดับความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 49.12 มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 29.24 มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ในระดับปานกลาง และร้อยละ 21.64 มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ในระดับมาก

2.2 แหล่งความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่

ตารางที่ 4.8 แหล่งความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่

n = 171

ประเภทแหล่งความรู้	ระดับความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่							จำนวน (ร้อยละ)
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย (SD)	แปลผล	
1. แหล่งความรู้ที่เป็นบุคคล						3.79	มาก	2
						(0.822)		
1.1 สมาชิกในครัวเรือน	30 (17.5)	80 (46.8)	59 (34.5)	2 (1.2)	0 (0)	3.81 (0.730)	มาก	6
1.2 ปราชญ์ชาวบ้าน	47 (27.5)	47 (27.5)	54 (31.6)	2 (1.2)	0 (0)	3.94 (0.798)	มาก	4
1.3 เกษตรตำบล	75 (43.9)	49 (28.7)	47 (27.5)	0 (0)	0 (0)	4.16 (0.831)	มาก	1
1.4 เกษตรอำเภอ	60 (35.1)	65 (38)	46 (26.9)	0 (0)	0 (0)	4.08 (0.785)	มาก	2
1.5 ปศุสัตว์อำเภอ	31 (18.1)	90 (52.6)	47 (27.5)	2 (1.2)	1 (0.6)	3.87 (0.735)	มาก	5
1.6 ประมงอำเภอ	1 (0.6)	86 (50.3)	81 (47.4)	2 (1.2)	1 (0.6)	3.49 (0.567)	มาก	7
1.7 เจ้าหน้าที่พัฒนาที่ดิน	0 (0)	60 (35.1)	109 (63.7)	0 (0)	2 (1.2)	3.33 (0.540)	ปานกลาง	9
1.8 เกษตรกรที่ประสบผลสำเร็จ	49 (28.7)	72 (42.1)	50 (29.2)	0 (0)	0 (0)	3.99 (0.763)	มาก	3

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

n = 171

ประเภทแหล่งความรู้	ระดับความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่						ค่าเฉลี่ย (SD)	แปลผล	อันดับ
	จำนวน (ร้อยละ)								
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด				
1.9 ประสบการณ์ตนเอง	36 (21.1)	36 (21.1)	36 (21.1)	45 (26.3)	0 (0)	3.48 (1.097)	มาก	8	
2. แหล่งความรู้แบบกลุ่ม						3.83 (0.901)	มาก	1	
2.1 ประชุม	36 (21.1)	87 (50.9)	48 (28.1)	0 (0)	0 (0)	3.88 (0.699)	มาก	1	
2.2 อบรม	55 (32.2)	41 (24.0)	75 (43.9)	0 (0)	0 (0)	3.68 (0.897)	มาก	3	
2.3 ศึกษาดูงาน	52 (30.4)	42 (24.6)	48 (28.1)	29 (17)	0 (0)	3.74 (1.082)	มาก	2	
3. แหล่งความรู้เป็นสื่อมวลชน						3.65 (0.900)	มาก	3	
3.1 โทรทัศน์	4 (2.3)	118 (69)	49 (28.7)	0 (0)	0 (0)	3.53 (0.492)	มาก	4	
3.2 วิทยูกระจายเสียง	0 (0)	130 (76)	7 (4.1)	29 (17)	5 (2.9)	3.51 (0.876)	มาก	5	
3.3 หนังสือพิมพ์	0 (0)	129 (75.4)	3 (1.8)	36 (21.1)	3 (1.8)	3.77 (0.884)	มาก	3	

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

n = 171

ประเภทแหล่งความรู้	ระดับความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่						แปลผล	อันดับ
	จำนวน (ร้อยละ)							
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย (SD)		
3.4 ตำรา/สิ่งพิมพ์	0 (0)	134 (78.4)	35 (20.5)	2 (1.2)	0 (0)	3.02 (0.448)	ปานกลาง	6
3.5 วารสาร	1 (0.6)	86 (50.3)	2 (1.2)	79 (46.2)	3 (1.8)	4.30 (1.032)	มากที่สุด	1
3.6 อินเทอร์เน็ต	99 (57.9)	35 (20.5)	32 (18.7)	0 (0)	5 (2.9)	3.89 (0.971)	มาก	2
	ภาพรวม					3.76	มาก	

จากตารางที่ 4.8 แสดงระดับความรู้พื้นฐานที่เกษตรกรได้รับเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ รวม 3 แหล่ง ได้แก่ แหล่งความรู้ที่เป็นบุคคล แหล่งความรู้แบบกลุ่ม แหล่งความรู้ที่เป็นสื่อมวลชน มีรายละเอียด ดังนี้

1. แหล่งความรู้ที่เป็นบุคคล พบว่า เกษตรกรได้รับความรู้พื้นฐานจากแหล่งความรู้ที่เป็นบุคคลในภาพรวมระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.79) โดยมีประเด็นย่อยของแหล่งการได้รับความรู้พื้นฐาน 9 ประเด็น เรียงลำดับดังนี้

เกษตรตำบล (ค่าเฉลี่ย = 4.16) เกษตรอำเภอ (ค่าเฉลี่ย = 4.08) เกษตรกรที่ประสบผลสำเร็จ (ค่าเฉลี่ย = 3.99) ปราชญ์ชาวบ้าน (ค่าเฉลี่ย = 3.94) ปศุสัตว์อำเภอ (ค่าเฉลี่ย = 3.87) เพื่อนบ้าน (ค่าเฉลี่ย = 3.81) ประมงอำเภอ (ค่าเฉลี่ย = 3.49) ประสบการณ์ตนเอง (ค่าเฉลี่ย = 3.48) เจ้าหน้าที่พัฒนาที่ดิน (ค่าเฉลี่ย = 3.33)

2. แหล่งความรู้แบบกลุ่ม พบว่า เกษตรกรได้รับความรู้พื้นฐานจากแหล่งความรู้แบบกลุ่ม ในภาพรวมระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.65) โดยมีประเด็นย่อยของแหล่งการได้รับความรู้พื้นฐาน 3 ประเด็น เรียงลำดับดังนี้

ประชุม (ค่าเฉลี่ย = 3.88) ศึกษาดูงาน (ค่าเฉลี่ย = 3.74) อบรม (ค่าเฉลี่ย = 3.68)

3. แหล่งความรู้แบบสื่อมวลชน พบว่า เกษตรกรได้รับความรู้พื้นฐานจากแหล่งความรู้แบบสื่อมวลชนในภาพรวมระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.79) โดยมีประเด็นย่อยของแหล่งการได้รับความรู้พื้นฐาน 6 ประเด็น เรียงลำดับดังนี้

วารสาร (ค่าเฉลี่ย = 4.30) อินเทอร์เน็ต (ค่าเฉลี่ย = 3.89) หนังสือพิมพ์ (ค่าเฉลี่ย = 3.77) โทรทัศน์ (ค่าเฉลี่ย = 3.53) วิทยุกระจายเสียง (ค่าเฉลี่ย = 3.51) ตำราหรือสิ่งพิมพ์ (ค่าเฉลี่ย = 3.02)

ตอนที่ 3 แรงงูใจของเกษตรกรต่อการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

ตารางที่ 4.9 แรงงูใจของเกษตรกรต่อการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

n = 171

ประเภทของแรงงูใจ	ระดับแรงงูใจของเกษตรกร								
	จำนวน (ร้อยละ)						ค่าเฉลี่ย (SD)	แปล ผล	อันดับ
มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด					
แรงงูใจภายใน									
1. ความพร้อมของ เกษตรกร							3.74 (0.795)	มาก	5
1.1 มีความรู้	32 (18.7)	106 (62)	33 (19.3)	0 (0)	0 (0)	3.99 (0.618)	มาก	2	
1.2 มีที่ดินทำการเกษตร ของตนเอง	2 (1.2)	71 (41.5)	63 (36.8)	33 (19.3)	2 (1.2)	3.22 (0.808)	ปาน กลาง	5	
1.3 มีแรงงานในภาค การเกษตร	30 (17.5)	91 (53.2)	50 (29.2)	0 (0)	0 (0)	3.88 (0.076)	มาก	3	
1.4 มีความพร้อมด้าน วัสดุอุปกรณ์เครื่องมือ	2 (1.2)	94 (55)	75 (43.9)	0 (0)	0 (0)	3.57 (0.518)	มาก	4	
1.5 มีแหล่งน้ำ	75 (43.9)	29 (17)	64 (37.4)	1 (0.6)	2 (1.2)	4.02 (0.973)	มาก	1	
2. แรงบันดาลใจ							3.88 (0.777)	มาก	4
2.1 ความสำเร็จในอาชีพ	31 (18.1)	107 (62.6)	33 (19.3)	0 (0)	0 (0)	3.99 (0.613)	มาก	3	
2.2 ความมั่นคงด้าน คุณภาพชีวิต	64 (37.4)	76 (44.4)	31 (18.1)	0 (0)	0 (0)	4.19 (0.719)	มาก	2	

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

n = 171

ประเภทของแรงจูงใจ	ระดับแรงจูงใจของเกษตรกร							อันดับ
	จำนวน (ร้อยละ)							
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย (SD)	แปลผล	
2.3 ความมั่นคงด้านรายได้	4 (2.3)	89 (52)	76 (44.4)	2 (1.2)	0 (0)	3.56 (0.564)	มาก	4
2.4 ความก้าวหน้าในการพัฒนาที่ดินให้เกิดประโยชน์	4 (2.3)	88 (51.5)	50 (29.2)	29 (17)	0 (0)	3.39 (0.791)	ปานกลาง	5
2.5 การลดความเสี่ยงในการประกอบอาชีพ	78 (45.6)	59 (34.5)	34 (19.9)	0 (0)	0 (0)	4.26 (0.769)	มากที่สุด	1
3. ความคาดหวังของเกษตรกรต่อโครงการ						4.01 (0.717)	มาก	2
3.1 ได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิต	33 (19.3)	138 (80.7)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.19 (0.396)	มาก	2
3.2 ได้รับความรู้ไปพัฒนาพื้นที่การเกษตร	32 (18.7)	110 (64.3)	29 (17)	0 (0)	0 (0)	4.02 (0.599)	มาก	3
3.3 ความมั่นคงด้านรายได้	75 (43.9)	64 (37.4)	30 (17.5)	2 (1.2)	0 (0)	4.24 (0.779)	มากที่สุด	1
3.4 ความมั่นคงด้านการตลาด	45 (26.3)	94 (55)	30 (17.5)	2 (1.2)	0 (0)	4.00 (0.696)	มาก	4
3.5 การสร้างเครือข่าย	2 (1.2)	136 (79.5)	33 (19.3)	0 (0)	0 (0)	3.82 (0.416)	มาก	5
3.6 แก้ปัญหาความยากจน	45 (26.3)	65 (38)	29 (17)	32 (18.7)	0 (0)	3.72 (1.053)	มาก	6

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

n = 171

ประเภทของแรงงูใจ	ระดับแรงงูใจของเกษตรกร								
	จำนวน (ร้อยละ)						ค่าเฉลี่ย (SD)	แปล ผล	อันดับ
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด				
แรงงูใจภายนอก									
1. สื่อประชาสัมพันธ์							4.01	มาก	
							(0.923)		
1.1 บอร์ด/เอกสาร/แผ่น พับ/ใบปลิว	32 (18.7)	91 (53.2)	46 (26.9)	2 (1.2)	0 (0)	3.89 (0.703)	มาก	3	
1.2 โทรทัศน์	30 (17.5)	103 (60.2)	7 (4.1)	29 (17.0)	2 (1.2)	3.76 (0.974)	มาก	4	
1.3 หนังสือพิมพ์	30 (17.5)	89 (52)	2 (1.2)	46 (26.9)	4 (2.3)	3.56 (0.032)	มาก	5	
1.4 วิทยุกระจายเสียง	30 (17.5)	136 (79.5)	2 (1.2)	0 (0)	3 (1.8)	4.11 (0.578)	มาก	2	
1.5 สื่อออนไลน์	0 (0)	36 (21.1)	0 (0)	0 (0)	3 (1.8)	4.72 (0.644)	มาก ที่สุด	1	
2. การมีผู้ชักชวน							3.63	มาก	7
							(1.116)		
2.1 เกษตรตำบล	101 (59.1)	68 (39.8)	2 (1.2)	0 (0)	0 (0)	4.58 (0.516)	มาก ที่สุด	1	
2.2 เกษตรอำเภอ	52 (30.4)	88 (51.5)	29 (17)	0 (0)	2 (1.2)	4.10 (0.753)	มาก	3	
2.3 เกษตรจังหวัด	2 (1.2)	61 (35.7)	34 (19.9)	74 (43.3)	0 (0)	2.95 (0.912)	ปาน กลาง	9	

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

n = 171

ประเภทของแรงงใจ	แรงงใจของเกษตรกรต่อการเข้าร่วมโครงการ							
	จำนวน (ร้อยละ)							
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย (SD)	แปลผล	อันดับ
2.4 ประมงอำเภอ	1 (0.6)	61 (35.7)	59 (34.5)	47 (27.5)	0 (0)	3 (1.8)	ปานกลาง	8
2.5 ประมงจังหวัด	0	58 (33.4)	36 (21.1)	76 (44.4)	2 (1.2)	1 (0.6)	ปานกลาง	10
2.6 เจ้าหน้าที่พัฒนาที่ดิน	0	90 (52.6)	48 (28.1)	33 (19.3)	4 (2.3)	0	ปานกลาง	7
2.7 กำนัน	100 (58.5)	21 (12.3)	46 (26.9)	2 (1.2)	3 (1.8)	2 (1.2)	มากที่สุด	2
2.8 ผู้ใหญ่บ้าน	101 (59.1)	23 (13.5)	0 (0)	2 (1.2)	3 (1.8)	45 (26.3)	มาก	5
2.9 ญาติพี่น้อง	32 (18.7)	61 (35.7)	47 (27.5)	31 (18.1)		0	มาก	6
2.10 เพื่อนบ้านที่เคยเข้าร่วมโครงการแล้ว	49 (28.7)	42 (24.6)	78 (45.6)	2 (1.2)		0	มาก	4
3. บุคคลต้นแบบ						3.74 (0.795)	มาก	5
3.1 ปราชญ์ชาวบ้าน	49 (28.7)	41 (24)	80 (46.8)	1 (0.6)	0 (0)	3.81 (0.858)	มาก	3
3.2 ครูบัญชีอาสา	0	61 (35.7)	77 (45)	31 (18.1)	2 (1.2)	3.15 (0.749)	ปานกลาง	4
3.3 หมอдин	69 (40.4)	25 (14.6)	77 (45)	0 (0)	0 (0)	3.95 (0.926)	มาก	1

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

n = 171

ประเภทของแรงงูใจ	แรงงูใจของเกษตรกรต่อการเข้าร่วมโครงการ							
	จำนวน (ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (SD)	แปล ผล	อันดับ
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
3.4 อาสาสมัครเกษตร (อกม.)	67 (39.2)	21 (12.3)	81 (47.4)	2 (1.2)	0 (0)	3.89 (0.925)	มาก	2
4. ประโยชน์จากการใช้ ที่ดิน						4.02 (0.632)	มาก	1
4.1 การใช้พื้นที่อย่างมี ประสิทธิภาพ	51 (29.8)	89 (52)	31 (18.1)	0 (0)	0 (0)	4.12 (0.681)	มาก	1
4.2 การใช้พื้นที่อย่าง เป็นสัดส่วน	30 (17.5)	108 (63.2)	33 (19.3)	0 (0)	0 (0)	3.98 (0.609)	มาก	3
4.3 ความสะดวกในการ จัดการพื้นที่	30 (17.5)	108 (63.2)	33 (19.3)	0 (0)	0 (0)	3.98 (0.609)	มาก	4
4.4 ความสะดวกในการ เก็บผลผลิต	32 (18.7)	106 (62)	33 (19.3)	0 (0)	0 (0)	3.99 (0.618)	มาก	2
5. การสนับสนุนปัจจัย การผลิต						4.02 (0.632)	มาก	1
5.1 เมล็ดพันธุ์	3 (1.8)	133 (77.8)	6 (3.5)	29 (17)	0 (0)	3.64 (0.779)	มาก	2
5.2 ไม้ผล/ไม้ยืนต้น	1 (0.6)	132 (77.2)	4 (2.3)	32 (18.7)	2 (1.2)	3.57 (0.839)	มาก	5
5.3 พันธุ์ปลา (ประมง)	0 (0)	133 (77.8)	6 (3.5)	31 (18.1)	1 (0.6)	3.58 (0.802)	มาก	3

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

n = 171

ประเภทของแรงจูงใจ	แรงจูงใจของเกษตรกรต่อการเข้าร่วมโครงการ							
	จำนวน (ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (SD)	แปล ผล	อันดับ
มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด				
5.4 พันธุ์ไก่ไข่ (ปลุสตัว)	0 (0)	133 (77.8)	6 (3.5)	29 (17)	1 (0.6)	3.58 (0.802)	มาก	4
5.5 น้ำหมักชีวภาพ	30 (17.5)	86 (50.3)	26 (15.2)	0 (0)	0 (0)	3.68 (0.953)	มาก	1
5.6 ท่อนพันธุ์หม่อน	0 (0)	84 (49.1)	8 (4.7)	47 (27.5)	32 (18.7)	2.84 (1.221)	ปาน กลาง	6
	ภาพรวม					3.81	มาก	

จากตารางที่ 4.9 แสดงระดับแรงจูงใจของเกษตรกรต่อการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยแบ่งแรงจูงใจออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. แรงจูงใจภายใน ได้แก่ ความพร้อมของเกษตรกร แรงบันดาลใจ และความคาดหวังของเกษตรกรต่อโครงการ ปรากฏรายละเอียดดังนี้

1. **ด้านความพร้อมของเกษตรกร** พบว่า เกษตรกรได้รับแรงจูงใจด้านความพร้อมของเกษตรกรในภาพรวมระดับมาก (ค่าเฉลี่ย=3.74) โดยมีประเด็นย่อยของแรงจูงใจ 5 ประเด็น ดังนี้

มีแหล่งน้ำ (ค่าเฉลี่ย = 4.02) มีความรู้ (ค่าเฉลี่ย = 3.99) มีแรงงานในภาคการเกษตร (ค่าเฉลี่ย = 3.88) มีความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือ (ค่าเฉลี่ย = 3.57) และมีที่ดินทำการเกษตรของตนเอง (ค่าเฉลี่ย = 3.22)

2. **ด้านแรงบันดาลใจ** พบว่า เกษตรกรได้รับแรงจูงใจด้านแรงบันดาลใจของเกษตรกรในภาพรวมระดับมาก (ค่าเฉลี่ย=3.88) โดยมีประเด็นย่อยของแรงบันดาลใจ 5 ประเด็น ดังนี้

การลดความเสี่ยงในการประกอบอาชีพ (ค่าเฉลี่ย = 4.26) ความมั่นคงด้านคุณภาพชีวิต (ค่าเฉลี่ย = 3.19) ความสำเร็จในอาชีพ (ค่าเฉลี่ย = 3.99) ความมั่นคงด้านรายได้ (ค่าเฉลี่ย = 3.56) และความก้าวหน้าในการพัฒนาที่ดินให้เกิดประโยชน์ (ค่าเฉลี่ย = 3.39)

3. ด้านความคาดหวังของเกษตรกรต่อโครงการ พบว่า เกษตรกรได้รับแรงจูงใจด้านความคาดหวังของเกษตรกรต่อโครงการในภาพรวมระดับมาก (ค่าเฉลี่ย=4.01) โดยมีประเด็นย่อยของความคาดหวังของเกษตรกร 6 ประเด็น ดังนี้

ความมั่นคงด้านรายได้ (ค่าเฉลี่ย = 4.24) ได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิต (ค่าเฉลี่ย = 4.19) ได้รับความรู้ไปพัฒนาพื้นที่การเกษตร (ค่าเฉลี่ย = 4.02) ความมั่นคงด้านการตลาด (ค่าเฉลี่ย = 4.00) การสร้างเครือข่าย (ค่าเฉลี่ย = 3.82) และแก้ปัญหาความยากจน (ค่าเฉลี่ย = 3.72)

2. แรงจูงใจภายนอก ได้แก่ สื่อประชาสัมพันธ์ การมีผู้ชักชวน บุคคลต้นแบบ ประโยชน์จากการใช้ที่ดิน และการสนับสนุนปัจจัยการผลิต ปรากฏรายละเอียดดังนี้

1. ด้านการประชาสัมพันธ์ พบว่า เกษตรกรได้รับแรงจูงใจด้านการประชาสัมพันธ์ในภาพรวมระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.01) โดยมีประเด็นย่อยของแหล่งการได้รับความรู้พื้นฐาน 5 ประเด็น เรียงลำดับดังนี้

สื่อออนไลน์ (ค่าเฉลี่ย = 4.72) วิทยุกระจายเสียง (ค่าเฉลี่ย = 4.11) วิทยุกระจายเสียง (ค่าเฉลี่ย = 3.89) โทรทัศน์ (ค่าเฉลี่ย = 3.76) และหนังสือพิมพ์ (ค่าเฉลี่ย = 3.56)

2. ด้านการมีผู้ชักชวน พบว่า เกษตรกรได้รับแรงจูงใจด้านการมีผู้ชักชวนในภาพรวมระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.63) โดยมีประเด็นย่อยของแรงจูงใจ 10 ประเด็น เรียงลำดับดังนี้

เกษตรกรตำบล (ค่าเฉลี่ย = 4.58) กำนัน (ค่าเฉลี่ย = 4.26) เกษตรอำเภอ (ค่าเฉลี่ย = 4.10) เพื่อนบ้านที่เคยเข้าร่วมโครงการแล้ว (ค่าเฉลี่ย = 3.81) ผู้ใหญ่บ้าน (ค่าเฉลี่ย = 3.78) ญาติพี่น้อง (ค่าเฉลี่ย = 3.55) เจ้าหน้าที่พัฒนาที่ดิน (ค่าเฉลี่ย = 3.33) ประมงอำเภอ (ค่าเฉลี่ย = 3.06) เกษตรจังหวัด (ค่าเฉลี่ย = 2.95) ประมงจังหวัด (ค่าเฉลี่ย = 2.88)

3. ด้านบุคคลต้นแบบ พบว่า เกษตรกรได้รับแรงจูงใจด้านบุคคลต้นแบบในภาพรวมระดับมาก (ค่าเฉลี่ย=3.74) โดยมีประเด็นย่อยของแรงจูงใจ 4 ประเด็น ดังนี้

หมอดิน (ค่าเฉลี่ย = 3.95) อาสาสมัครเกษตร (อกม.) (ค่าเฉลี่ย = 3.89) ปราชญ์ชาวบ้าน (ค่าเฉลี่ย = 3.81) และครูบัญชีอาสา (ค่าเฉลี่ย = 3.15)

4. ด้านประโยชน์จากการใช้ที่ดิน พบว่า เกษตรกรได้รับแรงจูงใจด้านประโยชน์ของพื้นที่ของเกษตรกรในภาพรวมระดับมาก (ค่าเฉลี่ย=4.02) โดยมีประเด็นย่อยของประโยชน์ของพื้นที่ 4 ประเด็น ดังนี้

การใช้พื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ (ค่าเฉลี่ย = 4.12) ความสะดวกในการเก็บผลผลิต (ค่าเฉลี่ย = 3.99) และ การใช้พื้นที่อย่างเป็นสัดส่วนและความสะดวกในการจัดการพื้นที่ (ค่าเฉลี่ย = 3.98)

5. **ด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตจากการเข้าร่วมโครงการ** พบว่า เกษตรกรได้รับแรงจูงใจด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตในภาพรวมระดับมาก (ค่าเฉลี่ย=3.49) โดยมีประเด็นย่อยของการสนับสนุนปัจจัยการผลิต 6 ประเด็น ดังนี้

น้ำหมักชีวภาพ (ค่าเฉลี่ย = 3.68) เมล็ดพันธุ์ (ค่าเฉลี่ย = 3.64) พันธุ์ปลา (ประมง) และพันธุ์ไก่ไข่ (ปศุสัตว์) (ค่าเฉลี่ย = 3.58) ไม้ผล/ไม้ยืนต้น (ค่าเฉลี่ย = 3.57) และท่อนพันธุ์หม่อน (ค่าเฉลี่ย = 2.84)

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นต่อโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

ตารางที่ 4.10 ความคิดเห็นต่อการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

n = 171

ความคิดเห็น	ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการเข้าร่วมโครงการ							
	จำนวน (ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (SD)	แปล ผล	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
1. ความพร้อมของ เจ้าหน้าที่						4.02 (0.670)	มาก	1
1.1 เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ เกี่ยวกับทฤษฎีใหม่	52 (30.4)	114 (66.7)	3 (1.8)	2 (1.2)	0	4.26 (0.549)	มาก ที่สุด	1
1.2 เจ้าหน้าที่ให้ความรู้ เกี่ยวกับทฤษฎีใหม่	52 (30.4)	85 (49.7)	32 (18.7)	2 (1.2)	0	4.09 (0.730)	มาก	2
2. ความสมบูรณ์ของ หลักสูตรการฝึกอบรม						3.63 (1.116)	มาก	2
2.1 หลักสูตรการ ขยายพันธุ์พืช	30 (17.5)	107 (62.6)	34 (19.9)	0	0	3.98 (0.613)	มาก	2
2.2 หลักสูตรเกษตร ทฤษฎีใหม่	60 (35.1)	75 (43.9)	35 (20.5)	1 (0.6)	0	4.13 (0.751)	มาก	1
2.3 หลักสูตรการผลิตน้ำ หมักชีวภาพ	30 (17.5)	104 (60.8)	37 (21.6)	0	0	3.96 (0.626)	มาก	3
3. ความพร้อมของ สถานที่อบรม						3.04 (0.801)	ปาน กลาง	4
3.1 ความพร้อมของ อาคารในการฝึกอบรม	0 (0)	120 (70.2)	51 (28.9)	0	0	3.70 (0.549)	มาก	1

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

n = 171

ความคิดเห็น	ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการเข้าร่วมโครงการ							
	จำนวน (ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (SD)	แปล ผล	อันดับ
มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด				
3.2 ความพร้อมของ อาหารในการฝึกอบรม	0 (0)	62 (36.3)	107 (62.6)	2 (1.2)	0	3.35 (0.503)	ปาน กลาง	2
4. ความเหมาะสมของ การแบ่งพื้นที่เพื่อ นำไปใช้ประโยชน์ใน การผลิต						3.53 (0.512)	มาก	3
4.1 พื้นที่ขุดสระ 30%	30 (17.5)	104 (60.8)	31 (18.1)	6 (3.5)	0	3.92 (0.703)	มาก	2
4.2 พื้นที่ทำนา 30%	31 (18.1)	92 (53.8)	46 (26.9)	2 (1.2)	0	3.89 (0.698)	มาก	3
4.3 พื้นที่ปลูกผัก 30%	60 (35.1)	77 (45)	32 (18.7)	2 (1.2)	0	4.14 (0.754)	มาก	1
4.4 พื้นที่อยู่อาศัย 10%	30 (17.5)	76 (44.4)	61 (35.7)	4 (2.3)	0	3.77 (0.760)	มาก	4
ภาพรวม						3.63	มาก	

จากตารางที่ 4.10 แสดงความคิดเห็นต่อโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ พบว่า เกษตรกร
แสดงความคิดเห็นต่อโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ รวม 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความพร้อมของเจ้าหน้าที่
ความสมบูรณ์ของหลักสูตรการฝึกอบรม ความพร้อมของสถานที่อบรม และความเหมาะสมของการ
แบ่งพื้นที่เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการผลิต มีรายละเอียด ดังนี้

1. **ด้านความพร้อมของเจ้าหน้าที่** พบว่า เกษตรกรได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมของเจ้าหน้าที่ ในภาพรวมระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.02) โดยเจ้าหน้าที่มีความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีใหม่อยู่ระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.26) และการให้ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีใหม่ของเจ้าหน้าที่อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.09)

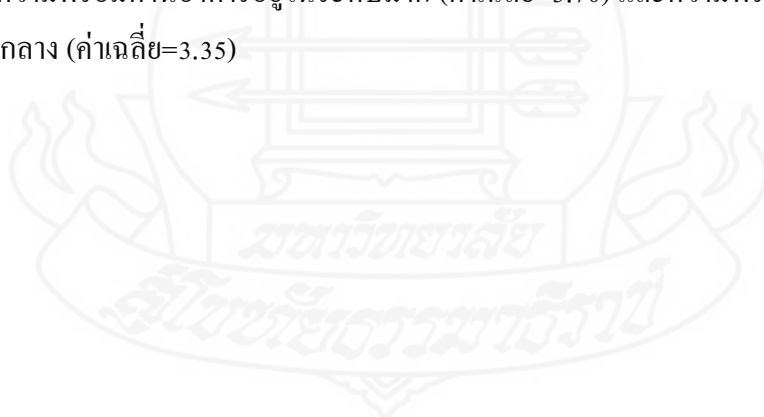
2. **ความสมบูรณ์ของหลักสูตรการฝึกอบรม** พบว่า เกษตรกรได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรครบถ้วน ในภาพรวมระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.93) โดยมีประเด็นย่อยของหลักสูตรครบถ้วน 3 ประเด็น ดังนี้

หลักสูตรเกษตรทฤษฎีใหม่ (ค่าเฉลี่ย = 4.13) หลักสูตรการขยายพันธุ์พืช (ค่าเฉลี่ย = 3.98) และหลักสูตรการผลิตน้ำหมักชีวภาพ (ค่าเฉลี่ย = 3.96)

3. **ความพร้อมของสถานที่อบรม** พบว่า เกษตรกรได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ ในภาพรวมระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.53) โดยมีประเด็นย่อยของการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ 4 ประเด็น ดังนี้

พื้นที่ปลูกผัก 30% (ค่าเฉลี่ย = 4.14) พื้นที่ขุดสระ 30% (ค่าเฉลี่ย = 3.92) พื้นที่ทำนา 30% (ค่าเฉลี่ย = 3.89) และพื้นที่อยู่อาศัย 10% (ค่าเฉลี่ย = 3.77)

4. **ความเหมาะสมของการแบ่งพื้นที่เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการผลิต** พบว่า เกษตรกรได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมของสถานที่อบรม ในภาพรวมระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.04) โดยความพร้อมด้านอาคารอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย=3.70) และความพร้อมด้านอาหารอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย=3.35)

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการเกษตร ทฤษฎีใหม่

5.1 ปัญหาของเกษตรกรเกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

ตารางที่ 4.11 ปัญหาเกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

n = 171

ปัญหา	ระดับความรุนแรงของปัญหาเกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการ								
	จำนวน (ร้อยละ)						ค่าเฉลี่ย (SD)	แปล ผล	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด				
1. ด้านโครงการ เกษตรทฤษฎีใหม่						3.16 (0.670)	ปาน กลาง	2	
1.1 การเข้าร่วม โครงการยุ่งยาก	30 (17.50)	2 (1.2)	73 (42.70)	48 (28.10)	18 (10.50)	2.87 (1.186)	ปาน กลาง	3	
1.2 ใช้ระยะเวลา ดำเนินการ โครงการนาน	0	32 (18.70)	120 (70.20)	19 (11.10)	0 (0)	3.08 (0.542)	ปาน กลาง	2	
1.3 ปัจจัยที่มอบให้ ไม่คุ้มค่าต่อการ ตอบแทน	0	32 (18.70)	135 (78.90)	4 (2.10)	0 (0)	3.16 (0.430)	ปาน กลาง	1	

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

n = 171

ปัญหา	ระดับความรุนแรงของปัญหาเกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการ					ค่าเฉลี่ย (SD)	แปล ผล	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
2. ด้านการจัดการ พื้นที่ในการทำ โครงการเกษตร ทฤษฎีใหม่						2.75 (0.740)	ปาน กลาง	4
2.1 แหล่งน้ำไม่ เพียงพอ	50 (29.20)	10 (5.80)	61 (35.70)	50 (29.20)	0 (0)	3.35 (1.186)	ปาน กลาง	2
2.2 ดินขาดความ อุดมสมบูรณ์	6 (1.50)	14 (8.20)	141 (82.50)	10 (5.80)	0 (0)	3.09 (0.523)	ปาน กลาง	3
2.3 โรคและแมลง	0	68	99	2	2	3.36	ปาน	1
2.4 พื้นที่ไม่ตรงตาม หลักเกณฑ์เข้าร่วม โครงการ	0	(39.80)	(57.90)	(1.20)	(1.20)	(0.571)	ปาน	4
0	0	16	97	58	0	2.75	ปาน	4
0	0	(9.4)	(56.70)	(33.9)	(0)	(0.612)	ปาน	4
3. ด้านเจ้าหน้าที่						3.05 (0.512)	ปาน กลาง	3
3.1 ขาดความพร้อม ในการเยี่ยมชม	0	58	90	23	0	3.20	ปาน	1
0	0	(33.90)	(52.60)	(13.50)	(0)	(0.659)	ปาน	1
3.2 บุคลากรมีการ โยกย้ายปฏิบัติงาน ไม่ต่อเนื่อง	6 (3.50)	61 (35.70)	51 (29.80)	53 (31.00)	0 (0)	3.12 (0.893)	ปาน	2
3.3 ไม่มีเวลา	0	67	46	58	0	3.05	ปาน	3
0	0	(39.20)	(26.90)	(33.90)	(0)	(0.856)	ปาน	3

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

n = 171

ปัญหา	ระดับความรุนแรงของปัญหาเกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการ							
	จำนวน (ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (SD)	แปล ผล	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
4. ด้านเกษตรกร						3.28	ปาน	1
						(0.801)	กลาง	
4.1 ขาดการวางแผนการผลิตตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่	46 (26.90)	26 (15.20)	96 (56.10)	3 (1.80)	0 (0)	3.67 (0.893)	มาก	2
4.2 ขาดเงินทุนหมุนเวียนในการเริ่มต้นเกษตรทฤษฎีใหม่	82 (48.00)	22 (12.9)	64 (37.40)	3 (1.80)	0 (0)	4.07 (0.961)	มาก	1
4.3 ขาดความรู้เทคนิคและเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการเข้าร่วมเกษตรทฤษฎีใหม่	10 (5.80)	49 (28.70)	108 (63.20)	4 (2.30)	0 (0)	3.38 (0.634)	ปาน	3
							กลาง	
4.4 ขาดความพร้อมในการเข้าร่วมโครงการ	13 (7.60)	45 (26.30)	90 (52.60)	23 (13.50)	0 (0)	3.28 (0.792)	ปาน	4
							กลาง	
	ภาพรวม					3.06	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.12 แสดงระดับความรุนแรงของปัญหาเกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ดังนี้

ปัญหาของเกษตรกรเกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ รวม 4 ด้าน ได้แก่ ด้านโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ด้านการจัดการพื้นที่ในการทำโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ด้านเจ้าหน้าที่ ด้านเกษตรกร มีรายละเอียด ดังนี้

1. ด้านโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ พบว่า เกษตรกรได้แสดงปัญหาของเกษตรกรเกี่ยวกับโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ในภาพรวมระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.16) โดยมีประเด็นย่อยของการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ 3 ประเด็น ดังนี้

ปัจจัยที่มอบให้ไม่คุ้มค่าต่อการตอบแทน (ค่าเฉลี่ย = 3.16) ใช้ระยะเวลาดำเนินการโครงการนาน (ค่าเฉลี่ย = 3.08) และการเข้าร่วมโครงการยุ่งยาก (ค่าเฉลี่ย = 2.87)

2. ด้านการจัดการพื้นที่ในการทำโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ พบว่า เกษตรกรได้แสดงปัญหาของเกษตรกรเกี่ยวกับการจัดการพื้นที่ในการทำโครงการในภาพรวมระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.75) โดยมีประเด็นย่อยของการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ 4 ประเด็น ดังนี้

โรคและแมลง (ค่าเฉลี่ย = 3.36) แหล่งน้ำไม่เพียงพอ (ค่าเฉลี่ย = 3.35) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ (ค่าเฉลี่ย = 3.09) และพื้นที่ไม่ตรงตามหลักเกณฑ์เข้าร่วมโครงการ (ค่าเฉลี่ย = 2.75)

3. ด้านเจ้าหน้าที่ พบว่า เกษตรกรได้แสดงปัญหาของเกษตรกรเกี่ยวกับด้านเจ้าหน้าที่ ในภาพรวมระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.05) โดยมีประเด็นย่อยของการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ด้านเจ้าหน้าที่ 3 ประเด็น ดังนี้

ขาดความพร้อมในการเยี่ยมชม (ค่าเฉลี่ย = 3.20) บุคลากรมีการโยกย้าย ปฏิบัติงานไม่ต่อเนื่อง (ค่าเฉลี่ย = 3.12) และไม่มีเวลา (ค่าเฉลี่ย = 3.05)

4. ด้านเกษตรกร พบว่า เกษตรกรได้แสดงปัญหาของเกษตรกรเกี่ยวกับด้านเกษตรกร ในภาพรวมระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.28) โดยมีประเด็นย่อยของการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ด้านเจ้าหน้าที่ 4 ประเด็น ดังนี้

ขาดเงินทุนหมุนเวียนในการเริ่มต้นเกษตรทฤษฎีใหม่ (ค่าเฉลี่ย = 4.07) ขาดการวางแผนการผลิตตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ (ค่าเฉลี่ย = 3.67) ขาดความรู้ เทคนิค และเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการเข้าร่วมเกษตรทฤษฎีใหม่ (ค่าเฉลี่ย = 3.38) และขาดความพร้อมในการเข้าร่วมโครงการ (ค่าเฉลี่ย = 3.28)

5.2 ข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

เกษตรกรมีความต้องการให้ภาครัฐเพิ่มปริมาณปัจจัยที่ใช้สนับสนุนในโครงการให้มีปริมาณมากขึ้น เพราะบางครั้งปัจจัยที่ได้รับเกิดการเสียหายระหว่างขนส่งและไม่เพียงพอต่อการบริโภค

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาแรงจูงใจในการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่
ของเกษตรกรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยสรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ
ดังต่อไปนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้วัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ
ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (2) ความรู้ของเกษตรกรต่อการเข้าร่วมโครงการ
เกษตรทฤษฎีใหม่ (3) แรงจูงใจของเกษตรกรต่อการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่
(4) เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร (5) เพื่อศึกษาปัญหาและ
ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ใน
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปี 2562 ทั้งหมด 16 อำเภอ จำนวน 298 ราย กำหนดกลุ่มตัวอย่างจำนวน
16 อำเภอ 171 ราย โดยสุ่มตามบัญชีรายชื่อเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบ
ง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างจำนวน 5 ตอน ซึ่งคำถามเป็นแบบ
ปลายปิดและแบบปลายเปิด การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยสัมภาษณ์เกษตรกรด้วยตนเอง และนำ
ข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่
ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ

1.3 ผลของการวิจัย

1.3.1 สภาพพื้นฐานทางสังคม เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่
พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 52.46 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา
และเป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส. และมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 2.97 คน

1.3.2 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ มีจำนวนแรงงานในครัวเรือน เฉลี่ย 1.96 คน มีพื้นที่ถือครองในการทำการเกษตรของตนเอง เฉลี่ย 6.19 ไร่ และพื้นที่ถือครองในการทำการเกษตรแบบเช่า เฉลี่ย 3.14 ไร่ สภาพการใช้พื้นที่ในการทำการเกษตรต่าง ๆ เฉลี่ย 10.19 ไร่ ได้แก่ ทำนา เฉลี่ย 7.17 ไร่ ทำสวนผลไม้ เฉลี่ย 0.83 ไร่ ปลูกผัก เฉลี่ย 0.44 ไร่ ปลูกพืชไร่ เฉลี่ย 0.08 ไร่ ปลูกไม้ดอกไม้ประดับ เฉลี่ย 0.08 ไร่ ปศุสัตว์ เฉลี่ย 17.87 ตัว ประมง เฉลี่ย 995.85 ตัว และทำการเกษตรอื่น ๆ เฉลี่ย 0.21 ไร่ รายได้ในครัวเรือน เฉลี่ย 144,970.76 บาทต่อปี รายจ่ายในครัวเรือน เฉลี่ย 125,789.47 บาทต่อปี อาชีพหลัก คือ ทำนา รองลงมาคือ ค้าขาย และอาชีพรองคือ รับจ้าง รองลงมาคือ ทำสวน

1.3.3 ความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ผลการวิจัย แบ่งความรู้พื้นฐานออกเป็น 2 หัวข้อ ดังนี้

1) ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ พบว่า เกษตรกรมีความรู้อยู่ในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับเรื่องการแบ่งพื้นที่ในการทำการเกษตรแบบทฤษฎีใหม่

2) การจัดการความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ พบว่า เกษตรกรมีความรู้อยู่ในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับเรื่องหลักการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ และการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์

โดยแหล่งความรู้พื้นฐานที่เกษตรกรได้รับเกี่ยวกับโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ที่อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ วารสาร ระดับมากที่สุด ได้แก่ เกษตรตำบล เกษตรอำเภอ เกษตรกรที่ประสบผลสำเร็จ ปราชญ์ชาวบ้าน ปศุสัตว์อำเภอ เพื่อนบ้าน ประมงอำเภอ ประสบการณ์ตนเอง ประชุม ศึกษาดูงาน อบรม อินเทอร์เน็ต หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ และวิทยุกระจายเสียง และระดับปานกลาง ได้แก่ เจ้าหน้าที่พัฒนาที่ดินและตำราหรือสิ่งพิมพ์

1.3.4 แรงจูงใจของเกษตรกรต่อการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรได้รับแรงจูงใจเกี่ยวกับการทำโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยแบ่งแรงจูงใจของเกษตรกรออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1) แรงจูงใจภายใน พบว่า แรงจูงใจย่อยที่มีผลต่อการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ มีดังต่อไปนี้

- ความพร้อมของเกษตรกร ได้แก่ มีแหล่งน้ำ มีความรู้ มีแรงงาน ในภาคการเกษตร มีความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือ และมีที่ดินทำการเกษตรของตนเอง

- แรงบันดาลใจ ได้แก่ การลดความเสี่ยงในการประกอบอาชีพ ความมั่นคงด้านคุณภาพชีวิต ความสำเร็จในอาชีพ ความมั่นคงด้านรายได้ และความก้าวหน้าในการพัฒนาที่ดินให้เกิดประโยชน์

- ด้านความคาดหวังของเกษตรกรต่อโครงการ ได้แก่ ความมั่นคงด้านรายได้ ได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิต ได้รับความรู้ไปพัฒนาพื้นที่การเกษตร ความมั่นคงด้านการตลาด การสร้างเครือข่าย และแก้ปัญหาความยากจน

2) แรงจูงใจภายนอก พบว่า แรงจูงใจย่อยที่มีผลต่อการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ มีดังต่อไปนี้

- สื่อประชาสัมพันธ์ ได้แก่ สื่อออนไลน์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์

- การมีผู้ชักชวน ได้แก่ เกษตรตำบล กำนัน เกษตรอำเภอ เพื่อนบ้านที่เคยเข้าร่วมโครงการแล้ว ผู้ใหญ่บ้าน ญาติพี่น้อง เจ้าหน้าที่พัฒนาที่ดินประมงอำเภอ เกษตรจังหวัด ประมงจังหวัด

- บุคคลต้นแบบ ได้แก่ หมอคืน อาสาสมัครเกษตร (อกม.) ประชาชนชาวบ้าน และครูบัญชีอาสา

- ประโยชน์จากการใช้ที่ดิน ได้แก่ การใช้พื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ ความสะดวกในการเก็บผลผลิต และการใช้พื้นที่อย่างเป็นสัดส่วนและความสะดวกในการจัดการพื้นที่

- การสนับสนุนปัจจัยการผลิตจากการเข้าร่วมโครงการ ได้แก่ น้ำหมักชีวภาพ เมล็ดพันธุ์ พันธุ์ปลา (ประมง) และพันธุ์ไก่ไข่ (ปศุสัตว์) ไม้ผล/ไม้ยืนต้น และท่อนพันธุ์หม่อน

1.3.5 ความคิดเห็นต่อโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สำหรับความคิดเห็นต่อการตัดสินใจระดับมาก มีดังต่อไปนี้

1) ด้านความพร้อมของเจ้าหน้าที่ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีใหม่ และเจ้าหน้าที่ให้ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีใหม่

2) ด้านหลักสูตรครบถ้วน ได้แก่ หลักสูตรเกษตรทฤษฎีใหม่ หลักสูตรการขยายพันธุ์พืช และหลักสูตรการผลิตน้ำหมักชีวภาพ

3) ด้านความเหมาะสมของการแบ่งพื้นที่เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการผลิต ได้แก่ พื้นที่ปลูกผัก 30% พื้นที่จุดสระ 30% พื้นที่ทำนา 30% และพื้นที่อยู่อาศัย 10% และความคิดเห็นต่อโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ด้านความพร้อมของสถานที่อบรมในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

1.3.6 ปัญหาของเกษตรกรเกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรได้รับปัญหาเกี่ยวกับการทำโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับปัญหาย่อยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจระดับปานกลาง มีดังต่อไปนี้

- 1) ด้านโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ได้แก่ ปัจจัยที่มอบให้ไม่คุ้มค่าต่อการตอบแทน ใช้ระยะเวลาดำเนินการโครงการนาน และการเข้าร่วมโครงการยุ่งยาก
- 2) ด้านการจัดการพื้นที่ในการทำโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ได้แก่ ไรคและแมลง แหล่งน้ำไม่เพียงพอ ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ และพื้นที่ไม่ตรงตามหลักเกณฑ์เข้าร่วมโครงการ
- 3) ด้านเจ้าหน้าที่ ได้แก่ ขาดความพร้อมในการเยี่ยมชม บุคลากรมีการโยกย้าย ปฏิบัติงานไม่ต่อเนื่อง และไม่มีเวลา

2. อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง แรงจูงใจในการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีประเด็นน่าสนใจนำมาอภิปราย ดังนี้

2.1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ เกษตรกรที่ตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 52.46 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาและเป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส. และมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 2.97 คน มีจำนวนแรงงานในครัวเรือน เฉลี่ย 1.96 คน มีพื้นที่ถือครองในการทำเกษตรของตนเอง เฉลี่ย 6.1871 ไร่ และพื้นที่ถือครองในการทำเกษตรแบบเช่า เฉลี่ย 3.14 ไร่ สภาพการใช้พื้นที่ในการทำเกษตรต่าง ๆ ได้แก่ ทำนา เฉลี่ย 7.17 ไร่ ทำสวนผลไม้ เฉลี่ย 0.83 ไร่ ปลูกผัก เฉลี่ย 0.44 ไร่ ปลูกพืชไร่ เฉลี่ย 0.08 ไร่ ปลูกไม้ดอกไม้ประดับ เฉลี่ย 0.08 ไร่ ปศุสัตว์ เฉลี่ย 17.87 ตัว ประมง เฉลี่ย 995.85 ตัว และการทำเกษตรอื่น ๆ เฉลี่ย 0.21 ไร่ รายได้ในครัวเรือน เฉลี่ย 144,970.76 บาทต่อปี รายจ่ายในครัวเรือน เฉลี่ย 125,789.47 บาทต่อปี อาชีพหลักคือทำนา รองลงมาคือ ค้าขาย และอาชีพรองคือ รับจ้าง รองลงมาคือ ทำสวน สอดคล้องกับ ธารทิพย์ นิธิชาติ (2560:111) ศึกษาการดำเนินโครงการ 5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ อำเภอคลองหลวง จังหวัดเชียงใหม่ รายงานข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยทางสังคม และปัจจัยทางเศรษฐกิจ ดังนี้ เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.68 คน มีการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษา มีพื้นที่ทำการเกษตร ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกสถาบันการเกษตร ธ.ก.ส.

และจิระ กตะศิลา (2551, น.69) ศึกษาการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่น รายงานว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 56.37 ปี มีอาชีพหลักทำนา อาชีพรองทำไร่ ขนาดพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 15.21 ไร่ ดังนั้นจะเห็นได้ว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่จะมีอายุมากและมีอาชีพทำนา และอาชีพรองคือ ไร่ข้าง เนื่องจากเกษตรกรบางส่วนไม่ได้มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองทำให้เกิดความเสี่ยงสูงจึงทำให้เกษตรกรมีอาชีพรอง

2.2 ความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

2.2.1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ ของเกษตรกรในจังหวัด

พระนครศรีอยุธยา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1) ทฤษฎีใหม่ขั้นต้น คือร้อยละ 18.10 ซึ่งอธิบายได้ว่า เกษตรกรส่วนใหญ่จะเข้าใจหลักการดำเนินโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่แต่ละขั้นไม่กระจ่าง จึงทำให้อธิบายความรู้ในขั้นต้นคลาดเคลื่อน และเข้าใจว่าทฤษฎีใหม่ขั้นต้นจะเริ่มต้นให้มีการรวมกลุ่มกัน สอดคล้องกับ จิระ กตะศิลา (2551, น.72)

2) เกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจ ด้านการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่จะต้องมีการผลิตอาหารให้เพียงพอต่อการบริโภคตลอดทั้งปี ร้อยละ 59.60 ซึ่งสอดคล้องกับ จิระ กตะศิลา (2551, น.72) พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการยังไม่เข้าใจในเรื่องขั้นตอนการดำเนินงานและวัตถุประสงค์ของโครงการ จากการศึกษาของผู้วิจัย พบว่า เกษตรกรเข้าใจว่าการผลิตอาหารจากโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่มุ่งเน้นที่การทำการค้าเพื่อให้มีรายได้ในปริมาณที่มาก แต่ไม่ได้เน้นให้สามารถผลิตอาหารในครัวเรือนเพื่อบริโภคตลอดปี

2.2.2 แหล่งการได้รับความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร

พบว่า แหล่งการได้รับความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ ผลการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 แหล่งคือ แหล่งความรู้ที่เป็นบุคคล แหล่งความรู้แบบกลุ่ม และแหล่งความรู้แบบสื่อมวลชน โดยแหล่งความรู้ที่ทำให้เกษตรกรได้รับมากที่สุด คือ วารสาร ซึ่งไม่สอดคล้องกับ จิระ กตะศิลา (2551, น.78) พบว่า แหล่งความรู้ที่ได้อยู่ในระดับมาก ได้แก่ เกษตรตำบล วิฑูโรทัศน์ เกษตรอำเภอ ประสบการณ์ตนเองที่ผ่านมา วิฑูโรกระจายเสียง และเพื่อนบ้าน จากการศึกษาของผู้วิจัย พบว่า เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้รับความรู้พื้นฐานจากวารสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ตั้งแต่เริ่มต้นรับสมัครผู้เข้าร่วมโครงการผ่านการฝึกอบรม และการติดตามผลการดำเนินโครงการ เกษตรกรจะให้เห็นภาพลักษณะของเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จในภูมิภาคต่าง ๆ จึงทำให้วารสารได้รับความนิยมนมากที่สุด

2.3 แรงจูงใจของเกษตรกรต่อการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ พบว่า แรงจูงใจที่มีอิทธิพลอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนี้

2.3.1 สื่อออนไลน์ ซึ่งหากเทียบกับอายุของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ แสดงให้เห็นว่าสื่อออนไลน์เข้ามามีบทบาทในการถ่ายทอดความรู้และสร้างแรงจูงใจให้กับเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการทฤษฎีใหม่เป็นอย่างมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับชารทิพย์ นิติชาติ (2560:117) พบว่าเกษตรกรได้รับความรู้จากสื่อออนไลน์น้อย จากการศึกษาของผู้วิจัย พบว่า ปัจจุบันรัฐได้เข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนและเครือข่ายเน็ตเวิร์คให้ประชาชน เช่น โครงการเน็ตประชารัฐ ทำให้ในหมู่บ้าน มีจุดเชื่อมต่อสัญญาณที่ไม่เสียค่าใช้จ่าย ทำให้เกษตรกรสามารถใช้บริการได้ต่อเนื่องและเข้าถึงสื่อออนไลน์ได้อย่างทั่วถึง

2.3.2 เกษตรตำบล และกำนัน หากพิจารณาจากแรงจูงใจของเกษตรกรการมีผู้เข้ามาชักชวนให้เข้าร่วมโครงการ เกษตรตำบลและกำนัน เป็นบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดเกษตรกร ทำให้สามารถถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ให้แก่เกษตรกรได้อย่างครบถ้วน สอดคล้องกับจิระ กตะศิลา (2551, น.78) พบว่า แหล่งความรู้ที่ได้อยู่ในระดับมาก ได้แก่ เกษตรตำบล วิทยุโทรทัศน์ เกษตรอำเภอ ประสบการณ์ตนเองที่ผ่านมา วิทยุกระจายเสียง และเพื่อนบ้าน

2.3.3 การลดความเสี่ยงในการประกอบอาชีพ หากพิจารณาแรงจูงใจที่ทำให้เกษตรกรเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ พบว่า การลดความเสี่ยงในการประกอบอาชีพ อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ จิระ กตะศิลา (2551, น. 75-76) พบว่า ผลลัพธ์ที่ได้จากโครงการที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการระดับมาก คือ มีน้ำใช้ในฤดูแล้งและมีงานทำทุกฤดูกาล มีผลผลิตออกสู่ตลาดอย่างต่อเนื่อง ลดภาระหนี้สิน ลดความเสี่ยง มีเงินออม ความมั่นคงในด้านอาหาร และมีความพอเพียงและพึ่งตนเอง จากการศึกษาของผู้วิจัยพบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ส่วนใหญ่เคยทำการเกษตรแบบเชิงเดี่ยวแล้วประสบปัญหาผลผลิตตกต่ำ ล้นตลาด และภัยธรรมชาติ ทำให้เป็นแรงจูงใจสำคัญประการหนึ่งในการเข้าร่วมโครงการ

2.3.4 ความมั่นคงด้านรายได้ หากพิจารณาแรงจูงใจของเกษตรกรต่อการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ พบว่า ความมั่นคงด้านรายได้มีแรงจูงใจอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับอรุณ เทียนศรี (2546, น.73) พบว่า เกษตรทฤษฎีใหม่สามารถสร้างรายได้ให้ร่ำรวย ทำให้ปัญหาสังคมลดลง และทำให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศมั่นคงยิ่งขึ้น อยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น จากการศึกษาของผู้วิจัย พบว่า เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถเก็บผลผลิตที่มีในพื้นที่เพื่อบริโภคอย่างเพียงพอตลอดทั้งปี และมีปริมาณมาก สามารถจำหน่ายให้กับชุมชน สร้างรายได้หมุนเวียนตลอดทั้งปี

2.4 ความคิดเห็นต่อโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม พบว่า ความคิดเห็นต่อความพร้อมของเจ้าหน้าที่แรงจูงใจของเกษตรกรต่อการเข้าร่วมโครงการความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ มากที่สุด คือ เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรกรส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นด้านความพร้อมของเจ้าหน้าที่เป็นสำคัญ เพราะเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้สามารถถ่ายทอดความรู้ ผู้การปฏิบัติจริง ทำให้เกษตรกรมั่นใจในการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับ วัลลภ พรหมทอง และคณะ (2551, น.31) พบว่า เกษตรกรที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่เห็นด้วยกับโครงการ มีเพียงในเรื่องของความสำเร็จในระดับสูง โดยปัจจัยที่ เกษตรกรมีความเห็นมากที่สุดคือ เจ้าหน้าที่มีความรู้ความสามารถและให้คำแนะนำแก่ เกษตรกรได้ เป็นอย่างดี และเจ้าหน้าที่ให้ความรู้เกี่ยวกับโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ได้อย่างเหมาะสม

2.5 ปัญหาของเกษตรกรเกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ พบว่า ปัญหาของเกษตรกรเกี่ยวกับ การเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ผลการศึกษาแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ด้านการจัดการพื้นที่ในการทำโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ด้านเจ้าหน้าที่ และด้านเกษตรกร โดยภาพรวมปัญหาของเกษตรกรที่ได้รับอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาด้านโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ซึ่งได้แก่ ปัจจัยที่มอบให้ไม่คุ้มค่าต่อการตอบแทน ใช้ระยะเวลาดำเนินการ โครงการนาน และการเข้าร่วมโครงการยุ่งยาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับชารทิพย์ นิตินาติ (2560:104) ผลการศึกษาพบว่า ประเด็นที่เป็นปัญหามากคือ การเกิดภัยแล้ง น้ำไม่เพียงพอในการทำการเกษตร ประเด็นที่เป็นปัญหาปานกลาง คือ เกษตรกรเคยชินการทำเกษตรพืชเชิงเดี่ยวขาดทักษะการจัดทำแปลงการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ขาดความรู้ระบบการจัดการทำ แผนการผลิต การจัดหาตลาดเพื่อรองรับผลผลิตของเกษตรกรความรู้ด้านการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรขาดความรู้เกี่ยวกับการบันทึกบัญชีครัวเรือน จากการศึกษาของผู้วิจัยพบว่า ปัจจัยที่มอบให้ เช่น เมล็ดพันธุ์ผัก กิ่งพันธุ์ไม้ผล พันธุ์ปลา พันธุ์ไก่ไข่ น้ำหมักชีวภาพ และท่อนพันธุ์หม่อน มีจำนวนไม่มากนัก บางครัวเรือนที่มีสมาชิกจำนวนมากไม่เพียงพอต่อความต้องการในการบริโภค การดำเนินโครงการใช้ระยะเวลานานในการมอบปัจจัยและติดตามโครงการ และถ้าหากมีผู้สมัครเข้าร่วมเกินเป้าหมายที่กำหนดจะต้องผ่านการคัดเลือก ทำให้เกษตรกรมองว่าเป็นความยุ่งยากต่อการเข้าร่วมโครงการ

3. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง แรงจูงใจในการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าประเด็นที่สำคัญที่ควรเสนอแนะ ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกร เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้พบว่าด้านความรู้เกษตรกรตอบผิดมากที่สุดคือ ด้านหลักความรู้ของการเกษตรทฤษฎีใหม่ที่เกษตรกรยังมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนจากหลักความเป็นจริงและวัตถุประสงค์ของโครงการ เพื่อให้เกษตรกรได้รับความรู้ที่ถูกต้อง แม่นยำ จึงควรสนับสนุนความรู้ในรูปแบบที่เกษตรกรเข้าถึงได้ง่าย เหมาะสมกับยุคสมัยปัจจุบัน เช่น สื่อออนไลน์ เป็นต้น

3.1.2 ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้พบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นในการสนับสนุนของหน่วยงานและระดับการได้รับข้อมูลข่าวสารจากบุคคลในระดับมากได้แก่ จากเจ้าหน้าที่และสื่อประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ

1) ควรให้เจ้าหน้าที่ทุกหน่วยงานบูรณาการในการทำงานร่วมกัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน

2) ควรดำเนินการให้มีระบบสารสนเทศแบบออนไลน์ในศูนย์เรียนรู้ชุมชน เพื่อให้เกษตรกรทั่วไปที่มีความสนใจเข้ามาเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

3.1.3 ข้อเสนอแนะต่อยุทธศาสตร์ พบว่าเกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้ แต่การบริหารจัดการติดตามงานยังเกิดปัญหา จึงควรมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1) ด้านองค์ความรู้ ควรส่งเสริมให้ความรู้กับเกษตรกรแบบหลากหลาย เช่น ศูนย์เรียนรู้ออนไลน์ เป็นต้น

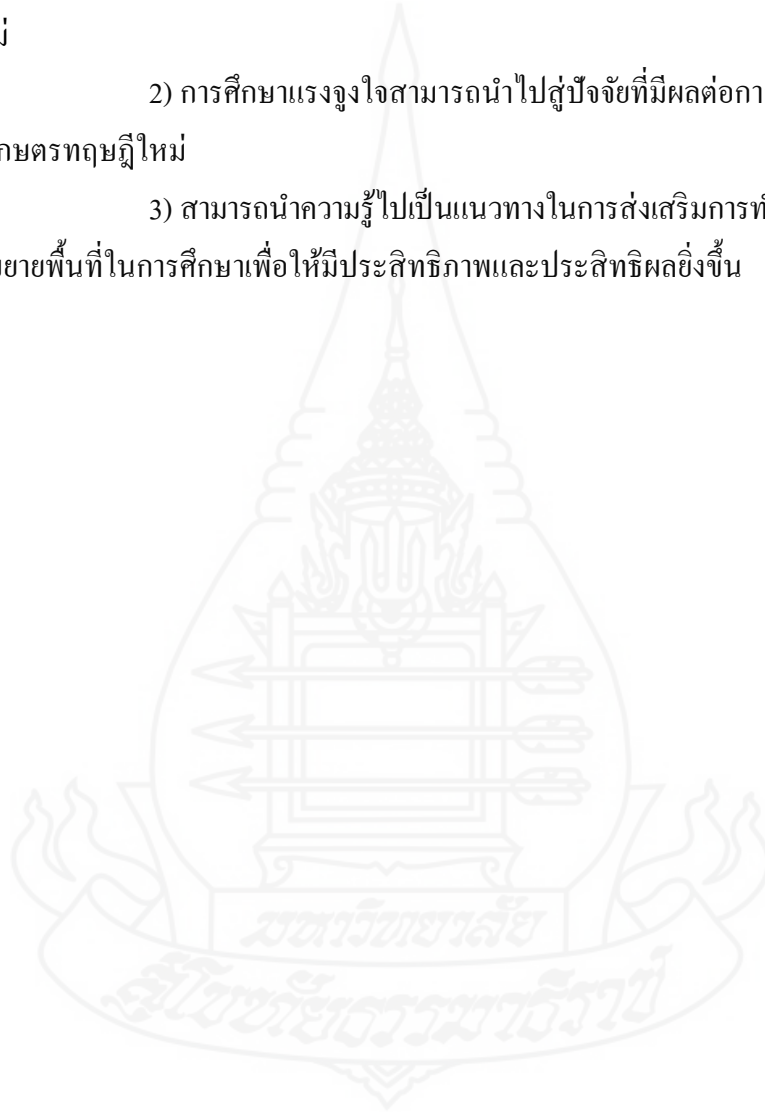
2) ด้านปัจจัย ควรมีการส่งเสริมให้ความรู้กับการเกษตรในด้านการใช้ปัจจัยการผลิตอย่างถูกต้องเหมาะสมเพื่อให้ได้ผลผลิตที่คุ้มค่าและเหมาะสมกับพื้นที่ที่ใช้ในการเข้าร่วมโครงการ

3) พัฒนาโครงการและการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ให้มีการบูรณาการกันของทุกหน่วยงาน ทุกภาคส่วน ทั้งเกษตรกร ภาครัฐ และภาคเอกชน

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาแรงจูงใจในการเข้าร่วม โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรใน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลจากการศึกษาสามารถนำข้อเสนอแนะไปใช้ในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

- 1) การศึกษาแรงจูงใจสามารถนำไปสู่การตัดสินใจเข้าร่วม โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่
- 2) การศึกษาแรงจูงใจสามารถนำไปสู่ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วม โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่
- 3) สามารถนำความรู้ไปเป็นแนวทางในการส่งเสริมการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ พร้อมทั้งขยายพื้นที่ในการศึกษาเพื่อให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- จิระ กตะศิลา. (2551). การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในจังหวัด
ขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี
- ณรงค์ศักดิ์ ปิ่นเกตุ. (2552). ผลการดำเนินงาน โครงการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ของโรงเรียน
ตำรวจตระเวนชายแดนในจังหวัดอุดรธานี หนองคาย เลย และ โรงเรียนสังวาลวิทย์ 1
จังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น
- ธารทิพย์ นิตินาติ. (2560). การดำเนิน โครงการ 5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร
อำเภอค้อยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี
- มูลนิธิชัยพัฒนา. (2016-2017). ทฤษฎีใหม่ สืบค้นเมื่อ 1 พฤศจิกายน 2563 จาก
<https://www.chaipat.or.th/>
- วัลลภ พรหมทอง และคณะ. (2551). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร
ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
ราชมงคลธัญบุรี
- สุเทพ พันประสิทธิ์. (2553). การศึกษาวิธีการดำเนินการผลิตตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่ของ
เกษตรกรภาคกลาง. คณะเศรษฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ธุรกิจบัณฑิต.
- สืบศักดิ์ คงไทย. (2557). กระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษา
บ้านป่าสัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต
มหาวิทยาลัยแม่โจ้, เชียงใหม่
- อุงุ่น เทียนศรี. (2546). การตัดสินใจต่อการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในจังหวัด
นครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี
- เอกพงษ์ จอมขันเงิน. (2552). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการตัดสินใจปรับเปลี่ยนระบบการทำเกษตร
แบบเชิงเดี่ยวเป็นการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่.
วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัย

สกลนครราชภัฏ

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สกลนคร

ชุดที่

--	--	--

แบบสัมภาษณ์สำหรับการวิจัย

เรื่อง แรงจูงใจในการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

คำอธิบาย

ผู้วิจัยอ่านคำถามให้เกษตรกรผู้ที่ถูกสัมภาษณ์ฟัง แล้วผู้วิจัยทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง (.....)

หน้าข้อความที่ต้องการ และหรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่กำหนดให้ มีทั้งหมด 5 ตอน

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

ตอนที่ 2 ความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

ตอนที่ 3 แรงจูงใจของเกษตรกรต่อการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นต่อโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

.....

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

1. เพศ (.....) 1.1 ชาย (.....) 1.2 หญิง

2. อายุ ปี (เศษเกิน 6 เดือน นับเป็น 1 ปี)

3. ระดับการศึกษา

(.....) 3.1 ไม่ได้เรียนหนังสือ

(.....) 3.2 สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา หรือเทียบเท่า

(.....) 3.3 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา หรือเทียบเท่า

(.....) 3.4 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี

(.....) 3.5 สำเร็จการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี

(.....) 3.6 อื่น ๆ

(ระบุ).....

4. เป็นสมาชิกสถาบันการเกษตร
(.....) 4.1 สหกรณ์ภาคการเกษตร	(.....) 4.7 วิชาหกิจชุมชน/เครือข่าย
(.....) 4.2 สหกรณ์นอกภาคการเกษตร	(.....) 4.8 สมาคม/สหพันธ์
(.....) 4.3 กลุ่มเกษตรกร	(.....) 4.9 อาสาสมัครเกษตร
(.....) 4.4 กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร	(.....) 4.10 กลุ่มผู้นำชลประทาน
(.....) 4.5 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	(.....) 4.11 ช.ก.ส.
(.....) 4.6 กลุ่มยุวเกษตรกร	(.....) 4.12 อื่น ๆ (ระบุ).....
5. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....คน
6. จำนวนแรงงานในภาคการเกษตร.....คน
7. จำนวนพื้นที่ถือครองทำการเกษตร.....ไร่
8. ลักษณะพื้นที่
(.....) 8.1 เป็นของตนเอง.....	ไร่
(.....) 8.2 เช่า.....	ไร่
9. สภาพการใช้พื้นที่ในการทำการเกษตร จำนวนไร่ แบ่งเป็น
9.1 ทำนา.....	ไร่
9.2 ทำสวนผลไม้.....	ไร่
9.3 ปลูกผัก.....	ไร่
9.4 ปลูกพืชไร่.....	ไร่
9.5 ปลูกไม้ดอกไม้ประดับ.....	ไร่
9.6 ปลูกสัตว์.....	ตัว
9.7 ประมง.....	ตัว
9.8 อื่น ๆ (ระบุ).....	
10. อาชีพ
- 10.1 อาชีพหลัก
(.....) 10.1.1 ทำนา	(.....) 10.1.6 ค้าขาย
(.....) 10.1.2 ทำสวน	(.....) 10.1.7 ทำเกษตรผสมผสาน
(.....) 10.1.3 เลี้ยงสัตว์	(.....) 10.1.8 รับราชการ
(.....) 10.1.4 ประมง	(.....) 10.1.9 ทำไร่
(.....) 10.1.5 รับจ้าง	(.....) 10.1.10 อื่น ๆ
(ระบุ).....	

10.2 อาชีพรอง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

(.....) 10.2.1 ทำนา

(.....) 10.2.6 ค้าขาย

(.....) 10.2.2 ทำสวน

(.....) 10.2.7 ทำเกษตรผสมผสาน

(.....) 10.2.3 เลี้ยงสัตว์

(.....) 10.2.8 รับราชการ

(.....) 10.2.4 ประมง

(.....) 10.2.9 ทำไร่

(.....) 10.2.5 รับจ้าง

(.....) 10.2.10 อื่น ๆ

(ระบุ).....

11. รายได้ในครัวเรือน.....บาท/ปี

12. รายจ่ายในครัวเรือน.....บาท/ปี

ตอนที่ 2 ความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

2.1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่

ทำเครื่องหมาย / ลงในช่องถูกต้องหรือไม่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว

ข้อความ	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง
ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่		
1. เกษตรทฤษฎีใหม่ควรมีรูปแบบการแบ่งพื้นที่ ในอัตราส่วน 30:30:30:10
2. เกษตรทฤษฎีใหม่ คือการแบ่งพื้นที่ทำการเกษตร เป็น 4 ส่วน ได้แก่ สระน้ำ:ทำนา:ทำสวน:ที่อยู่อาศัย
3. การดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ การทำเกษตรทฤษฎีใหม่เท่านั้น
4. ทฤษฎีใหม่ขั้นต้น คือ การรวมกลุ่มเกษตรกร
5. ทฤษฎีใหม่ขั้นกลาง คือ การสร้างเครือข่าย
6. ทฤษฎีใหม่ขั้นก้าวหน้า คือ ขั้นตอนการติดต่อประสานงาน เพื่อจัดหาทุน หรือแหล่งเงิน มาช่วยในการทำธุรกิจการลงทุนและพัฒนาคุณภาพชีวิต
ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเกษตรทฤษฎีใหม่		
7. การทำเกษตรทฤษฎีใหม่จะต้องมีการผลิตอาหารให้เพียงพอต่อการบริโภคตลอดทั้งปี
8. เกษตรทฤษฎีใหม่ต้องมีการบริหารจัดการการใช้น้ำให้เพียงพอในแปลง
9. การดำรงชีวิตตามแนวคิดทฤษฎีใหม่ ต้องมุ่งเน้นการทำสินค้าอุปโภคใช้เอง เช่น น้ำยาล้างจาน ยาสระผม เป็นต้น
10. การดำรงชีวิตตามแนวคิดทฤษฎีใหม่จะต้องดำรงชีวิตแบบสันโดษ

2.2 แหล่งการได้รับความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร

ทำเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างของระดับแหล่งการได้รับความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามเกณฑ์ต่อไปนี้

5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

แหล่งความรู้	ระดับการได้รับความรู้				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1. แหล่งความรู้ที่เป็นบุคคล					
1.1 เพื่อนบ้าน
1.2 ปราชญ์ชาวบ้าน
1.3 เกษตรตำบล
1.4 เกษตรอำเภอ
1.5 ปศุสัตว์อำเภอ
1.6 ประมงอำเภอ
1.7 เจ้าหน้าที่พัฒนาที่ดิน
1.8 เกษตรกรที่ประสบผลสำเร็จ
1.9 ประสบการณ์ตนเอง
2. แหล่งความรู้แบบกลุ่ม					
2.1 ประชุม
2.2 อบรม
2.3 ศึกษาดูงาน
3. แหล่งความรู้เป็นสื่อมวลชน					
3.1 โทรทัศน์
3.2 วิทยุกระจายเสียง
3.3 หนังสือพิมพ์
3.4 ตำรา/สิ่งพิมพ์
3.5 วารสาร
3.6 อินเทอร์เน็ต

ตอนที่ 3 แรงจูงใจของเกษตรกรต่อการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

ทำเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างของระดับแรงจูงใจตามเกณฑ์ต่อไปนี้

5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

ประเด็น	ระดับแรงจูงใจ				
	มากที่สุด(5)	มาก(4)	ปานกลาง(3)	น้อย(2)	น้อยที่สุด(1)
1. ความพร้อมของเกษตรกร					
1.1 มีความรู้
1.2 มีที่ดินทำการเกษตรของตนเอง
1.3 มีแรงงานในภาคการเกษตร
1.4 มีความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือ
1.5 มีแหล่งน้ำ
2. แรงบันดาลใจ					
2.1 ความสำเร็จในอาชีพ
2.2 ความมั่นคงด้านคุณภาพชีวิต
2.3 ความมั่นคงด้านรายได้
2.4 ความก้าวหน้าในการพัฒนาที่ดินให้เกิดประโยชน์
2.5 การลดความเสี่ยงในการประกอบอาชีพ
3. ความคาดหวังของเกษตรกรต่อโครงการ					
3.1 ได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิต
3.2 ได้รับความรู้ไปพัฒนาพื้นที่การเกษตร
3.3 ความมั่นคงด้านรายได้
3.4 ความมั่นคงด้านการตลาด
3.5 การสร้างเครือข่าย
3.6 แก้ปัญหาความยากจน
1. สื่อประชาสัมพันธ์					
1.1 บอร์ด/เอกสาร/แผ่นพับ/ใบปลิว
1.2 โทรทัศน์
1.3 หนังสือพิมพ์
1.4 วิทยุกระจายเสียง

1.5 สื่อออนไลน์
2. การมีผู้ชักชวน					
2.1 เกษตรตำบล
2.2 เกษตรอำเภอ
2.3 เกษตรจังหวัด
2.4 ประมงอำเภอ
2.5 ประมงจังหวัด
2.6 เจ้าหน้าที่พัฒนาที่ดิน
2.7 กำนัน
2.8 ผู้ใหญ่บ้าน
2.9 ญาติพี่น้อง
2.10 เพื่อนบ้านที่เคยเข้าร่วมโครงการแล้ว
3. บุคคลต้นแบบ					
3.1 ปราชญ์ชาวบ้าน
3.2 ครูบัญชีอาสา
3.3 หมอเดิน
3.4 อาสาสมัครเกษตร (อกม.)
4. ประโยชน์จากการใช้ที่ดิน					
4.1 การใช้พื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ
4.2 การใช้พื้นที่อย่างเป็นสัดส่วน
4.3 ความสะดวกในการจัดการพื้นที่
4.4 ความสะดวกในการเก็บผลผลิต
5. การสนับสนุนปัจจัยการผลิต					
5.1 เมล็ดพันธุ์
5.2 ไม้ผล/ไม้ยืนต้น
5.3 พันธุ์ปลา (ประมง)
5.4 พันธุ์ไก่ไข่ (ปศุสัตว์)
5.5 น้ำหมักชีวภาพ
5.6 ท่อนพันธุ์หม่อน

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นต่อโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

ทำเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ตาม
เกณฑ์ต่อไปนี้

5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1. ความพร้อมของเจ้าหน้าที่					
1.1 เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถให้ คำแนะนำแก่เกษตรกรได้เป็นอย่างดี
1.2 เจ้าหน้าที่ให้ความรู้เกี่ยวกับโครงการเกษตร ทฤษฎีใหม่ได้อย่างเหมาะสม
2. ความสมบูรณ์ของหลักสูตรการฝึกอบรม					
2.1 หลักสูตรการขยายพันธุ์พืช
2.2 หลักสูตรเกษตรทฤษฎีใหม่
2.3 หลักสูตรการผลิตน้ำหมักชีวภาพ
3. ความพร้อมของสถานที่อบรม					
3.1 ความพร้อมของอาคารในการฝึกอบรม
3.2 ความพร้อมของอาหารในการฝึกอบรม
4. ความเหมาะสมของการแบ่งพื้นที่เพื่อนำไปใช้ ประโยชน์ในการผลิต					
4.1 พื้นที่ขุดสระ 30%
4.2 พื้นที่ทำนา 30%
4.3 พื้นที่ปลูกผัก 30%
4.4 พื้นที่อยู่อาศัย 10%

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

5.1 ปัญหาของเกษตรกรเกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

ปัญหา	ระดับของปัญหา				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1. ด้านโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่					
1.1 การเข้าร่วมโครงการยุ่งยาก
1.2 ใช้ระยะเวลาดำเนินโครงการนาน
1.3 บัณฑิตที่มอบให้ไม่คุ้มค่าต่อการลงทุน
1.4 อื่น ๆ (ระบุ).....
2. ด้านการจัดการพื้นที่ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่					
2.1 แหล่งน้ำไม่เพียงพอ
2.2 ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
2.3 โรคและแมลงระบาด
2.4 พื้นที่ไม่ตรงตามหลักเกณฑ์เข้าร่วมโครงการ
2.5 อื่น ๆ (ระบุ).....
3. ด้านเจ้าหน้าที่					
3.1 ขาดความพร้อมในการเยี่ยมชม
3.2 บุคลากรมีการโยกย้าย ปฏิบัติงานไม่ต่อเนื่อง
3.3 ไม่มีเวลา
3.4 อื่น ๆ (ระบุ).....
4. ด้านเกษตรกร					
4.1 ขาดการวางแผนการผลิตตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่อย่างต่อเนื่อง
4.2 ขาดเงินทุนหมุนเวียนในการเริ่มต้นเกษตรทฤษฎีใหม่
4.3 ขาดความรู้ เทคนิค และเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการเข้าร่วมเกษตรทฤษฎีใหม่
4.4 ขาดความพร้อมในการเข้าร่วมโครงการ
4.5 อื่น ๆ (ระบุ).....

5.2 ข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

1. ด้านหลักเกณฑ์ของโครงการ

.....
.....
.....

2. ด้านการจัดการพื้นที่ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่

.....
.....
.....

3. ด้านเจ้าหน้าที่

.....
.....
.....

4. ด้านเกษตรกร

.....
.....
.....

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอย่างสูงที่ท่านให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์

เฉลยแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่

2.1 ความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่

ทำเครื่องหมาย X ลงในช่องถูกต้องหรือไม่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว

ข้อความ	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง
ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่		
1. เกษตรทฤษฎีใหม่ควรมีรูปแบบการแบ่งพื้นที่ ในอัตราส่วน 30:30:30:10X.....
2. เกษตรทฤษฎีใหม่ คือการแบ่งพื้นที่ทำการเกษตร เป็น 4 ส่วน ได้แก่ สระน้ำ:ทำนา:ทำสวน:ที่อยู่อาศัยX.....
3. การดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ การทำเกษตรทฤษฎีใหม่เท่านั้นX.....
4. ทฤษฎีใหม่ขั้นต้น คือ การรวมกลุ่มเกษตรกรX.....
5. ทฤษฎีใหม่ขั้นกลาง คือ การสร้างเครือข่ายX.....
6. ทฤษฎีใหม่ขั้นก้าวหน้า คือ ขั้นตอนการติดต่อประสานงาน เพื่อจัดหาทุน หรือแหล่งเงิน มาช่วยในการทำธุรกิจการลงทุนและพัฒนาคุณภาพชีวิตX.....
ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการเกษตรทฤษฎีใหม่		
7. การทำเกษตรทฤษฎีใหม่จะต้องมีการผลิตอาหารให้เพียงพอต่อการบริโภคตลอดทั้งปีX.....
8. เกษตรทฤษฎีใหม่ต้องมีการบริหารจัดการการใช้น้ำให้เพียงพอในแปลงX.....
9. การดำรงชีวิตตามแนวคิดทฤษฎีใหม่ ต้องมุ่งเน้นการทำสินค้าอุปโภคใช้เอง เช่น น้ำยาล้างจาน ยาสระผม เป็นต้นX.....
10. การดำรงชีวิตตามแนวคิดทฤษฎีใหม่จะต้องดำรงชีวิตแบบสันโดษX.....

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวธารรัตน์ สังข์ทอง
วัน เดือน ปีเกิด	วันที่ 25 พฤษภาคม 2530
สถานที่เกิด	อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา 2552
สถานที่ทำงาน	สำนักงานเกษตรอำเภอลาดบัวหลวง อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ตำแหน่ง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

